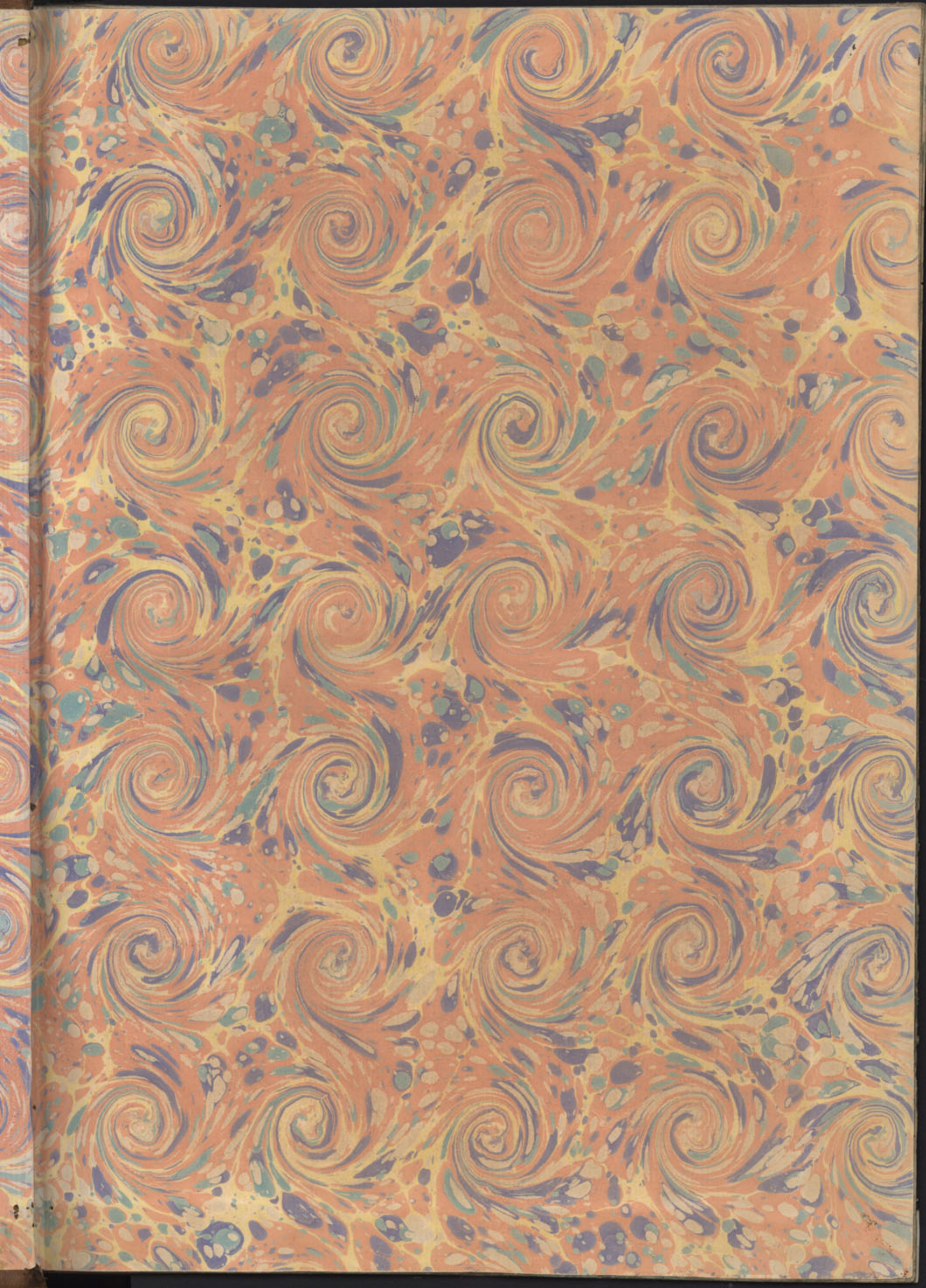

Sala
Gab. R
Est. 47
Tab. 3
N.º 3

R
47
3

Altissimi doctoris Antonij andree seraphici ordinis
minoz questiones subtilissime super duodecim libros
methaphisice Aristotelis. feliciter incipiunt.

Eligū cir-

cuiui sola. Ecclesiastici
xxiiij. Scōz doctrinā
Aristo. 7 eū coiter se/
quētiū scia metha. q̄
theologia phoz 7 sa/
pientia noiaf. versaē
circa totū ens. 7 signā
rer circa substantias
separas: vt circa nobi
lioze ptes sui subie/
cti pmi. Et iō qz ē cir/
ca nobilissima entia.

nobilissima scia ē iter oēs scias nālī adiuētas. Nobili
tas. n. sciaz ex nobilitate oriē subiectoz. ex pmo de aīa
Jō ī psona hui? scie 7 grue pōt dici. Hīz celi. 7c. Ubi
describit ei? dignitas admirāda q̄tū ad q̄ttuoz. s. q̄tū
ad amplexū ambitōis magnifice. Influxū correctōis
autērice. Actū īgnitōis amplifice. Et gradū platōis mī
rifice. Primū pbat ip̄s? giri p̄tinetia generalis. cū
p̄mittit gir. ad istar. n. cuiuslibet giri vel circuli q̄ ē fi
gura capacissima fm̄ geometricos scia metha. oīa am
bit. Nā vt dī pmo hui? i. plogo. sapiētis. i. metha. ē oīa
scire vt dīgit. Scia. n. metha. girat oīa entia siue sint i
mobilia 7 icorruptibilia. siue mobilia 7 corruptibilia:
in q̄tū ī eis repit rō entis. p quo pōt itelligi illud eccl.
43. Uide arcū 7 bñdic q̄ fec̄ illū. valde speciosus ē ī splē
doze suo girauit celū ī circuitu glie sue. Dīr qdē meth.
ē qdā arc? mystic? iaciēs sagittas veritatis oīra hostes
falsitat. iō ē q̄st arc? refulgēs iter nebulas glie. eccl.
50. Uide igit ip̄z 7 bñdic q̄ fec̄ illū. Nā girauit celū. i.
totā vniuersitatē entū. 7 spālī entū quoz hitatio ē in
celo. 7c. pbat ip̄s? īfluētia virtualis cū addit celi. Sic
n. celū īfluūt hēc oīa īferioza: sic scia metha. ī oēs ali
as scias humanas. vtpote q̄ hūt istam sciaz oēs alias 7
eaz pncipia pūt corrigere vga vitat. defēdere basta p
bitat. approbare 7 robozare norma egtat. sicut inuit
Aristo. ī pmo poste. paz añ illud caplm. Difficile ē aut
noscere. 7c. Idcirco de hac scia pōt itelligi illud eccl.
45. Altitudinis sūdamerū pulchritudo ei? spēs celi in
visione glie. 7c. pbat efficacā regularis cū subiūgit
circuitū. Circuit qdē īgrēdo de oib? veraciter sine de
ceptōe. Et plimū efficaciter sine defectōe 7 generalr si
ne exceptōe. iō ī figura ip̄a ē ille fluiū? phison de quo
dicitur genesis. 2. q̄ ipse circuit omnē terram eiulath
vbi nascitur aurum scilicet sapientie. 7 aurum terre il
lius optimum est. Einlath interpretatur solidus. cu
iusmodi sunt omnes scientie humane de se. metha. ex
cepta. Quartum probat eius eminentia solitaris cū
concluditur sola. Inter omnes enim scientias huma
nas ista sola precellit 7 omnibus principatur. ipsa enī
sola est cui nulla alia assimilatur. Sola enī est cui oīs
alia famulatur. Sola est quam omnis alia admiratur
vt admiratiue dicere possimus illud trenorū. primo.
Quomodo sedet sola ciuitas plena populo. 7c. certe se
det vt regina omnium scientiarum.

Via secundum

doctrinam
Aristo. pmo

poster. noti? subiecti p̄supponit toti scie
Nā de subiecto oportet p̄supponere qz
ē 7 qd est. Idcirco ad expositionez libri
metha. manū extēdēs p̄fidēs de dñi bo
nitate de subiecto metha. talē p̄fero qdēz. Utp̄ ens
simplr sūptū qd ē cōe deo 7 creature sit scie metha. sub
iectū p̄mū p̄mitate adeq̄tōis. Et arguit q̄ nō. Nam
vni? scie realis ē vni? subiectū reale. s. ens acceptū vt
cōe deo 7 creature nō ē aligd vni? reale. metha. aut est
vna scia realis. p. g. ens sic cōe nō est subiectū metha.
maior pbat tū qz 7 tigit vno hitu vt ī vno actu: vnius
actus ē vni? obiectū. g. vni? hitus ē vni? obiectū. p. sic
p. tum qz nā maioris entitatis ē effectus q̄ cā 7 mē
suratū q̄ mensura. s. obm cāt sciam 7 mēsurat. ergo si
ē scia realis obiectum nō ē ens rōnis sed ens reale: 7 sic
p. scōa p. minor pbat. qz que sūt se totis distincta ni
hil cōe reale hūr ī quo pueniūt. oppositū p̄dicat īfert
oppositū subiecti. s. deus 7 creatura sūt se totis distin
cta. alr deus nō eēt sūme simplex. qz haberet quo pue
niret 7 quo differret a creatura. ergo ens cōe do 7 crea
ture nō ē aligd vnum reale. Preterea illud quo scia
formalr distiguit: 7 a quo formalr denoiat ē ei? subie
ctū p̄mū: s. ens sic cōe nō ē huiusmodi respectu sciētie
metha. ergo 7c. maior ē euidēs. hēc. n. sūt p̄ditōes sub
iecti p̄mi. s. q̄ denoiat sciaz formalr 7 q̄ distiguit eā a
qualibet alia. Scie. n. secant̄ quēadmodum 7 res. ex 3.
de aīa. minor. pbat pmo q̄tū ad p̄mā p̄tē de distictōe.
qz 6. metha. capitulo primo. distiguit Aristo. tres ptes
scie speculatiue dicēs p̄hysicam eē circa īseparabilia 7
mobilia. mathematicā circa īseparabilia 7 immobilia.
p̄mā vero p̄hiaz circa separabilia 7 īmobilia: cuiusmōi
sūt substantie separate. Si ergo hęc distinctio sciaz sit
p̄ueniēs videt q̄ sit per subiecta p̄p̄ia ip̄az. 2. ps mi
noris de dnoiatōe p. ex. 6. h. vbi vocat hęc sciaz theo
logiā. qd̄ probat duplr tū qz si alicubi diuinū existit. in
tali nā existit h̄ ē ī mobili 7 separabili. de qua p̄dixit
hęc sciaz p̄siderare. tū. qz honorabilissimā sciaz oīz esse
circa honorabilissimū gen? s. ista scia ē honorabilissi
ma. ex prologo hui? 7 gen? substātiarū separatarū ē no
bilissimū ergo 7c. 7c. Lōfirmat. qz ī prologo hui? vocat
p̄hs hęc sciaz diuinā qz est diuinorū. Preterea si ens
sic cōe ē subiectū metha. ergo ī speculatiōe entī sic coīs
cōsistit felicitas nālī. oīs ē falsū. ergo 7c. añs. probatio
p̄ne. scōz Aristo. io. ethicozū felicitas naturalis p̄sistit ī
actu methaphisicali vel sapiētiali qd̄ idē ē. Tūc sic. no
ticia subiecti scia virtualr cōtinet totā noticiā illi? scie
ergo ē p̄fectior quacūq; alia ī illa scia. qz qd̄ cōtinet vir
tualr aliud ē eo p̄fecti? si ergo felicitas p̄sistat ī aliquo
actu sapientie vel metha. maxime erit circa actum co
gnoscēdi subiectū metha. qd̄ ē ens p te cū ille actus sit
p̄fectissim? ī metha. falsitas aut cōsequētis p. ex hoc.
qz noti? entis vt ens ē simplr īperfectissima. Prete
rea si ens sic cōe ē subiectū p̄mū scie metha. ergo scia
metha. subalternat sibi oēs alias scias. oīs ē falsuz. er
go 7c. añs. probatio añe qz tūc subiectum vniuscuiusq;
scie eēt sub subiecto metha. hēc. n. ē cōditio scie subal
ternate: vt p. ex pmo posterioroz. falsitas añtis p. sexto
metha. vbi Aristo. distiguit tres ptes eēntiales scie spe
culatiue. qd̄ nō esset si oēs alie subalternarent metha.

A z

pbo. qz scie subalternate vel ponit numer. vel no. si sic, ergo plures essent qz tres cu multe sint scie subalternate amplius qz tres. si no ponit numer. ergo pbi. et mathe. no subalternat metha. ¶ Preterea de subiecto scie oz notu e si e qd e: ex pmo poste. capitulo pmo. s3 in ista scia no e notu de ente qd e. g ens no e subiectu i ista scia pbo mi. tu qz ens e equocu. vt ait Por. ca. de spe. si qz zc. Equocu at n bz qd. tu. qz dato q sit vniuocu e coissi mu no hns gen supra se nec dria. nec p ois diffinitoes g nec qd qz diffinitio dicit qd est esse rei ex primo topi. ¶ Preterea o e sub3 scie bz passiones de ipo demostrobiles ex pmo post. s3 ens no e bz. pbo minore duplr. tu qz pa. dnt eentialr a sbo ens at no e bz qz ens e de eentia cuiusl3. tu. qz passio pdicat denoiatiue de sbo r s3 de passione no nisi p accns. qz pdicatoes p se no ouertur. ex pmo post. ens at pdicat de quolibet i qd. vt videt. ¶ Preterea sub3 cuiuslibet scie bz pncipia ppa r ptes: ex pmo post. ca. illo. certior at: s3 ens coe sic n e bz g zc. pbo. mi. tu qz ente nihil e pri. pncipiu at e pri. pncipiato. tu qz si ens inqtu ens rvt sic coe heret pncipia g quodlibz ens heret prin. sic eni arguit pbs prio po. ca. d reduplicatione. si iusti e e bonu i eo q bonu o e bonu e e iusticia. ois e sal. ga tuc e e pcessus i i finitu in pncipys r pncipiat. ¶ Preterea suba e pmi subm hui scie. g no e ens. oia p3 qz eiusde scie no pnt e e pla subiecta pma. ams pbat p Aristo. 4. metha. ca. primo q ait vbiqz vo primi pprie e scia ex quo alia depedet r pp qd dnr. g si hoc e sba substatie oz pncipia r cas bre s3 pmi. tu. ex s. metha. ca. prio. sba r qru e e r pncipia s3 illud cui e e r pncipia qrun i scia e s3 pmi illius scie. tu. ex 4. metha. ca. 3. tot sut partes pbie qe sut substatie. p qd inuitur q s3 ditione substatie vt s3 bi primi distinguitur scia ista. ¶ Contra. Ar. 4. metha. e scia q speculat ens iqtu ens. r illa no e aliq pncipia. vñ scd3 co. logt de metha. cui i bi statuit s3. ¶ Preterea Auic. prio metha. ca. 2. pmi s3 bz scie e ens iqtu ens. i ista qoe sic pceda. Prio qois titulu bre uiter dclarabo. z. qda opi. qua no teneo ptractabo. 3. ad qoes r ad argumeta ridebo. ¶ Quatu ad pmi sciendu e q i titulo qois ponit vtz ens simplr pli simplr itelligo vniuersalr r abstracte. scdm qd ens pnsiderat coissime r pncise inqtu ens r sub pncisa r ppria roe entitatis abstrahes a qcuqz roe entis spalis. 2. ponit coe deo r creature. Ad cui euidetiā e notadu q diuisio entis i. x. pdicameta no e prima entis diuisio sed alia e prioz ista. s. q ens diuidit i ens finitu r i ens ifinitu r accipiēdo alre mēbroz. s. ens finitu diuidit z. diuisione i decē pdicameta. ex qb. p3 correlarie q ds cadit sub altero mēbro pime diuisiois. r. x. pdicameta sub alio: oē. n. ens pdicametale e finitu. iō ds est extra oē gen. ¶ Questio ergo accipit ens vt diuidit prima diuisione: r no vt diuidit scda diuisione. iō positu est ens qd est coe deo r creature. ¶ 3. ponit pmi primitate adeqtōis vñ notadu e q qtu ad pns sufficit duplex e primitas. s. primitas pfectōis r primitas adeqtōis primitas pfectōis in qcuqz scia r seqt gradu entitatis rei. vt illud dicat pmi tali primitate qd est nobilius ens quocuqz alio ad illā sciaz prinete. sicut i pposito ponit pmi ens qd e ds qz e nobilius ens scd3 gradu entitatis qcuqz alio ente ad r sideratōez scie metha. prinete. sed primitas siue prioritas adeqtōis notat eqilitatē pncisa

subiecti ad scias qñ. s. scia no excedit sub3 nec ecouer/so. S3 qd cadit aliquo mō sub r sideratōe scie cadit sub roe formali subiecti: r ecouerso qd pncipat rōez formalē subiecti cadit sub r sideratōe illi scie. vbi gra. si ens inqtu ens ponit sub3 pmi metha. tali primitate. qd pncipat rōez entis vt sic cadit sub r sideratōe metha. r qd metha. r siderat sub roe entis r siderat. ¶ Est ergo sesus qois. Utrū ens coissime sūptū vt sub se rinet oē ens finitu r infinitu. r sub ppria r formali roe entitatis. i. ens inqtu ens sit sub3 pmi scie metha. sic adeqtū q nihil subterfugiat r sideratōe hui scie vt participat rationem entis.

Quantum ad 2. e vna opi. Cōmē. s. q ds r intelligētie siue qd illud e gen. s3 separaraz e subm pmi hui scie. vñ ptra Auic. q p sicut subm e ens inqtu ens dicit sic primo pbi. cōmēto vltimo. q dicit q prima phia nitit pbare entia se parabilia e peccat. gen. n. entiu separator e no demostraf nisi scia naturali. hec. n. entia sut sub3 prime phie r ipossibile e aliq sciaz demostrare suū subiectū eē. sed pcedit ipsū esse aut qz e manifestū p se. aut qz est demostratū i alia scia. Uñ peccauit Auic. q. d. primum pmi demostrare pmi pncipium eē. hec cōmētator ¶ Dec aut opi. tria ponit vt p3 itueti. pmi dictū e q nulla scia pbat suū s3 m eē. 2. e primā phiam no posse pbare deū eē s3 tm naturalē. 3. e q gen. entiu separator e prime phie subm pmi. ¶ Pro ista opinio. arguit p scd3 rōne postā i pede qōnis. ¶ Illud quo scia formalr distiguit zc. ¶ Preterea. hic i plogo pbat Ari. q hec scia e speculatiua circa prima pncipia r primas cas: ex descriptōe sapiētie. bz at sut substatie separate ¶ Preterea substatie separate no sut oino nobis ignote cū de ipsis multa signa hēamus. g cognitio eaz tradit aliq scia. no nali vel mathema. p3. ergo i ista. cū tm mō sint tres ptes scie speculatiue ex 6. metha. ¶ Preterea scia r sideras aliq pla attributa ad aliq vñ pmi maxime r siderat illud pmi tanqz pmi subiectū ad qd aliq attribuuntur: sed pmi ens. i. prima cā e ad qd oia entia attribuunt. ergo de illo pmi maxime e hec scia vt de pmi subiecto. ma. est euidēs ex 4. metha. vbiqz vere pprie primi e scia ex quo alia depedet r pp qd dnr. ¶ Sed hec opinio no placet ideo arguit cōtra ipsā. ¶ Contra pmi dictū sic. ois scia vti vel pōt vti demostrotōe qz. ergo pbat vel pōt pbare suū subiectū eē. ma. e euidēs. qz sicut p cām pbat effect. pp qd: ita ecouerso p effectū pbat cā qz. oia oñdit sic q. s. ois scia qz demostrot suū subiectū eē qz p effectū demostrotur aliqd de cā. s. eē. ex hoc. n. q effect. no pōt esse sine tali r dītōe i cā: effect. no pōt eē sine eē cause. ergo si effect. e cā e. ¶ Cōfirmat qz apparet iductiue q scia aliq pōt demostrare suū sub3 eē. r hoc a posteriori. sicut i libro elenc. demostrot syllogismū sophistici eē p simile. patet ibi. Silr pncipian libro rstructionū oñdit oionē cōstructā eē p siler modū hndi lraz ad dictiōes. r dictiōnū ad oiones. ¶ Aduertēdū tñ q nulla scia demostrot suū subiectū eē demostrotōe ppter qd r a priozi. quia ipsū subiectū est pmo cognitū priozitate nature. pōt tm demostrare suū subiectū eē demostrotōe qz. sic itelligēdo q scia q p supponit rceptū aliquem puta qd nois apud itellectū de subiecto r de illo cōceptū p effectum arguit primo q sit. 2. q alia sibi isint. ¶ Cōtra 2. dcm.

arguo primo qd vtracq; ta phia pma q; etiam nalis pot probare deū eē sic. Dis pprietas cōsiderata in effectu quā ipōssibile ē sibi inēē nisi etiā cā sit: cōcludit eāz eē demōstratōe quia. Sed tā pprietas cōsiderata in scia methaphisicali. q; etiam i naturali de effectu non pot sibi inēē nisi primū mouens et primū ens sit: ergo vtra q; scia pot ipsū pbare eē demōstratiōe qz. ¶ Preterea 2° qd hoc magis possit pzia phia q; naturalis arguit sic scia cōsiderās cōditiones effectus que ducunt i cogniti ones excellentiorem cē magis pot demōstrare causam esse. sed prima philosophia est h; respectu naturalis. q; zc. ma. ē euidēs. s; minor p; ex hoc qd generales pprie rates entis q; cōsiderant i scia metha. magis ducūt i cognitiōne positiuā primi entis p excellētiā q; spales cō ditōes cōsiderate i scia nali. min. n. excellēs videt pzi mitas mouēdi tm. quā pbat phs nalis. s^o phisi. q; eē pzi mū ens simplr qd pbat prim^o phs. ¶ 3° arguit qd phisi. nō pot pbare deū eē sic. qz si sic. ergo phisica sic ē sim pliciter puz metha. nō ē euidēter falsū. ergo et nō. p batio nō. tu ponis deū eē primū cognitū et primū no tū i ista scia et eē nobis p cognitū ex aliquo medio nali. Si ergo ponis deū eē simplr p cognitū ex tali medio. et hic p suppositū iquātū sit cognitū. ergo scia nalis sim pliciter ē puz ista. qz notissimo hic est aliqd ibi simplr notius. ¶ Cōfirmat. qz tūc illa que ē simplr cōclusio in phisi. s. deū eē eēt hic prima ppositio simplr idemōstra bilis. et ita phisi. eēt puz metha. ¶ Preterea sequit qd saltē q; ad istā cōclusionē deū eē. metha. subalterna reē phisi. siue phie nali. sicut cirurgia subalternaē geo metrie q; ad istā cōclusionē qd vulnera circularia tar dius curātur. s; oio nō sit sile hic et ibi vt p; ¶ Contra 3° dictū arguit sic. vnus scie ē vnus subiectū ex primo post. si ergo ds et itelligētie sūt hic subiectū o; assigna re illis aliqd cōe et vniuocū a quo hēt ista scia vnitatē. illud vel ē ens vel sba. Nihil. n. aliud videt eis posse as signari cōe vniuocū. Lū ens imediate diuidat post pzi mā diuisionē i. x. genera. et sba imediate p corporeā et icorporeā. si illud cōe sit ens. ergo hēo ppositū. qz ens erit hic subiectū. et p nō tm substātie imateriales imo māles et generaliter oē ens subycitur cōsideratōi scie hui^o vt subiectū. Ens. n. cōe nō magis abstrabit a substāty mālīb^o q; imālīb^o. ¶ Si aut illud cōe sit sba. Cōtra multipl. Lū. qz ds caderet i genere p se. et p nō eēt diffinibilis. Tum. qz vt sic metha. nō magis erit de substāty imālīb^o q; mālīb^o cū sba eē q; abstrabat ab vtrīq;. ¶ Cōfirmat qz scia coisnō magis ē de vna spē q; de alia. p; aut ex dictis qd i nullo spali magis vniuocatur ds et sbe separate q; ds et sbe corporee. ergo si p; aliq; vniōne vel vtutē sit totū illud gen^o entū ponēdū vnū subiectū pari rōne et gen^o substāty corporeaz. ¶ Alteri^o tra opi. istā faciūt oēs rōes posteri^o ponēde qd ens in q; tū ens ē subiectū primum meth. qz sic ergo nō gen^o entū separatoz. cū vni^o scie sit tm vnū subm primū. nec rōes cogūt. Ad primū positū i pede. q. dice tur rūdēdo ad rōes picipales. ¶ Ad 2° cū dī qd hic i p logo pbat qd hec scia ē speculatiua circa prima picipia Dico qd hoc nō pbat substātyas separatas eē hic subie cti et passiones et partes et multa alia scōz qd diuersimo de ad subiectū primū hēt attributionē. ¶ Ad 3° cū dī sbe separate nō sūt nobis totalī ignote. R nō sicut vi

cef sexto libro de sby separatis sūt multe pprietates cognoscibiles q; tū ē ex parte illaz. sed nō a nobis via sēsus. iō aliq; scia speculatiua ē possibilis hēri de eis sed nō a nobis. pprietates at que sunt scibiles a nobis via sēsus de illis substāty sūt sole passiones entis. Un ve rū ē qd ille substātie sūt subiectū alicui^o scie speculati ue possibilis itellectui potēti cognoscere ipsas sed non nobis. et iō q; tū ad ea que sūt scibilia de eis cadunt sub cōsideratōe metha. nō vt subiectū primū. sed vt aliqd cōten tum sub subiecto puz qd est ens vt p; ¶ Ad 4° cū dicitur scia cōsiderās aliq; pla et. Ista rō pot reduci tra ip; nā assūpra maiori addo istā minozē sed sba ē ad quā oia entia attribuit. 4° metha. vbiq; vō primi pprie et. ergo de sba ē maxime ista scia. et p nō de deo vel de genere entū separatoz. ¶ Ad formā argu mēti pcedo maiore cū ista specificatōe si illud tale hēt oēs cōditōes reqsitas ad subiectū primū. tūc minor est falsa vt p; ex pdictis. qz illud genus nō ē aliqd vnū ab ente vel substantia. et tunc vt prius;

Quantum ad 3° articulū dicēdū qd ens in q; tū ens qd ē cōe deo et creature ē subm primū metha. Ad cui^o euidētiā declaro aliq; cōclusio nes. s. gnq;. ¶ Prima cōclusio sit ista. ens qd ē cōe deo et creature dicit vnū pceptū ppriū aliū a pceptu dei vel creature. Hāc cōclusionē oīdo sic. ipōssibile ē eūde pceptū eidē itellectui sū eē certū et dubiū. s; aliq; intel lectus cert^o de aliquo qd sit ens pot dubitare vtrū sit ds vel creatura. ergo iste itellect^o h; vnū pceptum entis aliū a pceptu dei et creature. maior videt euidēs ex ter minis qz negare pdicatū ē negare subiectū minor pba tur. qz fidelis disputās cū ifideli vtrū a. sit ds. nō dubi tat vtrū. a. sit ens imo ē cert^o tā ille q; aduersarius. nā vterq; supponit tanq; vey et certū qd. a. sit ens. et tm du bitāt an a. sit ds vel creatura alias eēt vana coz dispu tatio. ¶ Preterea ipōssibile ē aliq; pla in eodē vno pceptu puenire et differre. s; ds et creatura pueniūt in ente vel pceptu entis: qz vtrūq; vere ē ens. drūt aut pprius pceptib^o sicut p; qz nō ē idē pcept^o dei et creature. ergo pcept^o entis ē ali^o a pceptu dei et creature. ma. p; non .n. ē itelligibile oppositū. ¶ Preterea certū ē qd ens p dicit de deo et de creatura. ergo vel scōz aliū pceptum vel eūde si scōz eūde sic erit pdicatio etusdē de seipso. ergo scōm aliū pceptū et ille alius ē vnus i se. alioquin tot eēt entia coisima quot iferioza. ¶ Cōfirmatur qz vel pceptus entis est idē cū cōceptu dei et creature vel alius. si alius hētur ppositū. si idē vel idem alteri vel vtrīq;. si alteri. ergo nō predicabit de altero. et sic deus vel creatura nō eēt vere ens qd ē absurdū. Si. n. ē idē vtrīq;. ergo et illi sūt idē iter se. qz que sūt idē vni tertio iter se sūt idē eo mō quo sūt idē illi 3°. Lū igi pceptus dei et creature sint vnus et idē p nō segtur qd pceptū deū pceptū creatura et cōuerso: qd est absurdum vt p;. ¶ Preterea pceptus entis ē puz nālīter pceptu dei et creature. ergo ali^o. a nō p;. qz ille cōceptus naturaliter ē puz a quo nō cōuertit substāty cōsequētia ex libro predicamētoz. et ex 5° metha. capitulo de puzi. s; cō ceptus entis est huiusmodi. qz segtur ē deus ergo ens et nō cōuerso. Similiter si est creatura ergo ens et non cōuerso. ergo cōceptus entis est naturaliter puz. p batio cōsequētie. prius i suo puzi nō depēdet a poste riori nec q; tū ad esse nec q; tū ad cognosci qz vt sic. non

repugnat sibi eē sine posteriori. ergo ē aliud a posteriori. ¶ Preterea iter conceptus qd itatiuos solus conceptus entis ē simplr simplex. ergo aliq̄ a quocūq̄ conceptu entis inferioris cuiusmodi sūt dōs & creatura. añs suppono p̄ nūc. p̄na p̄z. qz impossibile ē eundē cōceptū esse simplr simplicē & nō simplr simplicem. nullus cōceptus entis inferioris ē simplr simplex oio. ¶ Ex p̄dictis cludo cor̄relariū qd cōcept⁹ entis ē vniuoct⁹ deo & creature. qz si ali⁹ & vn⁹. ergo vniuoct⁹ de q̄ vniuoctōe dicet̄ ampli⁹ i 4.º huius dño p̄cedēte. ¶ 2.º cōclusio sit ista. cōceptus entis cois deo & creature est vnus realiter. Dāc oñdo sic. ¶ Dis cōceptus q̄ p̄dicat̄ i qd de aliq̄ p̄dicatione dicēte hoc ē hoc. ē vn⁹ cōcept⁹ realr. s̄z cōcept⁹ entis ē h̄z. ergo r̄c. ma. ē euidēs qz oppositū p̄dicati ifert oppo sitū subiecti. Dato. n. qd nō sit vn⁹ realr. iā nō p̄dicabit̄ i qd de plib⁹. nullū. n. ens rōis p̄dicat̄ de ente reali eēntialiter & in qd. minor p̄bat̄ sili mō qno arguit Aristō. primo thopi. qz illud p̄dicat̄ i qd de aliquo p̄ qd r̄ndē ad it̄rogationē factā per qd de eo. huiusmodi ē ens. qz si querat̄ qd ē deus r̄ndē q̄ ens. s̄l̄r ē de creatura. ¶ R̄ndē forte qd ens nō h̄z coitatē aliq̄ realē. s̄z solū q̄rū ad q̄dā idifferētiā cōcipiēdi. cū ergo d̄r qd p̄dicat̄ i qd: nō ē itelligēdū qd sit aliq̄ cōe reale qd p̄dicet̄ i qd de plib⁹. s̄z sub vno mō concipiēdi continētur plēs res q̄z quelibet p̄dicat̄ de hoc & de illo seorsuz. puta realitas dei cōtēta sub vno modo concipiēdi ens in coi p̄dicat̄ de deo & realitas creature cōtēta sub alio mō capiēdi ens de creatura. ¶ Cōtra. qz si sic. tūc p̄dicatio entis de deo nō cēt p̄dicatio superioris de inferiori. s̄z eiusdē de seipso. s̄l̄r & de alijs quod nullus sane mētis diceret. ¶ Preterea ad p̄cipale vnus potētie vnū ē obiectū adeq̄rū. s̄z ens cōe deo & creature est p̄mū obiectū it̄lect⁹. sc̄z Auic. primo metha capitulo 5.º ens & res p̄ma ip̄ressione ip̄rimūtur in aia. ergo ens sic cōe ē aliq̄ vnū. nō vnū sc̄z rōez. ergo vnū realr. p̄batio assūpti. obiectū potētie p̄cedit nāl̄r actū potētie ergo nō ē vnū per it̄lectū. qz i suo p̄iori ē aliq̄ vnū. ¶ Preterea circūscripto oī it̄lectu deus & creatura h̄nt aliq̄ conueniētiā. qz plus conueniūt q̄ ens & nihil ergo illa conueniētiā ē realis. & ita s̄udamētū istius cōueniētie ē reale. qz nulla relatio realis pōt fundari super ens rōis. non. n. maioris entitatis ē res fundata q̄ s̄udās. s̄udamētū illi⁹ conueniētie ē vnū cū sit relatio de p̄mo mō relatiuoz. ex 5.º metha. capitulo de ad ali qd. ergo deus & creatura h̄nt aliq̄ vnitatē realē. & hec ē vnitatis entis i quo conueniūt deus & creatura. ¶ Preterea it̄lect⁹ itelligēs ens cōe deo & creature aut ē verus aut ē falsus. si ē falsus nihil ad p̄positū. si ver⁹. ergo sic ōz eē ex p̄te rei qd aliq̄ realr sit cōe. tūc. n. it̄lect⁹ ē ver⁹ qñ itelligit sicut se h̄z i re. sc̄z Aristō. 9.º metha. capitulo vltimo. ¶ Confirmatur qz aliter vltitas entis eēt quoddā fictitiū vt chimera nisi it̄lectus a p̄te rei cogereē ad sic abstrahēdū vnum aliq̄ cōe. vñ ōz qd oī vnitati alicuius veri conceptus corrūdeat aliq̄ vnitatis ex natura rei. ¶ Tertia conclusio sit ista. ens cōe deo & creature ē subiectū p̄mū metha. scie. & hec conclusio ē directe ad qdēz. Dāc oñdo sic. primo auctoritatibus 2.º rōib⁹. Auctoritate sic. Ari. postq̄ distinxit 6.º metha. tres partes scie speculatiue mouet dubitationē. Utr̄ p̄ma p̄bia sit vltis aut circa aliq̄ genus determinatū. Et videt̄ soluere qd sit vltis. vñ circa finē solutōis dicit

de ente inq̄tū ens huius vltis erit speculari. ¶ Preterea ibidē i sexto dicit qd si nō ē altera substantia preter natura consistēs tūc p̄biss. erit p̄ma scia. qz p̄biss. tunc eēt de oib⁹ entib⁹ sicut nūc ē de oib⁹ nāl̄ib⁹. qz tūc oia entia eēnt nāl̄ia. s̄z nūc ē ita de oibus nāl̄ibus qd p̄mū subiectū ei⁹ ē aliq̄ cōe oib⁹ nāl̄ib⁹ & nō aliq̄ p̄mū ad qd oia attribuunt̄ sicut Auic. vult primo metha. capitulo 2.º Et cōmētator 4.º metha. cōmēto primo. ergo subiectū p̄me scie est aliq̄ cōissimū. aliter consequentia Aristō. nulla eēt. & illud cōissimū nō ē nisi ens. ¶ Preterea metha. considerat p̄mas cās vt p̄bat̄ in p̄logo metha. ergo debet considerare effectū p̄maz cāz qz eiusdē scie ē considerare cāz & effectū. p̄me aut̄ cause sūt p̄ se & sc̄z se cause entiu. inq̄tū sūt entia. ḡ ens inq̄tū ens considerat̄ i ista scia vt subiectū p̄mū. ¶ Preterea hoc expresse dicit Cōmēta. in p̄bemio metha. qd subiectū vtriusq̄ scie. s̄. metha. & disputatiue ē ens inq̄tū ens. ¶ Ad conclusionē istā arguit etiā p̄rōnes. P̄mo sic. illud ē subiectū cuiuslibet scie cuius p̄ se p̄mo sūt passiones q̄ considerātur p̄ se i illa scia. s̄z nihil aliud ab ente ē huiusmodi qd. s̄. passiones metha. sūt p̄ se p̄mo illius. ergo ens & nihil aliud est subiectū p̄mū scie metha. maior est euidēs accipiēdo li p̄mo vt accipit Aristō. primo post. capitulo de vlti. qd. s̄. iest sibi sc̄z qd ipsū & nō p̄ aliud: sed oī aly iest p̄ ipsū. Dec. n. est cōditio p̄mi subiecti cuiuslibet passionis. s̄z mi. patet q̄rū ad vtrāq̄ p̄te. qz passiones metha. puta vnū bonū. verū. vnū. & multa actus & potētia r̄c. nō sūt alicuius inferioris entis p̄ se p̄mo. sed cuiuslibet inq̄tū ens. nā alias non p̄uenirēt oī enti. ergo sunt p̄ se p̄mo passiones entis inq̄tū ens. Ista rōem pondero. ¶ Preterea si ens inq̄tū ens nō ē subiectū p̄mū scie metha. ergo ōz dare q̄ttuoz scias speculatiuas essentialiter distinctas p̄ns ē falsū & p̄tra p̄hm in sexto huius. qd ponit t̄m̄ tres. ergo & añs. p̄batio cōe. ens inq̄tū ens ē scibile & habet p̄prias passiones demonstrabiles de ipso. vt dicitur infra. ergo i scia aliq̄ non p̄bica nec mathe. nec i ista p̄te ergo i aliq̄ alia. ergo quattuoz. qz illa eēt speculatiua & non p̄ctica. qz speculatio entis inq̄tū ens nō est directiua i aliqua vera p̄axi. vt habet declarari infra 6.º huius. ¶ Preterea si scia metha. ē de aliquo genere determinato & non de ente inq̄tū ens. ergo aliq̄ scia erit p̄rior & superior ad istā. cōis ē falsū. qz iā ista ip̄prie dicit̄ ab Aristō. 6.º huius. & primo de generatōe. & alibi frequēter p̄ma p̄bia qz nihil est p̄rius p̄mo. p̄batio cōe. illud genus determinatū de quo eēt metha. h̄ret aliq̄ superius ad ipsuz qd h̄ret aliq̄ passionē demonstrabile de ipso i alia scia. ergo eadē passio eēt demonstrabilis de subiecto hui⁹ scie accipiēdo p̄ medio illud subiectū superius cuius eēt p̄ma passio sicut h̄ret tres d̄mōstrat de isocbele accipiēdo p̄ me.º triāgulū qd est subiectū huius passionis p̄m. arguendo in 3.º figura sic Dis triāgul⁹ h̄z tres angulos. aliq̄s triāgul⁹ ē isocbeles. ḡ isocbeles h̄z tres. S̄l̄r ēt i p̄pōito. & ita illa scia d̄ subiecto cōmuniōzi d̄mōstrabit aliq̄ rāq̄ clusionē qd accipietur hic pro p̄cipio & sic simplr illa scia erit p̄rior & supior q̄ ista. ¶ Preterea maxia scia ē circa maxime scibilia s̄z Az. hic i p̄logo. s̄z metha. ē maxia scia s̄z eūdē ibidē. ḡ ē circa maxime scibilia. Maxime scibilia at̄ d̄nr duplr vlt qz p̄mo oīum sciūtur sine quib⁹ nō p̄nt alia sciri. cōsunt cōissima vt ens inq̄tum ens.

conceptus dicitur a huius
modis dicitur et creatura
2 cond.

3 concl.
ad. q.

de h
ylo
app

Primus

homo est albus. g. ois ho est albus. hoc etiā mō accipit aristo. tertio phicoz. et est exēplū apti ad proposituz: vbi diffiniēs motū dicit. q. motus est actus entis in potentia in quātū in potētia. cū enī mobile habeat in se duas rōnes quia est ens in actu et ens in potētia: motus est actus eius. nō primo mō. sed secundo mō. et isto mō significat ly in quātū quādo accipitur tantū specificatiue. quia si reduplicatiue: inferret vniuersalē. ergo oīe ens in potētia mouet. quod ē falsū. quo mō ait aristo. pzo pzo. q. si iustitia ē bonū in quātū bonū: iustitia ē oīe bonū. quod est falsū. Sic in pposito pzo mō accipitur reduplicatiue pzo. scdo mō min' proprie. Ad octauū cū arguit q. substantia est primū subiectū ergo nō est ens. nego aī. et ad oēs auctoritates q. adducūtur dicēdū q. nihil vult plus dicere phā nisi q. d. substantia ē pziपालior intētio methaphice. sic de pzo ri nobilioz i notioz parte sui subiecti primi. Sic enī querūtur pziपालia substantie nō vniuersaliē sed pziपालiter. et isto mō intēdit aristo. probare in pziपालio septimi methaphice. vbi probat substantiā esse pziपालē oīe ente triplici pziपालitate. quare de substantia pziपालiter est agendū. et quid sit subiectū methaphice patz.

Omnes hoies natura scire desiderāt:

Veritur Utrū dicta prima propositio sit vera. Et videtur q. nō. nā si sic: ergo oēs hoies naturaliter sciūt se scire. q. nō est falsū. ergo aī. falsitas patz. tū q. nō oēs hoies sūt sciētes. nec p. nō sciūt se scire

tū quia scire se scire est actus reflexus. nō autē oēs homines reflectūt se supra actū rectū sciēdi. vt sic sciāt nāliter se scire. tū quia multi credūt se scire et nō sciūt. si autē nāliter sciēt se scire: nūq. deciperēt in tali opione. q. actus nālis semp est rectus. q. nā pater. q. nihil desiderat nisi cognitū. scdm Augustinū 9. de trinitate. Inuisa inq. diligere possum: incognita neq. Preterea ad pziपालē. si sic: ergo oēs hoies amoto ipedimēto sciērent. q. nō est falsū. quia aīa nostra est sic tabula rasa in qua nihil depictū est. ex tertio de aīa. etiā extriseo impedimēto amoto. q. nā patz in oib' naturalib'. nā ignis quia nāliter iclinat sursū statū mouet sursū si sit extra locū illū. amoto ipedimēto. Preterea. si sic. g. omnes hoies nō habēt sciētiā. vcl saltē hīs nō desiderat. cōsequēs ē falsū. quātū ad primā partē euidenter. nā videm' q. multi habēt sciētiā. quātū ad scdaz partē ē etiā falsū. aliq. ppō nō esset vlt' va. et sic hētur pposituz. q. nā tū probat. q. desiderū nō ē nisi respctū rei nō hīte si ergo desiderāt nō hīt: vel hīs nō desiderat. Preterea aliqui desiderāt ignorātiā. g. nō oēs nālif desiderāt sciam. q. nā ē euidēs. s. aī. pbat. q. ē aliq. ignorātia affectata. Cōtraē aristoteles hic in littera.

Respondeo In ista qone sic pcedā. pzo pziपालi mittā vnā distictōne. 2. oīdam triplicē cōclusionē. 3. qdā dubia ptractabo. Quātū ad primū notādū. q. triplex ē appetit' vel desiderū i reb'. Quidā enī ē appetit' nālis. Quidā sēsitiuus siue animalis. Quidā intellectualis: siue rōnalis. Dicit' appetit' nālis iclinatio vel tēdētia qdā q. vnaq. res tendit et iclinat ad finē suū et perfectionē: Appetit' autē aīalis dicit' qui cōsequitur sensū secūdū quē quilibz sensus tēdit et iclinat ad obiectū cōueniēs et fugit dīscō

Prima

ueniēs. Sed appetit' rōnalis dicit' ipsa volūtas cōsequēs ipsū intellectū. sicut appetit' sēsitiu' sequitur ipz sensū. Et nota q. isti appetit' differūt adiuicē. primo q. appetit' rōnalis est formal' liber. nō sic appetit' animalis vel naturalis. 2. quia appetit' rōnalis et sēsitiuus aliquādo noiant potētiā. aliquādo actū elicītū. appetit' autē nālis nec noiat potētiā nec actū elicītū. sed ē quedā tēdētia cōsequēs naturā rei nō differēs realiter ab ipsa natura rei. nā q. cū res seipsa iclinat ad suū finē et perfectionē. Tertio appetit' sēsitiu' se habet in plus q. intellectū. nā vbiq. reperit' intellectū reperit' et sēsitiu'. et nō ecōuerso. et hoc i mortalib'. vt dicit' 2. de aīa. simil' appetit' nālis se habet in plus q. sēsitiu' vel intellectū. nā vbiq. illi reperit'ur. et ipse. et nō ecōuerso. vñ etiā ipsemet appetit' sēsitiuus et intellectū. vt sūt quedā nature habēt appetituz naturalē et iclinationē quādā et tēdētiā qua tēdūt i suū finē et pfectionē. Unde appetit' rōnalis i mortalib' est inferior et i pauciorib' simpl'. et post ipsū appetit' aīalis. simpl' aut pzo pziपालitate pziपाल' et i plus se hīs ē appetit' nālis. 4. dnt. q. appetit' aīalis et rōnalis i suis actib' sepe presupponūt actū pziपालē alteri' potētie cognitiue. puta volūtas actū intellect'. et appetit' sēsitiuus actū sensus. Appetit' autē nālis nullū actū alicuius potētie p. supponit. verbi gr. graue appetit' cētuz appetitū nāli. quē aliū actū p. supponit: videt' q. nullū.

Quantum ad 2. sit ista pziपाल' 2. Omnes hoies. nō ē intelligēda de appetitū vel desiderio rōnali. Dāc sic oīdo. oīs talis appetit' rōnalis p. supponit actū intellect'. s. appetit' quo oēs hoies nāliter scire desiderāt nō p. supponit actū intellect'. g. rē. maior patet ex pcedētib'. mior pbat. q. appetit' et si ē aliq. nō respctū hīte: nō tū necio ē respctū hīte. dicta aut p. supponit esse vlt' et necia. si aut iste appetit' suppoeret necio actū intellect'. cū act' intellect' sit sci'. iste appetit' eēt necio respctū hīte. Preterea. oīs appetit' rōnalis ē formal' liber. s. appetit' quo oēs hoies natura scire desiderāt nō ē formal' liber. g. rē. pbat' mior. q. si sic. g. possēt nō desiderare scire. et sic dicta p. nō esset necia s. cōtigēs. Scda p. sit ista. q. ppō ista. Oēs hoies. rē. nō ē intelligēda de appetitū vel desiderio aīali. Dāc ostēdo sic. oīs appetit' aīalis ē tantū respctū sēsitibiliū. s. appetit' quo oēs hoies scire desiderāt nō ē huiusmodi. g. rē. maior ē euidēs. q. appetit' aīalis et sēsitiu' seqt' adēqte ipsū sēsu. mior p. q. nō tū appetim' scire sēsitibilia. imo ē i sēsitibilia. et pl'. Cōfirmat. q. tūc bruta appeterēt scire. cū appetitū sēsitiuū hēant. Tertia p. ista ppositio Oēs hoies. rē. intelligēda ē de appetitū nāli. Hoc p. p. locū a dione. q. nō restat ali' appetit'. g. oēs hoies scire desiderāt nālif. i. nāli appetitū. q. vnaq. res tēdit et iclinat ad suū finē et perfectionē. nā aristo. 2. phicoz probat naturā agere p. finē. aliq. ei nō accideret ibi errō nec frustratio. nā g. intēdit finē. g. habz appetitū. et tū nō cognoscit. g. est aliq. appetit' sine cognitiōne. et cū p. p. fectio sit aliquo mō finis pfectibilis. ex 2. phicoz. q. etiā ē finis mot'. ideo ponit' appetit' siue desiderū naturale i oib' ordiat' ad finē aliū a se et pfectibilib' pfectionē dīntē ab essētia sua. q. dico ad excludēdū p. es. et isto dīgue appetē cētuz: et mā formā. et sic d. aly.

Quantum ad tertiu pziपालē est primū dū biū. Utrū illa ppositio quaz infra

quid sit appetitus naturalis

1. concl.

2. concl.

3. concl.

De hī
vlt' ai
appetitū

inde D. Tom. super
hunc locum. i. in.

Aristo. probat a posteriori et a signo: possit etiam a causa et a priori declarari. **¶** Ubi sciendum quod quidam expositor nititur eam a causa declarari tripliciter. Primo sic. omne imperfectum naturaliter appetit suam perfectionem. ex philosophico. capitulo ultimo. anima autem hominis de se est imperfecta secundum intellectum uiam potentiam. cum sit sicut tabula rasa in qua nihil impressum. ex 3° de anima. quod naturaliter desiderat scire. quod est perfectio eius secundum potentiam intellectivam. **¶** Secundo sic. unumquodque inclinatur ad suam propriam operationem. sicut calidum ad calefaciendum. operatio autem hominis in quantum homo est intelligere per Bonaventuram distinctum a quibus aliis. quod homo naturaliter desiderat et inclinatur ad intelligere. quod est ad scire. **¶** Tertio sic. unumquodque naturaliter appetit coniungi suo principio. homo autem coniungitur substantiis separatis per intelligere. sicut probat Aristoteles de ethicorum. quod in speculatione uitae homo maxime assimilatur substantiis separatis. et ibi concludit et probat beatitudinem nostram consistere. ergo homo naturaliter appetit scire. **¶** Sed iste probat eum eo modo quo ualeat videtur coincidere: et ab invicem non distinctum. **¶** Ad cuius evidentiam notandum quod sicut est duplex actus. scilicet primus et secundus. ex secundo de anima. ita est duplex perfectio. scilicet prima et secunda. prima est forma vel habitus. et ipsa operatio consequens formam. unumquodque autem naturaliter appetit utramque perfectionem. cum operatio sit finis habitus. Ita ergo primum unumquodque appetit suam perfectionem: ostendit propositum. tamen de scia de qua procedit prima ratio. quod de intelligere de quo procedit secunda ratio. et sic secunda coincidit in idem cum prima. **¶** Preterea. tertia ratio non videtur distincta a secunda. quia homo non est naturaliter coniungi suo principio nisi per operationes. nec videtur esse alia ratio desiderandi operationem nisi propter tale coniunctionem. et ideo eodem appetitu appetit hoc et illud. cum ergo 2° coincidat cum prima. et tertia cum 2°: prima erit eadem cum 2° et 3°. et sic sunt realiter una. **¶** Ex istis ergo tribus rationibus potest colligi una ratio sic. unumquodque naturaliter appetit suam perfectionem tam primam quam est forma. quam secundam quam est propria operatio per quam etiam potest coniungi suo principio. ergo homo naturaliter appetit scientiam que est prima perfectio. et intelligere quod est secunda perfectio per quam coniungitur suo principio. **¶** 2° dubium est circa predicta. cum homo naturaliter appetat utramque perfectionem. scilicet primam et secundam: utrum eodem appetitu vel uniuoce dicto. appetat utramque. vel appetitu equo dicto. **¶** Et videtur quod equo. nam sicut potentia dicitur equo de potentia essentiali que est ad formam. et de accidentalibus que est ad operationem consequentem formam. ex 2° de anima. ita videtur equo esse desiderium illud quod est ad formam. et illud quod est ad operationem consequentem formam. **¶** Ad quod potest dici quod potest esse uniuoce et equo aliter et aliter sumptum. sicut et ipsa potentia. uniuoce quidem quod eodem desiderio vel saltem uniuoce dicto appetit scia immediate. intelligere autem mediate. quia mediate scientia. quod quidem desiderium corrumpit potentiam essentiali. quia non habens formam est in potentia essentiali ad actum primum et 2°. et eadem potentia respectu utriusque actus. Similiter eodem appetitu et desiderio essentiali potest appeti forma et operatio licet diuersimode quantum ad mediate et immediate appeti. et hoc quantum neutrum habet: sed utrumque deficit. forte est eodem appetitu et desiderio essentiali potest appeti immediate operatio ut finis. et ipsa forma propter finem. non curio siue sic. siue e converso. **¶** Potest etiam dici quod desiderio equo dicto appetit utramque perfectionem. quod patet. quia potest separari. nam habita forma est appetit ad operationem. non ad formam. et si sic: tunc scia appetit immediate et intelligere immediate quodlibet suo proprio appetitu. **¶** Pri-

mus appetit corrumpit potentiam essentiali. et potest dici appetit ad formam. et appetit essentialis. Secundo corrumpit potentiam accidentalibus. et potest dici appetit consequens formam. et appetit accidentalibus. Utraque via est probabilis. sed prima magis. quia pluralitas non videtur poni esse sine necessitate. Et sic patet ad rationem.

Ad argumenta **¶** Ad primum cum dicitur. quod omnes sciunt se scire. nego. contra. contra ei teneret si illud desiderium sciendi esset actus elicitus voluntatis. de quo loquitur Augustinus. ubi allegat. tali enim desiderio nihil desiderat nisi cognitum. sed non est ita. hic. Illud enim desiderium sciendi est quedam inclinatio naturalis ipsius intellectus ad sciendum. sic quilibet potentia habet naturalem inclinationem ad suam perfectionem. et tale desiderium non perigit necio cognitionem in ipso desiderato. graue enim desiderans centrum quam notitiam habet de centro. **¶** Ad 2° cum dicitur. ergo amoto impedimento oes scirent. nego. contra. **¶** Ad probationem notandum quod ut dictum est in corpore questionis. duplex est appetit essentialis. et accidentalibus. essentialis procedit formam et perfectionem primam. accidentalibus est consequens formam. De primo appetitu dico quod non est verum quod amoto impedimento necio illud habeat ad quod est inclinatio. quia exigit agens extrinsecum inducens formam. De secundo appetitu concedo quod saltem potest. habens enim formam et habitum amoto impedimento potest exire in actum habitus. sine etiam aliquo extrinseco agente. de primo appetitu intelligenda est propositio. non de 2°. **¶** Ad exemplum quod ponitur de igne. dico quod ignis appetit sursum appetitu accidentalibus. quia habens primum actum scilicet formam leuis potest exire in actum amoto impedimento. non enim appetit appetitu essentiali. ut patet. et ideo nihil mali sequitur. **¶** Ad tertium cum arguitur. ergo oes non habent scientiam. vel habens non desiderat. nego. contra. quantum ad utrumque consequens. et ad probationem cum dicitur. quod desiderium non est nisi respectu non habitus. dico quod falsum est. imo potest esse etiam respectu habitus ut probatur per quamdam glossam supra secundam canonicam Petri. super illud. In quem desiderat angeli prospicere. ponitur enim desiderium respectu habitus. ne fastidium generet. glossa tamen illa loquitur de desiderio quod est actus elicitus voluntatis. et illud forte non manet desiderato habito. **¶** In illud Augustini. 9° de trinitate. appetit inbiantis fit amor tenetis. vel fruētis. quod tamen sit de isto desiderio desiderium naturale de quo est sermo non corrumpit habito ipso desiderato. quia tunc esset principium apperendi suam corruptionem. sicut de priuatione arguitur primo philosophico. unde idem videtur oino desiderium naturale. et dilectio naturalis. quod ex hoc patet. quia Aristoteles probat dictam propositionem per dilectionem naturalem sensuum quos non appetimus tantum ut habitus: sed habitus amamus. **¶** Aliter dicitur. quod propositio intelligitur de oio homine secundum se considerato. sicut anima de se semper est nuda ab oio cognitione. et sic consequens est verum. quod omnes homines non sciunt secundum se considerati sed prima solutio verior est. **¶** Ad quartum cum dicitur quod aliqui desiderant. et dico simul statim quod homo naturaliter desiderat scire desiderio naturali. et tamen accidentaliter et voluntarie velit contrarium. voluntas enim in nobis ex sua libertate potest moueri contra naturalem inclinationem. nunquam tamen per se vult non scire sed per accidens puta quia aliquid aliud vult magis actu elicito. ut pigritia vel non habere remorsum conscientie: quod scire ad quod est inclinatio naturalis. equiuocat ergo in argumento de appetere naturali et appetere voluntario seu libero.

Primus

aliquid enim appetit naturaliter: quod volutarie odit.
 ¶ Hic maxime sensum cognoscere nos facit: et multas
 differentias demonstrat.

Queritur Utrum in omnes sensus: vi-
 sus faciat nos magis sciri

¶ Et videtur quod non. quia dicit philosophus in libro de sensu et sensato quod cecinati habentes auditum sunt magis sapientes quam surdi nati habentes visum. ergo si sensus magis diligitur quia magis

cognoscitur secundum quod cognitio ordinatur ad scientiam: sequitur quod auditus sit magis diligendus. ¶ Preterea. Leo in sermone pasce. profert tactum thome visui quo ad certitudinem cognitionis. unde palpas clamavit. dominus meus et deus meus. ¶ Item contra hoc quod dicitur visus plures formas demonstrare. nam tactus plures demonstrat. quia sensus quod est duarum contrarietatum plures formas demonstrat quam ille quod est unum tantum. sed sensus tactus est duarum contrarietatum. scilicet calidi. et frigidum. humidum et siccum. visus autem est unum tantum. scilicet albi et nigri. ex 2° de anima. ergo etc. ¶ Preterea Aristoteles 2° de generatione. prae qualitates sunt per se tangibiles. sed posterior non inuenitur sine prior. ergo ubique inuenitur qualitas visibilis inuenitur et qualitas tangibilis et non e converso. quod plures differentias nobis demonstrat tactus quam visus. ¶ Preterea contra hoc quod dicitur quod sensus visus magis diligitur. probo quod non. nam illud sensus magis diligitur cuius oppositum magis odimus. ex 2° priorum. capitulo illo. quod autem extremitates convertuntur. in ultima regula dicitur quod magis eligendo: magis fugiendo opponitur. sed magis odimus oppositum tactus quam oppositum visus. quia oppositum tactus destruit animam. non autem oppositum visus. ergo tactus magis diligitur quam visus.

Respondeo Iste rationes non cogunt. ¶ Ad primum dicendum quod visus magis facit ad cognitionem per se sine ad scientiam quam est per inuentionem. sic vult aristoteles in de sensu et sensato. ubi supra. Ad primum dicendum quod sic ipse ibidem vult. auditus solum per accens magis facit ad cognitionem siue ad scientiam quam est per doctrinam. ex hoc quod vox audibilis quod mouet auditum est significatio conceptuum mentis. et hoc accidit voci secundum quod inuenitur auditum. si ei eadem voces formarentur quam motus. et non essent signa instituta conceptibus auditio earum nihil inuaret ad disciplinam. etiam si signa visibilia imposita essent ad significandum conceptus omnes. sic motus habet de multis: tunc visus per illud modum transferret ad disciplinam. per quem modum confert nunc auditus. sed voces sunt signa promptissima. et propter illud videtur linguam esse datam hominibus. ex 2° de anima. sic patet quod quantum ad scientiam habitam per inuentionem: visus facit magis ad scientiam quam auditus. sed quantum ad scientiam habitam per doctrinam auditus magis facit ad scientiam non per se: sed per accens. quia sensus obiectum ex institutione factum est signum conceptus. per quas institutionem nihil sibi accrescit. unde per accens auditus magis facit scire. visus autem per se et directe mediante lumine naturali ipsi intellectus. ¶ Ad illud leonis dico quod profert tactum visui non quod ad se primum obiectum vtriusque. sed forte quod est ad illud corpus christi magis experiendum per visum et per tactum simul quam per visum solum. ¶ Ad aliud concedo quod tactus est duarum contrarietatum. visus autem unum tantum. et ex hoc forte sequitur quod tactus non est simpliciter unum sensus. de quo alias. tamen ex hoc non sequitur quod tactus plures res differentias ostendat. quia obiectum ipsum visus. scilicet lux et color in pluribus corporibus reperitur quam omnes qualitates tangibiles si essent mille. et quia cognoscimus substantiam per sua accens. ut dicitur

Secunda et Tertia

septimo libro. quodone illa. vtrum suba sit prior omnium entium cognitione. et obiectum visus in pluribus reperitur quam obiectum tactus. vel cuiuslibet alterius sensus particulari. quia omnia corpora tam inferiora quam superiora luce et coloribus participat. non autem alias qualitates. puta tangibiles. audibiles. et huiusmodi. ideo visus plures res demonstrat. et magis facit ad scientiam. ideo magis diligitur. ¶ Ad illud de 2° de generatione dicitur potest quod huiusmodi veritate quod prior est de essentia posteriori. sic anima de essentia hominis. sed non sic in proposito. quia iste qualitates prae non sunt de essentia lucis. similiter iste qualitates tangibiles non sunt simpliciter prae. sed sunt prae respectu susceptiui earum. et sunt huiusmodi inferiora. unde et male allegatur illa auctoritas. dicit enim sic. quod inquit quod sensibilibus corporibus praeicipia. sed autem est tangibile. ideo sole contrarietates secundum tactum faciunt species corporum. et praeicipia corporum sensibilibus. de quo ibi intendit. et sequitur. quod visus sit prior tactu: quod propter et subiectum prae. scilicet obiectum. sed non est corporis tangibilis passio secundum quod tangibile: sed secundum quod aliud. et si dicitur prae natura. id est secundum aliam quam naturam communem corpori generabili. de quo intendit. et corpori celesti. cuiusmodi forsata est natura perspicui. propter ergo quod auctoritas est ad oppositum. quia obiectum visus pertinet esse prius. scilicet prioritate comitatis. et ideo est in plus. ¶ Ad ultimum de illa regula secundum priorum. dicitur quod fallit per exemplum in feminis. nam melius est bene viuere quam viuere. et tamen magis odimus oppositum viuere: quam oppositum bene viuere. quia oppositum viuere destruit viuere. et bene viuere. unde aristoteles. 7. thopico: rursus glosat illam. proponere sic. nisi cum alterius infert alterius. et vult quod illa regula non tenet quod magis eligendum includit minus eligendum. sic in exemplo posito bene viuere includit viuere. similiter in proposito sensus visus includit sensum tactus. et oppositum tactus destruit visum et tactum.

¶ Ex sensibilibus autem quibusdam quod ipsoz memoria non fit. qui busdam vero fit. et propter hoc alia quod prudentia sunt. alia vero disciplinabiliora non poterunt memorari.

Queritur Utrum prudentia sit in brutis.

¶ Et videtur quod non. nam prudentia est recta ratio agibilium. ex 6° ethice corporum. bruta non habent rationem. ergo nec prudentiam. ¶ Preterea. prudentia includit prudentiam de futuro. cum memoria preteritorum. quod non potest esse sine collatione preteriti ad futurum. conferre autem est actus rationis. sed bruta non habent rationem. ergo nec prudentiam. ¶ Preterea. bruta nihil cognoscunt nisi per sensus. sensus autem non est per se nisi sensibilibus priorum vel comium. sed prudentia est circa nociuum et vtile quod non sunt sensibilia nec ratio nec propria. propter ergo quod bruta non habent prudentiam. ¶ Contra. Aristoteles in littera.

Respondeo Duplex est prudentia. proprie dicta. et metaphorice dicta. si supposito dico duo ad rationem. ¶ Prior quod in brutis non est prudentia proprie dicta. sic bene probatur per rationem et 2° ratio ad oppositum. ¶ 2° dico quod in brutis est prudentia metaphorice dicta. circa quod dicitur unde expositor quod in brutis est prudentia metaphorice dicta. et hoc respectu illorum quod naturali instinctu persequuntur. unde secundum eum prudentia in animalibus aliis ab homine est naturalis estatio de conuenientibus persequendis et nociuis fugiendis. sic agnus sequitur matrem. et fugit lupum. et sic de aliis. puta irudo facit nidum. et formica colligit grana contra hyemem. ¶ Sed contra secundum Aristoteles in littera. memoria est pars prudentie brutorum. nam prudentia est prudentia de futuro ex memoria preteritorum. sed formica generata in estate non meminit hyemis. quia nunquam vidit hyemem. et tamen colligit grana. ergo prudentia non est

In eis respectu eorum ad que habent naturalē instinctū.
 ¶ Preterea. prudentia est habitus consiliativus. 6. ethicorum.
 consiliū autē nō est de fine. sed de his quę sūt ad finē. non
 circa neccia. s; circa cōtigētia que possūt aliter se habe-
 re. g; prudentia in brutis debet poni circa ea quę pnt sic vlt
 aliter agere. s; ea circa quę se hnt ex nali instinctu n sūt cō-
 tingētia hoc mō. q; cū psequatur totā speciē ita neccio
 psequūt illa quę ad ista mag; necessitatē et mag; agūt q;
 agāt. g; respectū taliū nō ē prudentia in istis. ¶ Dicēdū er-
 go aliter quę in brutis est prudentia methaphorica. nō tñ re-
 spectu illoꝝ ad quę inclinatur ex instinctu nali. s; respectū cō-
 tingētiū ad quę sic se pnt hēre vel aliē. puta quę formica gra-
 na congregat vel rponat in hoc loco vel in illo. et accipiat ex
 hoc cumulo vlt ex illo. et B ex mēoria loci vbi pnt gra-
 nū posuit. et cumuli vñ pnt grana sustulit. Itē ex pru-
 dentia aranea facit telā vbi ē maior copia muscarū. et irū-
 do facit nidū vbi difficilior ē accessus. prudentia g; non
 est ponēda in brutis respectū eorum ad quę nālī inclināt et ne-
 cessario. vbi grā. in formica respectū huius quod est aggrega-
 re grana simplr; s; respectū eorum ad quę se hnt cōtigēter. puta
 aggregare grana in hoc foramine et in illo vel accipere de
 hoc cumulo: et nō de illo. et hoc ex mēoria loci vbi posu-
 it pnt. et vnde accepit. s; de alijs. ¶ Ad argumēta in op-
 positū. illa diffinitō Aristoteli. ē de prudentia ppe dicta: quę
 rātū ē in hoīe nō in brutis. s; pter istā pōt esse alia metha-
 phorica quę nō regit rōnē. et illa pōt esse in brutis. ¶ Ad
 2^m cōcedo quę prudentia ē providētia futuroꝝ cū recor-
 datioe pteritoꝝ. et hec ē in brutis. et cū dī quę hoc nō fit si-
 ne collocatiōe. dico quę bruta expimētū partem participāt.
 vt dī in lra. et sic hnt aliquo mō expimētū: ita et colla-
 tionem aliquā. s; nō illā quę appropat rōni quę ē p discursū
 a noto ad ignotū. talis enī collatio ē in hoīe. de quę pro-
 cedit argumētū. Alia ē ipropē sūpta. put alijs ex mēo-
 ria vñ facit illud et nō aliud. et ista nō neccio regit rōnē.
 et hec ē in brutis. ¶ Ad 3^m dī quę p cognitōnē sēnsitivā ite-
 riorē: puta p estiativā pōt aliqd cognosci. quod nō cogscit
 p sēnsū exteriorē. s; forte spēs illi sit in sēsu exteriori. sic
 ponit de cognitōne subē p intellectū quā nullus sēsus
 cognoscit. licet scdm eos suba multiplicet speciē suā cū
 spē accit. quę aut sēsus nō cognoscit speciē illā quę tñ ē ip-
 so sēsu: hoc ē ppter defectū vlt sēnsitivē. nō speciē re-
 pntātis. sic mediū nō videt colorē: s; in medio sit spēs
 color. q; qd sit de suba. Exēpla ei ponim; nō vt ita sint
 ex pntio pntioꝝ. tñ pbabile videt quę cū spē accit simul
 p multiplicet spēs nocivū et vtilis: s; nō pncipiat nocivū
 et vtile sēsu exteriori ppter defectū sēsus illi. tñ pncipi-
 tur a sēsu interiori. puta a bestiativā quę sub itētiōib; sen-
 sat; subfodit itētiōes nō sēsatat scd; Avicē. sic ei ovīs
 vidēs lupū statim apphēdit iimicitia lupi. et hoc mō pōt
 hēre actū prudentie circa tlia. s; fugiēdo vlt pscqndo.

¶ Quib; autē scia et ars p expimētū euenit: experiētia
 qdē ei artē fecit: vt ptholo. recte dicēs. s; i experiētia casū.

Veritar Utrū ex experimentis
 gnet ars. Et videt quę n.
 nā scdm phm in lra. hēre quidē accepti-
 onē in mult; singularib; expimētū ē: hēre
 autē in oib; art; est. s; ex mult; nō pōt cō-
 cludioia. q; esset fallā pnt. g; ex expimē-
 tis nō generat ars. ¶ Preterea. habet ex lra sequenti quę
 expri sciūt q; solū. s; artifex ppter qd. ex cognitōne aut
 q; nō cludit cognitio ppter qd. q; nobili; debet esse

inferēs q; illatus. et gñans gñato. saltē nō ipsecti. g; rē.
 ¶ Preterea. si ex expimētis sit ars: oportet quę ly ex: di-
 cat circūstātiā alicui; cāe. q;ro cui; nō finalis. p3. q; si-
 nis est posterior in esse eo cui; est finis. expimētū au-
 tē precedit artē. nec formalis. vel mālis. quia forma et
 materia sūt partes rei et inexistūt rei. cognitio autē ex-
 perimētalis est singulariū quod nō ē pars cognitōis vni-
 versalis que habet per artē. nec dicit habitudinē effi-
 cientis. q; vel vniuoci. vlt equoci. nō pntio mō. quia tūc
 causatū et efficiēs essent eiusdē speciē. quod est falsū. nec
 secūdo mō. quia tūc cā efficiēs esset nobilior suo effcū.
 quod est falsū in proposito. quia ars nobilior est expimē-
 to. ¶ Preterea. ars et sciētia insūt nobis a natura. g; nō
 generatur ex expimēto. cōsequētia ē euidēs. aīis p-
 batur a Platone. ipse enī plato q; sūit ab vno puero de
 geometria directe qui nūq; didicit eā. qui recte interro-
 gatus de pncipijs geometric; et cōclūsiōib; recte rñ-
 dit ad oia. tūc sic. nullus recte interrogat; recte respōd; ad
 ea que ignorat. sed iste puer recte interrogat; recte re-
 spōdit. et tñ nūq; didicit. ergo a natura habuit ¶ Pre-
 terea. sicut ex vna mēoria nō generatur vñ expimē-
 tū. nec ex vno expimēto ars. vt patet in littera. ergo
 neccio ex multis. sed multa expimēta sūt mltē cogni-
 tiones eiusdē speciē. q; multoꝝ singulariū in vna spē
 sed multa accidētia eiusdē speciē nō possūt esse in eo-
 dē subiecto. ex qnto huius. ergo nec multe tales cogniti-
 ones in eadē potētia expimētatiua. siue illa sit cogi-
 tatiua. siue alia q; cūq;. ergo nūq; generat ars ex expe-
 rimētis. quia nō possūt esse plura simul. ¶ Preterea.
 Augusti. in libro. 83. questionū caplo vltio dicit. quę a sē-
 sibilib; nō est expectāda sincera veritas. quod probatur.
 quia omne sensibile est stinne mutabile. sed de talibus
 nō est certa apprehēsiō sensitiva. et p; nō ex talib; non
 habetur ars que est certa notitia. ¶ Contra. pbs hic in

Respondeo littera. et 2° posterior.
 In ista questione pntio premitā
 aliqua necessaria. 2° dicam ad questionem.

Quantum Ad pntio premitto vñ. scz quę ars
 vel sciētia dupliciter habet in nob;
 vel per inuētiōē. vel per doctrinā. omne enī quod q;
 nouit. aut discens: aut iueniēs nouit. pntio posteriorū.
 ¶ Circa quod dico tria per ordinē. pntio dico quę sciētia
 habita p inuētiōē est simplr; pntio. p; obatio huius. nul-
 lus enī docet nisi quod didicit per doctrinā ab alio. vel p
 inuētiōē. si per inuētiōē: habet propositū. si p doctri-
 nā ab alio. querit de illo alio. quia vel habuit p doctri-
 nā. vel per inuētiōē et tūc vt prius. vel ergo erit pces-
 sus in infinitū. vel stabitur ad habētē sciētiā per inuē-
 tiōē. ¶ 2^m dictū est quę de istis modis sciēdi est sic d; sa-
 natiōe. q; enī natura est ita potēs quę sine adiutorio
 extrinseco iducit sanitatē. quādoq; autē propter sui de-
 bilitatē indiget adiutorio extrinseco: et a se nō sufficit.
 hoc patet ad sēsu. tūc etiā illud requisitū extrinsecū ē tā-
 q; instrumentū ipsa aut natura adiuta est pncipalif sa-
 nās. similiter in pposito. nā in qbusdā naturale lumē
 intellectus est ita potens quę ex se sufficit quę applicz pntio
 cipia ad cōclūsiōes. et tunc dicit scia gñari vel acqui-
 ri per inuētiōē. q; aut a se nō potest. et tūc inuētiōe ex
 qbusdā signis sēnsibilib; sibi a docēte ppositū p q; docēs
 expmit applicatiōē pncipioꝝ ad cōclūsiōes q; apd se hz.
 et adiscēs pncipit et in vtrūte lumis ppy itellect; concludit

noni assentit quā videt esse deductā ex principis sibi pri-
us not. ita q̄ illa signa se hnt vt instrumtu. s3 lumē in-
tellect⁹ se h3 vt agēs pncipale iducēs sciaz. et tunc scia
dī acqri p doctrinā. ¶ Tertiu dictū est qd̄ segtur ex se-
cūdo q̄ scia hita p iuentionē assimilatur p̄ie sanatonī
quia nō indiget extrinsecō adiutorio. habita autē p do-
ctrinā z sanationē. p3 de se. ¶ 2^m qd̄ premitto est. q̄ oīs
nostra cognitio siue ptinet ad sēsitiuaz interiorē puta
imaginatiuā. mēozā. sensū cōmunē. zc. siue ad intelle-
ctiuā oriē a sensu. ¶ De sēsitiua interiori quo mō d̄pē-
det et oriē sēsū: pōt colligi ex dicti Auice. 6° nāliū. z in
libro de dīa spūs z aie. ¶ Ad cui⁹ euidētā norandū q̄
sic colligī ex dictis libris cerebrū aīalis didī in duas
partes. anteriorē: que maior ē. et posteriorē q̄ mior est
Et in parte anteriori sūt duo vētriculi. vn⁹ altior alio
et ante aliū. In postrema parte est vn⁹ rātū. et quasi in-
ter istas duas partes ē vn⁹ ventriculus medi⁹ hīs du-
as partes. vnā superiorē. z aliā inferiorē. ita q̄ ē vna si-
ta super aliā. et iter illū mediū vētriculū z partē poste-
riorē est quoddā corp⁹ ad modū v̄mis: et claudī z ape-
ritur cū opus fuerit mēozari. z vergit vsus partē poste-
riorē. ¶ De istis ergo per ordinē dicamus. A p̄io ergo
vētriculo p̄ie partī procedūt septē paria neruoz. quo-
rū vnū deseruit v̄tuti visus. et oriē vn⁹ neruus a dex-
tera parte illi⁹ p̄imi vētriculi. ali⁹ a sinistra. et qui oriē
a sinistra tēdit ad dexterā. et qui a dextera ad sinistra.
ita q̄ cōcurrūt et intersectāt se admodū cruci. p̄edūt
autē isti nerui et elōganē quousq̄ recipiūt in suis oriē
cys ipsos oculos. ¶ Nota etiā q̄ in illo d̄ursu est que-
dā cōcanitas per quā pōt esse transit⁹ ipsius spirit⁹ ab
oculis vsq̄ ad illū p̄imū vētriculū p̄ie partī cerebri.
et ab illo ē via vsq̄ ad vētriculū mediū. et ab illo vsq̄
ad posteriorē. ¶ His p̄missis notādū q̄ i illo concursu
neruoz duoz est organū virtutī visus cui⁹ est colōes
apprehēdere. qz si alibi visus iudicaret de obiecto. cū
recipiat duas species in duob⁹ oculis: sēper iudicaret
vnū esse duo. ¶ Virt⁹ autē sēsitiua interior p̄p̄ior vir-
tuti visus ē sēsus vis. cui⁹ organū ē i p̄io vētriculo ante-
riorī partī cerebri. cui⁹ officiū ē app̄hēdere oīa sēsibi-
lia sensuū p̄iculariū. z iudicare d̄ram eoz. vt hēf 2° d̄
aīa. et ad hunc sensū videntē d̄currere organa sensuuz
particulariū. sicut ad centrū vel ad punctū. vt ait Ari-
stoteles ibidē. hec etiā virt⁹ vocatur fātasia. vnde idē
est dicere fantasīā z sensū cōmunē. de hoc sēsū loq̄tur
Auice. 6. naturalīū. libro. 4. caplo p̄io. ¶ Post sēsū au-
tē cōmunē est imaginatio. cui⁹ organū est posterior vē-
triculus anteriorī partī cerebri. cui⁹ officiū est retinere
illud qd̄ sibi traditur a sensu cōi. retinet enī species illo-
rū que apprehēdūtur tā a sensibus particularib⁹ q̄ a
sensu cōmuni. nō tamē discernit. vt dicit Auice. 6. na-
turalīū: libro. 4. caplo p̄io. discernere aut cōuenit ip-
si sēsui cōmuni. z particulari. z cuiilibet suo mō. ¶ Post
imaginatiuā est virt⁹ cogitativa. cui⁹ organū est i infe-
riori parte vētriculi medij. officiū ei⁹ est facere cōposi-
tionē inter ea que cōseruātur i imaginatione. vt vult
Auice. libro eodē. caplo p̄io. per hāc potēriaz possū co-
gitare vel cognoscere solē viridē vel montē aureū. lz
nō videri ea cōiuncta: tamē speciē solis et viridis hēo
seorsū i ymaginatione. forte hec est vis experimēta-
tiua de qua nūc est sermo in cōclusiōe. ¶ Post cogita-
tiua est estimatiua cui⁹ organū est i superiori parte vē-

triculi medij. officiū eius est apprehēdere itētōnes nō
sensatas. que scilicet nūq̄ ceciderūt sub apprehēsiōne
alicui⁹ sensus particularī. tamē apprehēdit eas sub itē-
tionibus sensatī que scz ceciderūt sub particulari sēsū
Per hāc virtutē apprehēdit ouis iimicitīā lupi vidēs
lupū. licet nō apprehēderit species iimicitie per sensū
particularē. et ideo vidēs lupū fugit estimans eū esse
iimicū. Et hoc vult Auice. vbi supra. caplo eodē. scdm
eū ibidē apprehēdūtur aliquādo itētōnes sēsate q̄ scz
sensus p̄icularī nat⁹ est apprehēdere: licet nō app̄hen-
dat. puta cū videm⁹ aliq̄d ceruellū iudicam⁹ et existi-
mamus illud esse mel z dulce. hoc enī nō ondit nobis
sensus. ¶ Ultimo est vis mēozatiua. cui⁹ organū est vē-
triculus posteriorī partī cerebri. officiū ei⁹ est retinere
ea que app̄hēsa sūt per estimatōnē. vnde sic se habz ad
estimatiuā sicut imaginatio ad sēsū cōem. sicut enī sēs-
sus cōis apprehēdit que sibi reddūtur a sēsibilib⁹ par-
ticularib⁹. et nō retinet aliqd nisi forte per modicū tē-
pus vel quādiu ē in actu sentiēdi. imaginatō autē illa
retinet et cōseruat. similf vis mēozatiua retinet z cōser-
uat ea que in estimatiua nō remanēt nisi quādiu est in
actu apprehēdi. et hoc dicit Auice. sexto naturalīū
caplo sexto. libro p̄io. ¶ Ex p̄dicti patet euidenter q̄
omnis cognitio sensitua interior oriē a sensu exteriori.
¶ Sed circa p̄dicta est vnū dubiū. nā Aristot. libro d̄
somnia et vigilia vult q̄ p̄imū sensitiuū qd̄ vocat sēsū
cōmunē est sitū in corde. eodē etiā libro ondit q̄ oēs sēs-
sus radicātur in corde. probat enī ibi q̄ mot⁹ z sēsus in
aīali habēt p̄icipiū a corde. et tamē organa omniū sen-
suū assignata sūt modo esse i cerebro. Licet d̄ hoc sint
multe opiones tamē p̄nt cōcordari. Idcirco dicendū
q̄ oēs sensus sūt a corde radicaliter z originalit̄ vt di-
cit Aristot. tamē formaliter z quasi subiectie sūt i orga-
nis situatī iuxta cerebrū mō p̄ xposito. sic etiā ipse Ari-
stoteles cōcedit de visu. auditu. odoratu. de sensu z sēs-
sato. libro p̄io. caplo 2° licet de tactu et gustu asserat
habere organū circa cor. ¶ De cognitōe intellectia pa-
tet etiā q̄ oriē a sensu. siue sit habita per iuentionē siue
per doctrinā. De habita per iuentionē patet. de habita
etiā per doctrinā patet idē. licet aliq̄ dicāt cōtrarium
nā adiscēs nō potest cognoscere nisi cognoscat ad qd̄ i-
stituta sūt signa que proponit docēs. et illa apprehēdit
per aliquē sensū. vnde si cec⁹ a natitate doceret ab ali-
quo de colorib⁹: nūq̄ haberet de eis habitū sciētificū.
sed tātū habitū fidei vel credulitatis. quia posset cre-
dere docētī q̄ color est tale ens. vel forte non haberet
nisi conceptū nominis. vel habitū vocalē. et ideo dicit
aristo. p̄io poste. q̄ deficiēte sensu deficit scia q̄ habēt
de sēsibilib⁹ illius sēsus quā ipossibile est accipere. oīs
ergo scia oritur a sēsū. nā si illa scibilia sunt sēsibilia: pa-
tet. si autē nō sint sēsibilia: puta sube imateriales et in-
tētiones nō sensate. et h̄. tūc etiā talia cōcipiūt ab in-
tellectu p̄imo actu intellectus nō sine app̄hēsiōe sen-
sibiliū ex quib⁹ cognoscūtur. vel per discursū. vt forte
substātia. vel qz multiplicāt speciē suā cū specieb⁹ sēs-
biliū. vt intētiones non sensate et suba secūdū aliā opi-
nionē. ergo nullo actu intellect⁹ cognoscit aliqd a nob⁹
nisi p̄cesserit cognitio sensitua in sensu.

Quātū ad 2^m p̄incipale notādū q̄ oīs cognitō i-
tellectia. vel est p̄icipioz. vel ē cōclusio-
nū. z vtroq̄ mō diuidit̄. quia vel ē notitia icōplexa pu-

ta de terminis principij vel conclusionis. vel e notitia comple-
his dictis ^{ca. de complexione. s. huius vel illius.} R. ideo ad questionem. et sit ista prima
 conclusio: quod ad habendam notitiam incomplexam de principijs que
 e de terminis simplicibus necessaria e cognitio sensitiva seu ex-
 perimentalis. h. p. ex predictis. nam ex preexistente cognitione p-
 ticulari sensitiva gnanter consequenter cognitiones posterio-
 res in sensu communi. qui fatalia dicitur. et sic ulterius. et quod illud quod
 existit in virtute fatalistica: ut ibi existit e inproportioatum
 ad mouendum intellectum possibilem scilicet quosdam. ideo attri-
 buit sibi aliquam formam ab intellectu agente abstracte quod
 quid sit illa forma virtute cuius potest mouere intellectum
 possibilem. et sic intelligit terminos incomplexos. ¶ Secunda
 conclusio sit ista. ad habendum de principijs notitiam complexam.
 non e necessaria simpliciter cognitio sensitiva seu experimentalis:
 bene tamen est utilis et coadiuuans ut complexioni principij citius
 assentiat. Prima pars conclusionis declarat sic. nam ipse intel-
 lectus conceptus in modo preposito terminis simplicibus potest vir-
 tute propria ipsos componere vel diuidere. ita quod conceptus
 tales complexi si sint principiorum primorum cognoscunt esse veri
 lumine naturali intellectu quod principia cognoscimus in quantum
 terminos cognoscimus. primo poste. et ideo cognitio sensi-
 tiva vel experimentalis non est simpliciter necessaria pro tali comple-
 xa cognitione de principijs habenda. 2. pars declarat sic.
 quia tales conceptus complexi potest cognosci quod veri sunt ex fre-
 quenti cognitione sensitiva et memoratiua et experimentalij. quod
 tenentur eas cognoscimus terminos talis principij in suis sin-
 gularibus in re esse coniunctos. sicut sensus frequenter videt
 hanc totalitatem et hanc maioritatem coniungi. et ex hoc intellectus
 citius assentit huic principio. o. totum maius e sua parte.
 sic ergo pro ex predictis qualiter cognitio experimentalis va-
 let ad cognoscendum illud quod est principium artis et scientie:
 de quo habet 2. posteriorum: quia et propter cognitionem
 simplicium que cognitione sensitiva apprehenduntur. et pro-
 pter cognitionem veritatis in modo preposito.
 ¶ Notandum tamen ad maiorem declarationem veritatis duas con-
 clusiones dicitur quod quantum ad cognitionem terminorum de
 principijs non e cognitio experimentalis seu frequens ac-
 ceptio sensibilium necessaria. sed aliquid apprehensio sensibilium est
 ita necessaria quod sine illa impossibile est ab intellectu concipi
 vel apprehendi quod est terminus principij vel ipsius compositum
 quod ita verum est de conclusione sicut de principio. ut dicitur.
 quantum autem ad cognitionem complexionis principij iuuat
 cognitio experimentalis ut citius assentiatur principio
 affirmatiuo si per sensum cognoscatur coniunctio extremorum
 in singularibus. et negatiuo: si in sensu sit disiunctio. sed non
 est simpliciter necessaria nec ipsa. nec aliquid sensitiva. licet enim nun-
 quam per aliquem sensum videatur coniunctio vel separatio in re sicut
 tantum ex sensibus apprehenduntur termini et intellectus pro-
 ponat vel diuidat ipse propria virtute assentiet imo ubi sensus
 percipit coniunctionem singularium terminorum in re: adhuc
 certius adhereret principio pro lumine naturale intellectu quod pro-
 pter aliquam apprehensionem sensus. si. n. in apprehensione sensus
 esset error: adhuc intellectu circa illud principium non erra-
 ret. quantum ad veritatem propo. et iudicaret etiam sensum erra-
 re circa hoc: non obstante quod a sensu errate acciperet notitiam
 simplicium. et illa componeret ex sua virtute. ¶ Tertia
 conclusio sit ista. ad habendam notitiam incomplexam de conclusione
 que est notitia terminorum necessaria est cognitio sensitiva seu
 experimentalis. Ista declarat sic prima. et eius probatio pro
 ex precedentibus: quod nihil est in intellectu quando prius fuerit in

sensu aliquo modo. quod vel per se ut color. vel per partes su-
 as. ut motus aureus. vel in suo remisso ut albedo intensa.
 vel in suo sili. ut antichristus. vel in suo effectu. ut intel-
 ligentia. vel aliquo alio modo. ¶ Quarta conclusio sit ista. ad
 habendam de conclusione notitiam complexam iuuat cognitio sen-
 sitiva et experimentalis. non tamen e necessaria simpliciter. Hoc sic patet.
 nam cognitio experimentalis iuuat ex frequenti memoria
 genita quod. s. conclusio ista vera est. quod per sensum videtur coniunctio
 conclusionis in terminis singularibus. ulterius cum intellectus
 assentit conclusioni quod vera e ex frequenti cognitione sensibilium. et
 cognoscit illud cui assentit non esse per se notum: nec esse pri-
 mum principium. cognoscit illud esse verum. et hoc quod habet
 eam. et sic ita ad inquirendum propter quod illius veri. non
 experti de conclusione quod est videtur se habere circa illam
 sicut admirantes adhuc causas eius. quod cognoscunt quod verum
 est. et ex hoc incipiunt philosophari et causas inquirere. pa-
 tet in littera. sed dicitur est iter admiratione et experimentum
 quod admiratio minus est quam cognitio experimentalis. quia
 admiratio potest esse ex unico actu sentiendi. et experimentum
 non. ¶ Ex predictis pro veritas quodis. quod ex experimentis gene-
 rat ars. siue quo ad principia: siue quo ad conclusiones. quod
 cognitio experimentalis seu notitia sensitiva quantum ad noti-
 tiam complexam non est totalis causa nec necessaria simpliciter. verum tamen est
 utilis et coadiuuans modo predicto. est tamen necessaria simpliciter quantum
 ad notitiam incomplexam. Sic ad questionem.

Ad argumenta Ad primum cum dicitur quod ex mul-
 tis non potest concludi omnia. dicitur
 vno modo quod secundum Aristotem. s. thopicorum. inducitur in multis sin-
 gularibus oportet vltimo concedere. vel inferre instantiam. aliogn
 pteruit rursus expertus autem habet notitiam de multis. et in ul-
 lo inferre instantiam. ergo potest accipere quod sic e de omnibus. ¶ Sed
 contra. quis concludat rursus dicitur dicitur secundum artem nunc dictam
 tamen scia non generat per hoc. nam licet ita sit in multis. non tamen necesse
 est ita esse in omnibus. licet nesciat quod inferre instantiam et quod diu-
 nis non est necesse ita esse in omnibus non est firma adhesio quod sit ita in
 omnibus. ¶ Aliter ergo dicitur quod argumentum bene probat quod co-
 gnitio experimentalis quantum ad frequens non inferre neces-
 sario ita esse in omnibus sed tantum probabiliter. et ex hoc sequitur quod
 non est sufficiens causa ad causandum artem vel scientiam. sicut tamen coad-
 iuuans et occasionalis. quod processum est in corpore quodis. ¶ Ad
 2. cum dicitur quod ex cognitione quia: non inferre cognitio propter
 quod dicitur ut prius quod ex experimento non sequitur propter quod
 notitia scientifica. sicut ex experimento cognoscitur quod est da-
 tur occasio ingrediendi causam. et sic inuestigandi propter quod. et pro-
 prius quod ita sit in omnibus. nam expertus per singularia arguit per sile-
 quod sicut est de vno singulari. ita est de pluribus. et sicut est
 de multis: ita et de omnibus. ex multis. n. singularibus cum hac
 prope. nam agit vniiformiter ut in pluribus nisi impediatur. se-
 quitur vltimo. et si non sit causa impediens sequitur simpliciter quod sic sit in
 omnibus. ¶ Ad tertium dicendum quod licet ex potest ibi nominare
 causas efficientes non principales: sicut instrumentales. nec ta-
 les qualis est notitia principiorum respectu conclusionis. sicut mi-
 nores quod occasionales. modo preposito. efficiens autem princi-
 pale in omni acquisitione scientie tamen habet etiam conclusionem ex prin-
 cipijs est iste: intellectu virtute luminis naturalis. prope vno al-
 legata e efficiente quod vel est perfecti efficiens: vel non minus pro-
 fectum. va est e causa principalis et totalis. sicut comenta. xi. me-
 thaphisice. ¶ Ad 4. nego ans. quod scia non inest nobis a natura
 Ad probationem platonis dico quod plato docuit prius in
 illa interrogatone. sicut et omnes alij docentes. nihil. n.
 potest docens facere quo ad assensum prebendum con-

plexis: nisi debito ordine proponere principia nota discipulo. et alia sequentia ex illis in illo ordine quo sequuntur et ipse discipulus propria virtute intellectus accrescit illis sic ordinate propositis quod syllogismus perfectus nullius indiget. ex primo priorum. **¶** Ad quantum de pluribus experimentis dicitur est in corpore quod cognitio sensitiva sufficit ad notitiam principii si ultra intellectus abstrahat et componat. Ad notitiam autem conclusionis plus valet multe memorie. et plura experimenter ut facientes cognoscere quod et ingredi per quod. cum autem ut dicitur quod multa actio eiusdem speciei non potest esse sicut in eodem dico quod non est verum uniuersale nec in proposito. Ad Aristoteli. dicitur in 5. quod intelligendus sit. **¶** Ad ultimum Augustini. dicitur dum quod non omnia sensibilia sunt continue mutabilia nec in fieri ut dicitur in 4. huius Heraclitum. Sed ad auctoritatem Augustini. saluanda potest dici quod sincera veritas non cognoscitur a sensu. ita quod sensus cognoscat immutabilitatem veritatis nec obiectum in quantum sic immobile nisi prius et dum est prius. non autem se prius. positum etiam quod se. Continuarum visio mea circa obiectum aliquod quod sit. a. sic in primo instanti non principio immutabilitatem. a. per sensum quod per tunc non principio nisi quod. a. se habet ut tunc quod non principio ipsum nisi ut est tunc prius illa etiam in tota visione quantum continua nunquam principia immutabilitatem. a. sed per omnia nunc principia quod se habet per tunc. non sic est de intellectu quod possit intelligere re secundum quod ipsa immutabilis est et ipsa rei immutabilitatem. Aliter dicitur quod a sensibus non est expectanda sincera veritas tanquam a causa principali effectiua. tamen a cognitione sensitiva tanquam ab occasione acgrit sinceram veritatem et immutabilis quod omnia nostra cognitio incipit a sensu sed ab eo non habet totale calitatem. **¶** Aliter dicitur Augustini. loquitur de quodam cognitione superiori in diuinis vel regulis eternis in quibus solum videtur perfecte verum et ad istam non attingit cognitio sensitiva.

¶ Ad agere quod est igitur experientia nihil ab arte differre videtur. sed et expertos magis proficere videmus sine experientia rationem habentibus.

Meritur utrum verum sit quod expertus non habens arte certius operetur artifice in experto. videtur quod non quod sic prudentia est habitus cognitium circa agibilia. ita ars circa factibilia. ex 6. ethici. sed nullus certius agit circa agibilia quam prudens. ergo nec circa factibilia quam artifex. **¶** Preterea agens per cognitionem quanto certius cognoscit. tanto certius operatur. sed artifex certius cognoscit quam expertus ex ista quod cognoscit causas et per quod: expertus tamen quod. ergo et cetera. **¶** Preterea quod perfectus scit quod dicitur alicuius perfectus scit illud. sed artifex perfectus scit quod est sanare quam expertus. ergo perfectus scit sanare per batio minoris. quod quod sanatio est verum et per se etiam respicit obiectum verum. uniuersale autem magis scit ab artifice quam ab experto. ergo. **¶** Contra. Aristoteli. in ista.

Respondeo planum est quod expertus certius operatur artifice in experto. cuius ratio est quod ponit prius quod cognitio experientialis est per se singulari circa quod per se est operatio. cognitio autem artis est verum primo et per se. quod si est singularis hoc est expertus et per accens. quod expertus perfectus cognoscit operabile quam artifex idem perfectus operatur: et hoc est quod ait Aristoteli. hic in ista. si igitur sine experimento quod ratio beatus. et verum quod cognoscit. in hoc autem singulare ignorat: multoties quod est in curatione peccabit.

Ad argumeta ad primum dicitur quod in alio est similitudo. scilicet sic prudentia est habitus cognitium circa agibilia. ita ars circa scibilia sed est dissimilitudo in alio quod prudentia non generatur nisi ex actibus nostris idem nullus est prudens quod fuerit expertus. ars autem non generatur solum per experientiam. sed et per doctrinam sine experientia. per 3. et idem potest aliquid habere arte quod non est expertus. quod remanet certe cognoscit operabile per se quam expertus. et idem certius operabitur quam expertus. **¶** Contra hoc dicit Aristoteli. quod ars generatur ex experimento non ergo potest generari per doctrinam sine experimento. **¶** Ratio. dicitur philosophi non est verum verum. scilicet non est verum quod ex experimento generatur ars: sed non omnia ars. **¶** Aliter potest dici quod experientiam dupliciter potest sumi. vno modo per cognitionem experientiam adhibito opere exteriori. alio modo non adhibito opere exteriori exercitatio. 2. modo omnia ars generatur ex experimento. primo modo non omnia. non sic est prudentia quod omnia exercere actus prudentie si homo debeat esse prudens: sic autem loquitur in proposito. **¶** Ad secundum de agere per cognitionem dicitur quod argumentum procederet si artifex certius cognosceret singulare circa quod est operatio per se quam expertus. quod falsum est. quod artifex certius cognoscit verum. expertus autem certius singulare circa quod est operatio per se. Contra. quod tunc videtur sequi quod artifex non cognoscit particulare quod est contra multos: vel si sic. tunc argumentum procedit. quod tunc cognoscit particulare propter quod: sicut uniuersale. quod non facit expertus. et per prius certius cognoscit operabile. et tunc illud quod prius. **¶** Ratio quod sit de cognitione particularis utrum per se possit intelligi et cognosci. forte dicitur 7. huius. tamen ceditur per nunc. tunc ad formam rationis dicitur vno modo quod artifex ex hoc solo est artifex perfectus quod habet habitum perfectum in verum que habere potest non applicando ad particulare. conuenit. n. scire in verum ignorando in particulari 2. potest. possibile est igitur artificem esse perfectum et tamen non per se cognoscere particulare circa quod est operatio. Expertus autem est impossibile esse perfecte expertus nisi perfecte cognoscat singulare: quod cognitio experientialis per se est ipsius singularis. artifex ergo ex eo quod artifex non omnia quod ita cognoscat operabile sic expertus: tamen ex hoc non sequitur quod possibile sit artificem ita per se et perfecte cognoscere singulare sicut expertus si applicet cognitionem verum que habet ad ipsius singulare. Est ergo intelligendum dicitur Aristoteli. de his habitibus precise consideratis in respectu ad illa quorum sunt principia cognoscendi ex se. non autem de his que potest cognosci per applicationem horum habituum ad alia. **¶** Aliter dicitur quod in singulari circa quod est operatio per se sunt multa propter naturam eorum que multum diuersificant actionem nam aliter omnia agere circa hunc infirmum in hoc loco. et hoc tpe. quam circa illum infirmum eadem infirmitate in spe laborante in alio loco et in alio tpe. Ista autem annexa cognoscit expertus ex multa frequentatione et cognitione singularium et quantum ad se et quantum ad annexa que non omnia cognoscere artificem est artifex est. quod in singulari possit cognoscere per se propter quod si applicet. non tamen cognoscat annexa per habitum artis. ideo expertus certius operatur. **¶** Aliter dicitur quod sit de cognitione artis et experimenti quod expertus cuius est frequenter agere habet in potentia motiua quam exegit operationem vel forte in membro quo agit alium ab habitu potentie experientiatue interioris sensitue ut citharedus habet quedam habitum in manu quem non habet artifex in expertus et quod iste habitus multum facit ad expedite agendum. idem expertus habens tale habitum expeditius et certius operatur. **¶** Ad 3. cum dicitur quod perfectus scit et cetera. dicitur quod maior est vera de scire speculatio. et mihi. sed 2. non potest sumi nisi per scire practico. quod si scire construit cum infinitiua sanare. quod ex eo modo loquendi significat operationem. ideo ratio non valet quod con-

tudo in alio quod prudentia non generatur nisi ex actibus nostris idem nullus est prudens quod fuerit expertus. ars autem non generatur solum per experientiam. sed et per doctrinam sine experientia. per 3. et idem potest aliquid habere arte quod non est expertus. quod remanet certe cognoscit operabile per se quam expertus. et idem certius operabitur quam expertus. **¶** Contra hoc dicit Aristoteli. quod ars generatur ex experimento non ergo potest generari per doctrinam sine experimento. **¶** Ratio. dicitur philosophi non est verum verum. scilicet non est verum quod ex experimento generatur ars: sed non omnia ars. **¶** Aliter potest dici quod experientiam dupliciter potest sumi. vno modo per cognitionem experientiam adhibito opere exteriori. alio modo non adhibito opere exteriori exercitatio. 2. modo omnia ars generatur ex experimento. primo modo non omnia. non sic est prudentia quod omnia exercere actus prudentie si homo debeat esse prudens: sic autem loquitur in proposito. **¶** Ad secundum de agere per cognitionem dicitur quod argumentum procederet si artifex certius cognosceret singulare circa quod est operatio per se quam expertus. quod falsum est. quod artifex certius cognoscit verum. expertus autem certius singulare circa quod est operatio per se. Contra. quod tunc videtur sequi quod artifex non cognoscit particulare quod est contra multos: vel si sic. tunc argumentum procedit. quod tunc cognoscit particulare propter quod: sicut uniuersale. quod non facit expertus. et per prius certius cognoscit operabile. et tunc illud quod prius. **¶** Ratio quod sit de cognitione particularis utrum per se possit intelligi et cognosci. forte dicitur 7. huius. tamen ceditur per nunc. tunc ad formam rationis dicitur vno modo quod artifex ex hoc solo est artifex perfectus quod habet habitum perfectum in verum que habere potest non applicando ad particulare. conuenit. n. scire in verum ignorando in particulari 2. potest. possibile est igitur artificem esse perfectum et tamen non per se cognoscere particulare circa quod est operatio. Expertus autem est impossibile esse perfecte expertus nisi perfecte cognoscat singulare: quod cognitio experientialis per se est ipsius singularis. artifex ergo ex eo quod artifex non omnia quod ita cognoscat operabile sic expertus: tamen ex hoc non sequitur quod possibile sit artificem ita per se et perfecte cognoscere singulare sicut expertus si applicet cognitionem verum que habet ad ipsius singulare. Est ergo intelligendum dicitur Aristoteli. de his habitibus precise consideratis in respectu ad illa quorum sunt principia cognoscendi ex se. non autem de his que potest cognosci per applicationem horum habituum ad alia. **¶** Aliter dicitur quod in singulari circa quod est operatio per se sunt multa propter naturam eorum que multum diuersificant actionem nam aliter omnia agere circa hunc infirmum in hoc loco. et hoc tpe. quam circa illum infirmum eadem infirmitate in spe laborante in alio loco et in alio tpe. Ista autem annexa cognoscit expertus ex multa frequentatione et cognitione singularium et quantum ad se et quantum ad annexa que non omnia cognoscere artificem est artifex est. quod in singulari possit cognoscere per se propter quod si applicet. non tamen cognoscat annexa per habitum artis. ideo expertus certius operatur. **¶** Aliter dicitur quod sit de cognitione artis et experimenti quod expertus cuius est frequenter agere habet in potentia motiua quam exegit operationem vel forte in membro quo agit alium ab habitu potentie experientiatue interioris sensitue ut citharedus habet quedam habitum in manu quem non habet artifex in expertus et quod iste habitus multum facit ad expedite agendum. idem expertus habens tale habitum expeditius et certius operatur. **¶** Ad 3. cum dicitur quod perfectus scit et cetera. dicitur quod maior est vera de scire speculatio. et mihi. sed 2. non potest sumi nisi per scire practico. quod si scire construit cum infinitiua sanare. quod ex eo modo loquendi significat operationem. ideo ratio non valet quod con-

elucto practica non sequitur ex premissis speculatiuis.
¶ Sed contra qz artifex in qtu talis nihil cogit specu-
 latiu. cu ars sit habitus practice. ergo minor est va. de
 cognitione practica. maior autē de ytraq. quia qcumqz
 cognitione siue practica siue speculatiua perfecti cogno-
 scitur quid ē aliquid: eadē perfecti cognoscitur illud.
 ergo conclusio est vera de cognitione practica. **¶** Prete-
 rea. scia practica cu sit habitus intellectus est circa obm vni-
 uersale qd est obiectu intellectus. ergo magis ē circa ob-
 iectu vniuersale qz circa particulare. et tuc seqt propo-
 situ. qz perfectiore sciētia practica habet qui per se co-
 gnoscit vniuersale. cuiusmodi ē artifex. et per cōsequēs
 perfecti operat. **¶** Respondeo. ad primū dico qz scire
 practicu ē duplex. scz scire operari. et scire ordinatiuū
 ad operari. primū proprie ē practicu. et stricto mō. 2^m
 vero min^o proprie et cōmuniter dicitur practicu. primum
 scire est experti qui imediate operat. 2^m est artificis
 cuius est ordinare potētia exequētē operationes. et ideo
 artifex mediate et rēote operat. hic vero imediate. ois
 ergo artifex scit practice. nō pzo mō. sed 2^m mō. Scire
 autē scdo mō pōt dici speculatiuū respectu primi. cum
 aliqūliter recedat a propriissime scire practico. et sic ac-
 cedit ad speculatiuū. qn ei sūt duo extrēa opposita: qn
 aliqd recedit ab vno: videt accedere ad aliud. Sicer
 go intelligēda est solutio data. qz cōclusio rōnis ē pro-
 priissime practica. minor autē est practica. sed nō pprie
 et ideo est speculatiua respectu cōclusionis. cōclū autē
 practica nō seqtur ex abab^o premissis speculatis. **¶** Ad
 2^m dicitur qz scire practicu pzo mō est p se circa singla-
 re et nūqz acqrit nisi ex experiētia. vnde ē eiusdē potē-
 tie cuius est cognitō experimētalis. puta cogitatie for-
 sū. sed scire practicu scdo mō pōt esse circa vlc. et est in
 intellectu extendente cognitionē ad vniuersale opa-
 bile. circa quod nō est operatio actualis.

¶ Actus autē et oēs gnatiōes circa singulare sūt. rē.

¶ **Q**ueritur Utrū hoc sit verū. **¶** Et
 videt qz nō. qz si sic. er-
 go actus intellectus est circa singulare. cō-
 sequēs est falsū. qz rāns. falsitas dicitur
 patet. qz actus intelligēdi nō est circa sin-
 gulare: sed circa vlc p se. nā ex 2° aia.
 singulare dū sentit. vlc dū intelligitur. probatō dicit. qz
 actus intelligēdi ē pzo actus artis et scie. ergo aliqz actus.
¶ Preterea. si sic. ergo singulare ē per se subiectu mo-
 tus et gnatiōis. et taliū passionū. cōsequēs est falsū. ergo
 et rāns. dicitur p3. sed qz cōsequēs sit falsū probō. qz tūc ta-
 les passiōes cū per se insint singulari. nō poterūt dīfī-
 ri de subiecto in aliqz scia. cū singulare non sit p se subm-
 alic^o artis vel scie nā singularia reliquēda sūt ab arte.
 scdm porphiriū. **¶** Preterea. si sic. ergo ex nūerali distin-
 ctione obiectoz seqt nūeralis distinctio potētie. conse-
 quēs ē falsū. qz eodē visu videm^o hoc albū et illud. p-
 batio dicit. sic ex vnitae p se obiecti vel diuersitate est
 vnitae vel diuersitas actus. ita ex vnitae vel diuersita-
 te actus est vnitae vel diuersitas potētie. ergo si singula-
 re est per se obiectu actus: seqtur qz ali^o actus circa singula-
 re hoc et illud. et per cōsequēs alia potētia. sic ergo ē ali-
 us et ali^o actus quo videt hoc albū. et illud. sic alia et alia
 potētia. **¶** Preterea arguitur logice sic. sortes per se sanat
 sortes per se ē homo. ergo hō per se sanat. sed hō nō est
 p se singulare. ergo nō oēs actus sūt per se circa singula-

ria. **¶** Preterea si sic. aut circa hoc singulare tātū. aut cir-
 ca singulare abstractus ab hoc et ab illo. si primū. ergo
 ita circa hoc qz nō circa illud. quare potentia visiva ita
 erit circa hoc albū qz nō circa illud. qd est absurdū. si
 2^m dicit. qz circa vlc. qz abstractū ab hoc et ab illo est vlc.

¶ Respondeo **¶** Contra Aristot. hic in littera. rē:
 Duplex est actus vel operatio. vna
 transiens in exteriorē materiā. sic edificare. alia est ma-
 nēs in agente. sic intelligere. et velle. de quo dicēdū est
 apli^o alias. **¶** His premissis dicēdū pzo qz pzo Aristot.
 va est de actib^o trāsētib^o. et hoc scdm qz existit ex: ra-
 in reb^o et habet esse exētie. nō secūdū qz cōsiderantur
 ab intellectu et habet esse cognitū. Ita qz duo dicūt i glo-
 sando pponē pbi. Primū dictū ē. qz pzo pbi ē intelli-
 gēda de actu trāsēte i materiā extra. 2^m dictū est. qz p-
 positio nō ē intelligēda de actu imanēte. Primū dcm
 probat sic. nullū singulare existit in subo vli sed singu-
 lari. sed actus trāsēns ex est per se singularis et existit in
 aliqz sic in subo. cū sit accūs. qz illud i quo existit ē necio
 aliqd singulare et nō vlc. sed illud est subiectu vel obie-
 ctu circa qd. ergo. **¶** S3 cōtra. qz ois actio ē in agēte. vt
 in subo. s3 obiectu actus nō est agēs. ergo actus nō est i eo.
 quare rō nihil cōcludit. **¶** Rādeo. duplex est actio. actio
 respectus. et actio acta. pzo utiqz est in agēte. que nō dicit
 aliud qz respectu quēdā agentis ad passū. vt transmūtā-
 tis ad transmūtātū. 2^a actio ē ipse motus vel forma qz ter-
 minat motū et producit per motū. et ista ē in passo. sic
 et motus in mobili. ex 3° pbi qz. de 2^a loqm^o. nō de pzo
 ma. quare tenet rō. Dixi autē vt existit i reb^o extra. et
 nō scdm qz cōsiderātur ab intellectu. qz actus vlis et cōsi-
 derat^o ab intellectu respicit obiectu vlc: vt iferi^o dicit:
 quicūqz sit actus ille. 2^m dictū probat per oppositū. nam
 actus imanēs existit in agente sic in subiecto. et nō i obie-
 cto. sic intellectio lapidis ē subiectine i intellectu. nō in la-
 pide. et ideo talis actus est singularis. qz existit i subo sin^o.
 sic p3 de intelligere. s3 obiectu circa qd ē fit per se vlc.

¶ Ad argumenta **¶** Ad primū patet qz pzo
 dit de actu imanēte. de
 quo nō intelligit ppositio. **¶** Ad 2^m dicitur qz quodli-
 bet moueri exis in natura est in aliquo particulari. tū
 ab hoc moueri et ab illo pōt abstrahi vni^o omūe moue-
 ri. et pōt esse passio per se pzo demonstrabilis de aliquo
 subo cōi i aliqz scia. cō ē subm nālis pbi. pbatō huius.
 qz qd est mlti vniuoce et nō vni palte^o o3 qz pzo isit vni-
 cōi illis p cui^o nām isit illis mlti. ois ei actus vt vlis et cō-
 siderōne intellectus exis est circa obiectu vlc et nō singu-
 lare. vt predixi. **¶** Ad tertiu nego dnam. ad pbationē
 dico qz nō ex qcumqz vnitae vel diuersitate obiecti vel
 actus seqtur vnitae vel diuersitas potētie. sed ex vnitae
 vel diuersitate scdm gen^o. Cōfirmat a simili. nā sic
 potētia receptia materie respctū formaz ē eadē respe-
 ctu o3 formaz eiusdē gnis pbi. sic et potētia cognitua
 respctū obiectoz. Cōfirmat 2° per Aristot. 2° poste. dicē-
 tē. qz sēsus ē vlis. vt hois. nō callie hois. sētire vō singu-
 laris. **¶** Cōtra hāc rōne argi. nā sequūt tria icōuenien-
 tia. primū. qz si sic. qz aliqd scdm rōne vlis eet p se obie-
 ctū sensus. pba^o dicit. qz obiectu scd3 vnitae gnis ē per
 se vlc. falsitas dicit pbat. qz tūc nō distiguerent sēsus
 et intellectus pnes obiecta scd3 rōes formales. qz ytra-
 qz potētia esset circa obiectu vlc. 2^m qz si sic. vlitae pce-
 deret oēm actū intellectu. qd ē ptra pmenta. qui vult qz

Duplex scire practicum

Intellectus facit unitatem in rebus. Probatio hinc. quod est prius potest esse posterior: sed actus sensus precedit actum intellectus obiectum autem sensus precedit actum sensus. ergo et precedit actum intellectus si ergo sensus habet unitatem generis ut tu dicis. cum ista unitas sit unitas vltis sequitur quod vltimas precedit actum intellectus.

Tertium quod si sic. ergo potentie cognitive puta sensus est aliquid per se obiectum sed aliquid rationis sed quia impossibile est illam potentiam illud per se obiectum cognoscere. consequens est evidenter falsum. Probatio consequentie. quia sensus nihil cognoscit nisi sentiendo. sentire est solius singularis per se ut procedit et ratio ex 2. posteriori.

R.ideo sicut probabitur in septimo ostendit dare preter unitatem vltis in actu aliquid unitatem realem minoris unitate numerali que est prior ex natura rei unitate vniuersalis. a qua mouetur intellectus ad candum aliquid esse abstractum ab hoc singulari et illo eiusdem speciei. magis quod diuersa. aliter vniuersale est pura fictio. et probatur etiam vnicam rationem per nunc. quia circumscribitur omni intellectui hec albedo magis conuenit cum hac albedine quam cum aliquo alteri speciei vel generis. ista conuenientia cum sit de prioris modo relatiuorum fundatur super vnum. ergo ista unitas est realis. quia relatio realis non potest fundari supra ens rationis tantum. sed hec unitas non est numeralis. propterea erit aliquid minoris. Unde dicendo quod istud vnum reale precedens actum intellectus est vnum in multis quantum est de se. sed est vnum propter multa vel de multis per intellectum abstractum et predicatum illud de multis et tunc est actu vniuersale. et non prius. quia ambe conditiones requiruntur ad vniuersale. primo poste.

Dicendum ergo ad conuenientiam adducta quod unitas obiecti sensus quam dixi unitatem generis non est aliquid unitas vniuersalis in actu de qua concluditur. sed est aliquid vnum unitate potestatem que est unitas realis. minor tamen unitate numerali.

Sed contra. illud vnum est aptum natum predicari de pluribus. ergo est actu vniuersale. **Preterea** illud vnum vel est vniuersale vel est singulare. quia non est dare medium. non est vniuersale per te ergo singulare. et tunc redit argumentum. quia respectu diuersorum singularium sunt vel erunt diuerse potentie.

R.ideo ad primum dico quod illud vnum reale est aptum natum predicari de pluribus aptitudine remota. sed sit aptum aptitudine propria qua per intellectum. prima aptitudo non sufficit ad vniuersale actu. sed secunda est necessaria cum prima. et ideo illud vnum reale non est vniuersale actu.

Ad 2. dico secundum Auicenum. 5. methaphisicorum. quod equitas tamen est equitas nec est vna nec plures nec est vniuersale nec particulare etc. sed abstracta a quocumque tali additio et ideo est medium inter vniuersale et particulare per abnegationem vtriusque.

Notandum tamen quod Avicenna non negat unitatem simpliciter de quantitate cum ait quod non est vna neque plures. sed negat unitatem numeralis et multitudinem sibi oppositam. ad quam quantitas est de se indifferens et de se ad neutrum determinat nec ad vniuersale nec ad singulare. et ut sic in se consideratum sine vtroque illorum est obiectum sensus. habet tamen speciem unitatem sibi competentem. nam omne vnum est vnum unitate sibi propria. hec est unitas minor unitate numerali aut prior unitate vltis in actu ut predictum est.

Ad 4. principia le quod est argumentum logicum respondet quod accipit duas singulares ex quibus nihil sequitur sicut ex duabus indefinitis.

Aliter dicitur quod argumentum est in 3. figura. vbi sepe est conclusio particularis. cum igitur concluditur ergo bonum per se sanatur. licet bonum habet supponere per particulari et sic nihil contra propositum imo magis per.

Contra librum eodem modo supponit in conclusione quo predicatur in minori. sed ibi predicatur ut vniuersale cum dicitur fortes per se est bonum. ergo sicut in conclusione.

R.ideo

nego maiorem nam aliter ex vniuersalibus non posset concludi particulare. in tertia figura. quod est falsum. pro in primo et in secundo modo. non ergo oportet quod eodem modo supponat in conclusione quo predicatur in premissa.

Aliter dicitur quod licet ex necessariis nunquam sequitur nisi necessarium. sicut ex veris non nisi verum. tamen ex per se potest sequi non per se.

Ratio prima est. quia animus non potest esse necessarium nec verum nisi etiam tale sit corpus. alioquin posset esse verum sine illo. premissa autem se habet ut animus: conclusio ut corpus.

Ratio secunda est. quia animus est separabile a consequente quantum ad calitatem quia animus potest esse causa contrarietatis. non e converso. ista autem calitas est in oppositibus veris per se. quia subiectum potest habere causas in se quare predicatum sibi ipse non autem e converso. et ideo propositio per se non inuertitur in per se ex primo poste. alias vniuersalis affirmatiua per se est simpliciter inuertibilis. quia propositio per se expollet vniuersali in argumento. ergo est fallacia accretis. quia non valet si duo conueniunt in vna causa. ergo vnum est causa alterius. sic in opposito. ista ergo conclusio sequitur que est per accretis ergo bonum sanatur.

Ad vltimum dico quod hic actus est circa hoc. singulare. et actus singularis in eo est circa singulare in eo. et actus secundum naturam circa obiectum secundum naturam. et actus vniuersalis circa obiectum vniuersale. et pro tanto est verum illud secundum post. sensus est vniuersalis: sentire singulare. quia glibet vnus actus sentiendi est circa vnum singulare tamen. multi autem circa multa: et omnes illi actus sunt ab eadem potentia. ex quo concluditur quod nullum vnum singulare est primum obiectum potentie. sed aliquid vnum in multis quod est quoddam vniuersale modo exposito. licet autem quolibet sentire sit tamen circa singulare non tamen ut circa primum obiectum. sed est circa illud vnum reale quod est in singulari: de quo amplius in septimo et in questione sequente.

Amplius autem sensum neque vnum sapientiam esse ponimus: cum his singulorum cognitiones maxime proprie sint: sed propter quid de nullo dicunt.

Dicitur vtrum obiectum per se sensus sit aliquid sub ratione singulari ita quod singularitas sit formalis ratio obiectiua sensus. vtrum sic. nam dicit philosophus primo methaphisicorum. quod cognitiones singularium sunt maxime proprie sensibus.

Preterea 2. de anima. singulare dum sentit: vltimum dum intelligit.

Confirmat. quia aliter idem secundum eadem rationes erit obiectum sensus et intellectus. nam si singularitas non est ratio obiectiua sensus erit ipsa nam subiecta singularitati. sed nam talis est obiectum intellectus. quod ergo ponetur omnia sensus et intellectus cum diuersarum potentiarum diuersa sint obiecta: non videtur.

Preterea cuius est actus eius est potentia. secundum Aristotem. primo de sono et vigilia iuxta principium. sed sentire est ipsius singulari ut singulare est. ergo et ipse sensus. Probatio minoris. secundum philosophum 3. secundo poste. sentire est singulare.

Sed contra. Aristotem. secundo poste. sensus est vltimus ut homo. sentire vero singulare.

Preterea. sic se habet potentia receptiua materie respectu formarum. sic potentia cognitiua sensitiva respectu obiectorum. sed potentia receptiua materie est eadem respectu omnium formarum eiusdem generis. quia inter omnes formas tales est transmutatio. ex nono methaphisicorum. transmutatio autem non est nisi inter formas que habet idem susceptibile et idem generis proprium. quod idem est. ergo idem est potentie sensitive iudicabit respectu unitatis obiecti secundum generis.

Preterea. singularitas ut sic est eiusdem rationis in colore et in sono etc. ergo singularitas non est formalis ratio obiectiua. Probatio hinc. quia per formalem rationem obiectiuam distinguuntur potentie vel ostenduntur esse

cap. ultimo.

distincte. ergo si sic eadem potētia eēt respectu soni & coloris. quod ē manifeste falsū. ¶ Preterea. vñ hec singularitas est formalis rō subīna. vñ abstracta ab hac & ab illa. nō p̄mo mō. qz tūc aliqd̄ singulare nō sētiret. si 2° mō illa singularitas ē cois & vniuersalis.

Respondeo & dico q̄ singulare sub rōe singularitatis nō ē obiectū p se ip̄sus sēsus s̄ obiectū p se ip̄si^o sēsus ē aliqd̄ reale vnum p̄us vnitāte vniuersalis & min^o vñū q̄ vñū numero vt p̄dī xiiā. ¶ Ubi notādū q̄ i singulari ē duo considerare. s. ipsā singularitatē q̄ p̄t vocari hecitas & nāz subiectā singularitatē q̄ de se ē idifferēs ad eē hoc. & vt sic idifferēs p̄cedit ipsā singularitatē. & i illo suo p̄ozi quo p̄cedit h̄z illā idifferētiā & vnitātē realē minorē vnitāte numerali. cū ergo sētīr singulare ipsa nā subiecta singularitati ē formalis rō obiectiua: licet totū singulare sētīat vt q̄d. ¶ Si q̄ras quō se hēat ipsa singularitas vel hecitas ad obiectū cū n̄ sit rō formalis obiecti. ¶ Dico q̄ se h̄z ad modū quo cā sine q̄ nō. Sic itelligēdo q̄ ipsa p̄prietās idiuidualis nō ē rō agēdi s̄z bñ est p̄ditio agētis. ipsa. n. nā est rō mouēdi & agēdi i sensu. sed nō si ne singularitate. obiectū ergo sensus est ipsa nā idifferēs: nō tñ sentitur sine singularitate. vt p̄z i fili q̄ color nō videt nisi sub q̄titate licet q̄ritas non sit formalis rō ip̄sus obiecti ē tñ ratio sine qua nō.

Ad argumenta ad p̄mū dicēdū q̄ p̄ tanto cognitōes singlariū dñr p̄ prie sensib^o qz rō singularitatis est req̄sita ad actū sensus. nō vt rō formalis obiecti. sed vt cause sine qua nō. ¶ Ad illud sc̄do de aīa p̄ idē. ¶ Ad p̄firmationē de distinctōe sensus & intellectus p̄ obiecta. dico q̄ si sc̄d̄z vñā opinionē vniuersale i actu eēt p se obiectū intellect^o possibilis. & cāret ab intellectu agēte. tūc nō se q̄ret icōueniēs. qz nā q̄ est obiectum sēsus nō est actu vniuersale. ¶ Si vero dicat sc̄d̄z aliā opinionē q̄ intellect^o agēs nō cāt vniuersale. s̄z intellect^o possibilis p̄siderās istā. qd̄ v̄tatē illimitatā cāt i ea vniuersale. ita q̄ vniuersale actu nō est p se obiectū intellect^o sed p̄sequitur etiā actionē p̄mā intellectus possibilis. ita q̄ qd̄itas sc̄dm se sicut est obiectū sensus vt cōcessū est. ita & intellectus si sic dicat tūc argumētū h̄ret apparētiā. si potētie distinguatur p̄ obiecta. ¶ Tūc rñdeo q̄ potētiāz qd̄ā sūt disperate. qd̄ā subordinate. Si disperate tūc dico q̄ etiā h̄nt obiecta disperata. exēplū. potētie sēsitiue particulares iō vnus sensus puta visus nō p̄t i obiectū alterius puta auditus. si sūt subordinate vel sūt eiusdē generis. puta si ambe sūt cognitīue. vel alteri^o generis. puta si vna ē cognitīua altera appetitiua. si sunt subordinate eiusdē generis h̄nt etiā obiecta distincta subordinate sc̄dm cōmuniū & minus cōe & tñ potētia superior p̄t i oē i qd̄ p̄t & inferior. Exēplū sensus cois & sēsus particularis qz sensus cois ē potētia superior & h̄z obiectū cois vñ p̄t i oē illud. i qd̄ p̄t visus. & adhuc i plus. patet sc̄do d̄ aīa. Si r̄ de potētys subordinate alteri^o generis. nā si potētia cognitīua ē coīoz q̄ appetitiua. hēbit obiectū cois. si sint eqlis ambit^o vt i qd̄cūq̄ p̄t vna p̄t & reliqua. tūc h̄nt idē obiectū ambe & sub eadē rōe q̄tū ē ex parte obiecti sicut h̄nt se vt credo intellectus & volūtas de quo alias. ¶ Ad p̄positū intellectus & sēsus sūt potētie subordinate & eiusdē generis qz ambe cognitīue distinguuntur. ergo penes obiectū coī^o & minus cōe. vnde

i qd̄cūq̄ p̄t sensus p̄t & intellectus. sed nō cōuertitur. eadē ergo nā idifferēs & nōdū actualr vlis poterit cognosci ab ytraq̄: & nihil mali seq̄tur. ¶ Ad illud de somno & vigilia cuius est actus eius est potētia. d̄r vno mō q̄ v̄z est subiectiue. nō obiectiue. ita q̄ cui^o subiectiue est potētia ei^o subiectiue est actus. ex hoc n. p̄bat Aristō. ibi q̄ sicut act^o sentiendi est cōpositi. ita & potētia & nō aīe tñ. ¶ P̄t etiā dici in p̄posito q̄ eiusdē est act^o & potētia etiā obiectiue. ita q̄ sicut potētia sēsitiua habet p̄ obiecto illā naturam sic idifferētē: sic & act^o: quod p̄batur. tum. quia alr n̄ esset idē obiectū potētie & actus. tum. quia alias potētia sēsitiua hēret aliqd̄ p se obiectū sc̄d̄z aliquā rōem sc̄d̄z quā ip̄ossible eēt illā potētiā cognoscere actu obiectū illud. qd̄ ē absurdū. & q̄ sensus cognoscat obiectū sc̄dm nām cōem & nō sc̄d̄z singularitatē. p̄bat sic. qz oīs potētia cognitīua cognoscat obiectū sub illa vnitāte q̄ distinguit ip̄sū ab oī alio. qd̄ non est vñū ista vnitāte. sed sensus puta visus actu vidēs obiectū nō distinguit ip̄m ab oī alio qd̄ non ē vñū vnitāte numerali & singulari. ergo nō cognoscat ip̄sū sub vnitāte numerali vel singulari. ergo sub aliq̄ alia: illa est vnitās nature realis minor vnitāte numerali. p̄batio minoris. qz licet radius i medio p̄tinue mouēt & sit alius & alius numero. visus tñ nō distinguit sed iudicat ip̄m quasi vñū p̄tinue permanētē. Similiter si per diuinā potētiā fierēt duo corpora simul i eodē loco eiusdē q̄titaris & coloris nunq̄ sensus distingueret inter illa sed iudicaret vñū corpus numero se sentire. hec est vna ratio ad p̄bādū illā vnitātē iter illas p̄nēdas. 7° metha. ¶ Sicut ergo negādū est de potētia sēsitiua q̄ sit per se & p̄mo circa singulare. ita negādū est de actu. Cum dicitur 2° post. sentire est singulare. & quecūq̄ similia adducuntur eadē h̄nt veritatem quatenus singularitas est ratio sine qua non. ¶ Itaq̄ p̄imum existimamus sapientem omnia maxime scire vt contingit. &c.

Veritur vtrū ad metha. inq̄tū talis per se p̄tineat cognoscere oēs qd̄itates rez i particulari. & videt q̄ sic. nā sc̄dm philosophum sexto huius iuxta p̄ncipiū. nulla alia sciētia facit p̄siderationē de ip̄o qd̄ qd̄ est. ergo ista habet cognoscere oēs qd̄itates. p̄sequētia p̄bat qz quiditates rez sūt note. si ergo i nulla alia sciā seq̄tur q̄ i ista. ¶ Preterea cognitio tñ i vniuersali est ip̄fecta eo q̄ cōfusa & idistincta. ergo si metha. nō cognoscat qd̄itates rez i particulari sed tñ i vniuersali. esset ip̄fecte sciēs & alij perfecte. qd̄ est c̄tra p̄h̄z hic i p̄logo. ¶ Preterea a fili. sicut est i potētys ordinatis. sic est i habitibus. sed sic est i potētys ordinatis q̄ potētia superior potest omnem rationem apprehendere quā potest inferior. ergo habitus superior cognoscat omnia que cognoscunt i habitibus inferioribus. sed habitus inferiores cognoscunt i particulari. ergo & superior metha. ē bitus supremus. ergo &c. ¶ Cōtra. si sic ergo oēs alie sup̄fluerēt. qd̄ ē absurdū dicere.

Respondeo dicitur q̄ sic. sed sunt duo modi dicendi. vnus modus est q̄ ad metha. pertinet cognoscere quanlibet quiditatem secundū q̄ quiditas est & sc̄dm q̄ hec quiditas. non tñ sc̄dm omnē rationē cuiuscūq̄ accidētis huius qd̄itati.

sed hoc pertinet ad alias sciētias. ¶ Pro isto modo arguitur p̄rio sic. q̄ditas hec est p̄rior cognitiōe diffinitōne et tēpore. motu et quātitate. et quocūq; alio acc̄te. ex septio hui⁹. q̄ p̄t considerari absq; illis acc̄tib⁹. q̄ p̄rius in suo p̄rioz nō depēdet a suo posteriori. nec quātū ad esse nec quātū ad cognosci. aliter iā nō esset p̄ri⁹. sed quiditas vt sic nō cōsiderat in sc̄ia naturali. q̄ illa nō abstrahit a motu. nec in mathēatica. q̄ illa non abstrahit a quātō. ergo religitur q̄ i mathēatica. ¶ Preterea. si hec q̄ditas p̄ticularis nō cōsiderat a mathē. q̄ ab aliquo alio. cōsequēs est falsū. p̄batio. q̄ illa sciētia quecūq; sit erit subalterna mathēatica. q̄ cū mathēatica cōsideret quiditatē in cōmuni: si illa cōsideret i particulari. habet subiectū sub subiecto. quod est diffinitio sc̄ie subalterne. ¶ Preterea. si nō. ergo superi⁹ et inferi⁹ per se ad eandē sciētia nō pertinebūt. consequēs est falsū. quia eiusdē sc̄ie est cōsiderare numerus et binariū. triāgulū et isochelē. et cōsequētia p̄. quia h̄ quiditas ē inferior ad quiditatē in cōmuni. ¶ Preterea. p̄ria cognitio de re pertinet ad mathēaticū. quia est p̄ri⁹ sciēs. sed p̄ria cognitio de re cognoscitur sua quiditas. ergo et cō. mior p̄bat. quia illud q̄d est de re oīno inōnsibile: cognoscit de re p̄ria cognitioe. h̄ est q̄ditas p̄pria que habet per diffinitionem. sc̄m illud septimū mathēaticū ca. vltio. querere enī quare h̄ est h̄. nihil est q̄rere. Unde ibi ostēdit aristo. q̄ quid ē rei habet rōnē cause et p̄ripiū indēmōstrabilis. nec p̄t eo formari questio p̄pter quid. ¶ Alius modus dicendi tenēs eandē cōclusionē est. q̄ q̄ditas hec et p̄ticularis est p̄rioz acc̄tib⁹. et accidētia per se resp̄ctū illi⁹ q̄ditatis sūt p̄pria acc̄tib⁹ per acc̄tis. licet ergo q̄ditas se cū dū q̄ hec p̄ticulari. et etiā quātū ad per se accidētia pertineāt ad mathē. tamē i quātū mobile vel huiusmodi que sūt acc̄tia per acc̄tis. i. vt formalit̄ intellecta sub aliquo acc̄te per acc̄tis: pertinet ad aliā sc̄iaz. quia sic est posterior seipsa intellecta sine illis accidētib⁹ que sūt accidētia per acc̄tis. Ambo isti modi cōueniūt in h̄ q̄ alie sc̄ie nō cōsiderat quiditatē: nec h̄c quiditatē in se sed tantū accidētia sibi. Sed differūt. quia p̄ri⁹ modus dicit q̄ mathēatica cōsiderat quiditatē: et h̄c q̄ditatē tantū vt quiditas est. Secūdus modus dicit q̄ mathēatica cōsiderat quiditatē et h̄c quiditatē: non tantū vt quiditas est. sed etiā quātū ad per se accidentia. ¶ Sed cōtra illud in quo cōueniūt arguit. q̄ si sic ergo oēs alie sc̄ie cōsiderat de ente per acc̄tis. cōsequēs est falsū. et cōtra Aristo. sexto mathē. ergo et antecedens cōsequētia est euidēs. quia q̄ditas cū acc̄te per acc̄tis cōstituit ens p̄ acc̄tis. sc̄m p̄m⁹ mathē. caplo de ente et vno. Latēat ergo illi q̄ dicit q̄ de corpe mobili in quātū mobile ē sc̄ia naturalis. et q̄ mobilitas sit formalis ratio subiectiua: ne habeāt cōcedere q̄ naturalis sc̄ia sit de ente per acc̄tis. de quo alias sc̄z in p̄ma questioe lib̄i p̄hicoz prol̄xi⁹ recolo me dixisse. ¶ Cōfirmatur ratio. q̄ necesse ē p̄cognoscere de subiecto quid est. ex p̄rio posterior. sed ens per accidēs non h̄t quid. q̄ omne habēs quid vel est gen⁹. vel in genere. s̄ ens per acc̄tis nō est in ḡne. imo distinguitur p̄tra omnia genera. sexto mathē. ¶ Cōtra illud in quo secūdus modus distinguit a p̄rio arguitur sic. q̄ si sic. ergo omnes alie sc̄ie erūt sciētie mathēaticę subalterne. cōsequēs est falsū. vt etiā ipsi dicūt. ergo et ant. p̄batō d̄ne. quia

tunc nulla passio remanet cōsideranda in alijs sciētis. quia sola mathēatica cōsiderat p̄prias et p̄rias passiones. alia autē accidētia per accidēs. et per cōsequēs nulla alia demōstrat p̄riā passionē inesse. sed p̄supponit demōstrari in alia. sed cōclusio vbi demōstrat p̄ria passio est p̄ripiū in inferiori sciētia. vbi demōstrat posterior passio. vel aliqd aliud. sed hec ē cōditio scientie subalternātis et subalterne. ergo oēs alie sc̄ie sūt subalterne sc̄ie mathēaticę. ¶ Aliter ergo dicēdū q̄ ad mathēaticā in quātū talis nō pertinet cōsiderare oēs quiditates i particulari: s̄ i vlti tantū et sub rōe entis. et hoc p̄bat ratio facta. quia aliter oēs alie superfluerēt. Unde et aristo. mltū tēperate dicit sicut decet et vt cōuenit. q̄ sapiētis nō est scire oīa quocūq; mō. sed vt cōtigit. id est in coi et in vlti. nec rōnes alteri⁹ opinis cogūt. ¶ Ad p̄riū dico q̄ quelibet quiditas nō ē p̄rioz oī accidēte. sed solū quiditas substātie. non autē quiditas quātitatis vel qualitatis. quia si sic: esset p̄ri⁹ seipso. ¶ Cōtra. ad huc stat argumentū. quia quiditas ignis est p̄rioz oī motu et quātitate. ergo vt sic nō cōsideratur a nāli nec a mathēatica. ergo a mathēatica. et habetur p̄positū. ¶ R̄ndeo. mobilitas non est formalis ratio subiectiua subiecti nālis. vt alias dixi. Cuius vna est ratio p̄ nāc. quia subiectū sub rōne subiecti p̄rius est nāliter passione. ergo in suo p̄rioz passio nō ē formalis ratio cognoscēdi ipsū ex quo posteri⁹ est. mobilitas autem est passio in sc̄ia naturali. ¶ Dicēdū ergo q̄ quiditas ignis cū illo quod approp̄iat ipsū quicquid sit illud vt p̄prium subiectū mot⁹ cōsiderat in sc̄ia naturali. ergo talis quiditas vt quiditas cōsiderabitur a philosopho naturali. illud vero quod approp̄iat ipsū vt sit subiectū motus nō est mot⁹. quia p̄rius naturaliter habet rationē illam: q̄ sit subiectū motus. ¶ Ad 2^m cū infertur q̄ illa est subalternata mathē. dico q̄ p̄t reduci cōtra eos. nā secūdū eos illa alia habet subm̄ sub subiecto. et vltra adderet differentia accidentale ad subiectū mathē. nā quiditas secūdū te quātū ad accidentia per accidēs cōsideratur ab alia sciētia. hec est autem vna de conditionibus scientie subalterne. q̄ addat differentiam accidentale. ¶ Ad formas. procedit ab insufficienti. Ad cui⁹ euidētia notandū. *condicionis requisita ad suam subalternā* q̄ vna cōditio scientie subalterne est. q̄ suū subiectū sit sub subiecto scientie subalternātis. alia q̄ sciat q̄. vbi superior scit p̄pter quid. et a superiori accipit sua p̄ripiā ad probādū conclusiones. Alia q̄ subiectum addat differentia accidentale. sicut sonus additur numero. et visuale linee. ¶ Ad p̄positū. licet naturalis et mathematica habeāt subiectum sub subiecto mathē. quia illa cōsiderat quiditatē in cōmuni. iste quiditatem in particulari. id est in speciali: non tamē addit d̄raz acc̄talē: s̄ essētialem. puta hanc quiditatē: super quiditatē. ¶ Ad tertiū dicēdū. q̄ ad eandē sciētiam pertinet cōsiderare superi⁹ et inferi⁹. gen⁹ et speciem secūdū rōnē superioris. sicut patet in exēplo q̄ adducitur. quia arismetico cōsiderat de nūero et binario secūdū rationē numeri. et sic mathē. sc̄m rōnem entis i coi cōsiderat de oī ente. tñ de superiozi et inferiozi p̄t eē alia et alia sc̄ia s̄z aliā et aliā rōez p̄riā. vñ si binarius h̄ret aliq̄s passiones p̄prias demōstrabiles de ipso nō p̄ rōez nūeri. ei⁹ cōsideratō p̄tineret ad aliā sc̄iaz ab arismetica. sic dicēdū i p̄posito. ¶ Ad vlti^m dicēdū

¶ Prima cognitio de re vel eyniuerfalis vel e particula-
ris. pma vli cognofcit illud qd pmo iest ſibi i vniuerfa-
li. ſicut ens ⁊ hō. pma vero particulari cognofcit pmo
qd ſibi iest i particulari. ſ. ſua ppria qd iras. metha. aut
nō e pma ſcia particularis de hoie i particulari. ſed p-
ma vniuerſalis de ipſo in q̄tū ens vel ſubſtātia.

Ad primum principale de 6. metha. dico qd
ſolum itendit qd nulla alia ſcia
conſiderat qd in communi niſi metha. ¶ Ad ſcōm q̄n dī
qd cognitio i vniuerſali e i perfectior ⁊ c. dī vno mō qd li-
cet perfectius ſit cognitio ſcie i particulari vt particu-
lare icludit vniuerſale. q̄ i vniuerſali tñ. tñ vbi parti-
culare nō cōcludit vniuerſale: vniuerſale nō e i perfe-
ctius. ¶ Aliter dī qd licet aliquo mō cognitio particula-
ris ſit pfectior i ſe ſūpta p̄ſe. tñ cognitio vniuerſalis
de pprio cognofcibili e certior ſcōm p̄portionē. q̄ co-
gnitio particularis de ſuo cognofcibili. qz plus dat co-
gnofcere vniuerſale q̄tū cognofcibile e q̄ particula-
re. ¶ Ad 3. de ſili de potentys ordinatis dico qd nō eſt
ſile de potētys ⁊ habitibus. qz ex quo ſuperior potētia
h3 maiorē virtutē ⁊ ſi ſpēs plium h3. pōt illa pla cogno-
ſcere. ſed hitus nō eſt rō cognofcēdi niſi representādo
re. habitus aut vniuerſalis nō eſt representatiuus illoz
particulariū. p̄batio qz atigit ſcīre i vniuerſali ignozā-
do i particulari. habitu ergo vniuerſali nō cognofcunt
q̄ ſūt habitus inferioris. potentia autē ſuperior ⁊ habet
virtutē maiorē. ⁊ pōt recipere alias ſpecies.

¶ Vere aut ⁊ difficillima ſūt hoibus ad cognofcēdū q̄
maxime ſūt vli. nā a ſenſibus ſūt remotiſſima.

Meritur vtrū magis vniuerſalia
ſint difficiliora ad co-
gnofcēdū ⁊ videt qd nō. nā inata eſt no-
bis via pcedere ex notioribus nobis ex
p̄mo p̄biſi. ⁊ itēdit ibi. vt p3 p̄lraz qd vli-
ora ſint nobis magis nota et ſingularia
min⁹ nota. ¶ Cōfirmat qz confuſa ⁊ ideterminata ſūt
nobis magis nota vt dī ibidē. ¶ Itē totū e magis notū
q̄ partes i3 vli ſūt magis cōfuſa ⁊ ideterminata q̄ ſin-
gularia. vli eſt etiā totū. q̄ vli ſunt nobis magis nota
¶ Preterea. illa citi⁹ occurrūt intellectui quoz ſingula-
ria occurrūt citius ſeſui. ſed ſingularia magis vniuer-
ſalis citius ſentiūtur. ergo vniuerſalia prius itelligun-
tur. p̄batio minoris. qz pueri p̄mo oēs hoies appel-
lāt p̄res ⁊ oēs feminas m̄res ⁊ c. patet etiā i experimē-
to Aui. qz ſi aliqd videat a remotis prius cognofcit qd
ſit corp⁹ q̄ aial ⁊ prius aial q̄ hō ⁊ hō q̄ ſortes. ¶ Pre-
terea. ſcōm Aui. p̄mo metha. capitulo. 5. coſſima vt
e ens ⁊ res p̄ma ipreſſione iprimūtur i aia. ergo p̄mo
cognofcūtur. ¶ Preterea qd minus vli magis cogno-
ſcūtur ⁊ ſint magis nota nature. arguit ſic. vni⁹ qd eſt
magis notū qd eſt magis pfectū ⁊ magis ens. qz ſicut
res ſe h̄nt ad entitatē. ita ⁊ ad cognofcibilitatē: ſed mi-
nus vli e pfect⁹ ens q̄ magis vli qd addit ſupra magi
vle aliq̄ pfectōez. q̄ e magi notū. ¶ Cōtra. Ari. i textu:

Reſpondeo primo premittā vnā diſtinctionē.
ſcōm oñdā multiplicē cōcluſionē
¶ Quātū ad primū dico qd q̄tū p̄nūc ſufficit duplex
eſt vniuerſale. ſ. i cādo ⁊ i predicādo vniuerſale aut
i cādo attēdiē penes ambitū ⁊ extenſionē virtutis vt
illud dicaē vniuerſalius iſto mō cui⁹ virtus ad plures
effectus ſe extēdit. ſicut cā p̄ma q̄ tñ i ſe e ſingularis

vt opponit vniuerſali i predicādo cū nō p̄dicet de plu-
ribus ſingularibus. vniuerſale aut i predicādo e illud
qd diſſinit p̄mo poſte. qd eſt vnū i multis ⁊ de multis
qd. ſ. eſt aptū natū de pluribus predicari.

Quantum ad ſcōz ſi queraē de vniuerſali ſcōz
cālitatē ſit iſta p̄ma cōcluſio. magis
vniuerſale ſcōz cālitatē eſt nobis minus notū q̄ min⁹
vniuerſale. hāc oñdo ſic. q̄to aliqd eſt minus ſenſibile
tāto eſt minus notū nobis. ſed magis vniuerſale ſcōm
cālitatē eſt minus ſenſibile. ergo ⁊ c. maior p3 de itelli-
gētys ſeparatis a mā que qz minus ſenſibilia minus no-
ta ſūt nobis. p̄batio minoris qz vniuerſaliora i cādo
ſūt perfectiora. ſed perfectiora ſunt minus ſenſibilia.
¶ Notādū tñ qd iſta cōcluſio nō e itelligenda de p̄inci-
pys cōplexis. nā caufe vel p̄incipia complexa q̄to vni-
uerſaliora etiā i cādo tātum ſūt notiora. Vñ ⁊ p̄ima
p̄incipia ſimplr ſunt ſicut locus ianue ex ſcōo metha.
¶ Si aut q̄raē de vniuerſali ſcōm predicātionē aut ma-
gis vniuerſale cōparat ad ſingulare ſimplr aut ad mi-
nus vniuerſale ſicut genus cōparat ad ſpēm. ſi p̄imo
mō diſtinguēdū eſt de cognitōe. qz cognitio poteſt ſumi
duplr. vno mō vt eſt coius ad ſe ſitūā ⁊ itellectiūā qd dī
cognitio i genere. alio mō ſumit dēterminatē p̄ cogni-
tione vel ſenſitiua ſeozū vel itellectiua ſeozū. ſi ergo
cōparet vniuerſale magis ad ſingulare ſimplr penes
cognitionē cōmunez i genere. ſit iſta ſcōa cōcluſio. ſin-
gulare ſimplr e nobis notius q̄ vli. hāc oñdo ſic. Illud
e notius nobis ſimpliciter qd e notius i cognitōe p̄ia
i nobis ſed ſingulare ſimpliciter e buiſmōi. ergo ⁊ c.
p̄batio minoris cognitio p̄ia i nobis e ſenſitiua ſin-
gulare at notius e nobis cognitione ſenſitiua q̄ vniuer-
ſale. patet. ¶ Si autē magis vniuerſale non cōparetur
ad particulare vel ſingulare ſimpliciter quātū ad co-
gnitionē i genere ſed quātū ad hāc vel illā ſeozū. Si
quātū ad ſenſitiuam ſit iſta tertia cōcluſio. ſingulare
eſt nobis notius q̄ vniuerſale. hanc oſtendo ſic. illud
e notius cognitione ſenſitiua quod ſentitur per ſe q̄
qd ſentitur per accidens. ſed ſingulare per ſe ſentitur.
vniuerſale aut per accidēs. qz iquātum eſt i ſingulari.
patet ergo qd ſingulare eſt notius q̄ vniuerſale cogni-
tione ſenſitiua. ¶ Si autem magis vniuerſale cōparet
tur ad ſingulare quātū ad cognitionem itellectiūā
vel ſingulare nō eſt intelligibile per ſe ſed per accidēs
ſcōm vnā opinionem vel poteſt per ſe itelligi ſcōm
aliā opinionem. ¶ Si p̄ima opinio teneatur ſit iſta
cōcluſio 4. vniuerſale eſt prius notum q̄ ſingulare.
hanc oſtendo ſic. omne per accidēs eſt poſterius eo qd
eſt per ſe ⁊ p̄biſi. capitulo de fortuna ſed ſcōm p̄imā
opinionem vniuerſale per ſe itelligitur. ſingulare aut
per accidens. ergo. ¶ Si autem ſecunda opinio tenea-
tur. ſit iſta quinta cōcluſio. ſingulare eſt notius quāz
vniuerſale. hanc declaro ſic. cōcluſio non cognofcitur
niſi per p̄incipia que ſunt magis nota ſcōm Ariſto. p̄i-
mo poſte. p̄incipia autem ſcōm eum ſumuntur per in-
ductionem: inductio autē eſt ex ſingularibus. ergo to-
tus iſte proceſſus incipit a cognitione ſingularium. ⁊ p̄
conſequēs iſta ſunt nota prius. ¶ Si autem compare-
tur magis vniuerſale ad minus vniuerſale vt quando
vtrunqz eſt ſimpliciter vniuerſale hoc poteſt eſſe dupli-
citer: quia aut ambo comparantur ad itellectū aut
ſingularia eozum cōparantur ad inuicem. ¶ Si 2. mo

et quicquid cōsequitur ens inquātū ens, vel dicitur ma-
xime scibilia, quia sūt certissima cognoscibilia cui⁹ sunt
pziopia & cause, et tāto scdm se certiora sūt: quāto sūt
pziopia, ex illis enī depēdet tota certitudo posteriorū,
ergo ista scia cōsiderabit maxie scibilia, vtroq; mō nō
seorsū propter vnitatē scie cōseruādā, ergo sub aliqua
ratione cōmuni, hec est ratio entis inquātū ens, & nulla
alia. ¶ Cōfirmat. nā istā sciētā vocam⁹ methaphicā,
que dicit⁹ a metha, qd est trās, & pbiis, qd est scia, quasi
trāscēdēs scia, quia ē de trāscēdētib⁹. ¶ Quarta cōclu-
sio est ista, ens qd est subiectū metha, scie habz vās & p-
prias passiōes, Dāc oīdo sic, Aristo, in quarto metha/
pbiis: in pziopio, est scia que specular⁹ ens inquātū
ens, et que huic insūt secūdū se. ¶ Preterea, ibidē ca-
pitulo 3: qd icipit, et pbi, &c, vult expse qd ens inquātū
ens habz pziopias passiōes, vñ dicit sic, quoniā sic sunt
numeri & inquātū nūer⁹ proprie passiōes vt paritas et
īparitas, cōmēsuratio, eq̄litas, excellētia & defectō, et
hec scdm se adiūcē insūt nūeris, Sīlī aut⁹ & i solido, et
imobili & mobili & leui et graui sūt alia pziopia: sic & enti
inquātū ens sūt quedā pziopia, et ea sūt de qbus pbi est
perscrutari veritates, h Aristo, quid plani⁹: hoc idem
vult Aristo, et cōmētator in q̄rto, et alibi frequenter,
Preterea, qd est pfectiōis in quacūq; scia: simplr nō est
negādū in sciētia perfectissima & nobilissima, s; habe-
re pziopias passiōes est pfectiōis in quacūq; scientia,
nā omnis scia realis cōsiderat proprias et reales passi-
ones circa subiectū, ergo nō est negādū i scia metha-
phice q̄ est nobilissima, Cōfirmat. nā sciētia pziopie sū-
pta est habit⁹ cōclusiōis demonstratē, ex pziopio poste, de-
mōstratio vō includit propriā passiōē de subo, q̄ mo-
do ergo saluabit⁹ methaphicā esse verā sciētā, si nō ha-
bet pziopias passiōes scibiles vel demonstrabiles de sub-
iecto. ¶ Sed cōtra istā cōclusiōē arguit⁹ sic, si ens in-
quātū ens & secūdū suā totā cōitatē habet aliquā pro-
pziā passiōē, sit, a, tūc sic, si ens habet passiōē, a, ergo
a, est nihil, cōsequēs ē falsū, ergo & a, falsitas cōsequē-
tis patz, qz nihil nō est passio vera alicui⁹, pbatō p̄nc,
oīne subiectū ē ex essētā passiōis, cū cadat in diffiniti-
one ei⁹ vt additū, vt habet⁹ ex septio methaphice, sed
quicquid est extra essētā entis est nō ens, et per cōns ni-
bil, Segtur etiā qd ens scdm suā totā cōitatē nō predi-
cetur in quid de quolibz, ¶ Preterea, si dicas qd ens ali-
quo mō predicet⁹ de, a, in qd, ergo, a, erit passio sui, p̄se-
quēs est falsū, quia nihil est passio sui, pbatō p̄nc, quic-
quid est passio superior⁹ est passio inferioris: per se, s; nō
pziopio, si ergo ens pdicat⁹ in qd de, a, ergo, a, est inferi⁹ ad
ens, si ergo, a, est passio entis est passio sui, & per p̄sequēs
esset demonstrabilis ppter qd d seipso p ens tāq; p me-
diū, qz passio que est pziopio superior⁹ est demonstrabilis
ppter qd de quilibet inferiori p illud superi⁹ tāq; p me-
diū, sicut habere tres ē demonstrabile ppter qd de yso-
chele per triāgulū tāq; per mediū, ergo, a, esset simplr
noti⁹ tā de ente qz de seipso, & sic esset q̄rere ppter qd
a, est, a, qd ē ptra p̄nc septio methaphice, caplo vltio,
querere ppter qd ipsū ē ipsū: nihil est q̄rere, ¶ Prete-
rea, Auicena pziopio methaphice dicit qd vnū & multa sūt
q̄si passiōes entis, sic sūba & quātitas sūt spēs, Tūc sic,
qd est q̄si tale nō est vere tale, sed ens habet q̄si passiō-
nes, ergo nō habz vere passiōes, ¶ Sed iste rōnes nō
cogūt, Ad primā nego cōsequētā, qz, a, nō esset simplr

nihil, ad pbatōē cū dicit⁹ qd oīne subiectū est ex esse
tiam passiōis, si per esse extra essētā intelligis esse ex
cōceptū formale alicui⁹, sic cōcedo, nā subiectū disti-
guif formalr a sua pziopia passiōe, et sic cadit in ei⁹ dif-
finitōē vt additū, si autē per esse ex essētā intelligi
distinctionē realē q̄ est iter rē et rem, sic nego, nā pziopia
passio nō distinguit a subiecto realr, et per cōsequēs
a, est ens realr, & nō nihil, nō tamē est ens formalr, Est
enī dare mediū inter ens formalr & nihil, scz aliquid qd
nec ē hoc, nec illud, tamē inter ens realiter et nihil nō
ē dare mediū, Qd addit⁹ qd tūc ens scōz suā totā p̄itatē
nō predicat⁹ in quid de oib⁹: nō habeo p̄incōueniētī,
imo pro necio, qz impossibile ē ens predicari de vltimis
differētis vel de pziopis passiōib⁹, vel de suis pziopis
cōtrahētib⁹ quib⁹ cōtrahitur ad ens creatū vel increa-
tū, sic ostēdā deo dāte in q̄rto methaphice, ¶ Ad 2^m ne-
go suppositū, qd ens aliquo mō pdicat⁹ in qd de, a, & per
cōsequēs tot⁹ processus rōnis nullus est, qz ruinoso &
falso inittitur fūdamētō, Ad auicē, dico qd vba sua sūt
ista, ex cōsequētib⁹ ens inquātū ens quedā sūt ei quasi
spēs, vt substantia, q̄ntitas, q̄litas, et quedā sūt ei vt acci-
dētalia pziopia, vt vnū, & multa, potētia & act⁹, &c, h ille,
patz qd nō dicit quasi passiōes, sed dato qd diceret q̄si,
Ad formā rōnis dico qd ly quasi nō sēper est additio di-
strahēs, imo aliqñ est distractiua, aliquādo cōfirmati-
ua, Exēplū p̄mi, ecclī, 24: Ego q̄si vti fructificauī, &c,
ly quasi dicit similitudinē: nō p̄prietatē, et ideo qdaz mō
distrahit, Exēplū scōi Jobānis pziopio, Vidim⁹ gloriā ei⁹
gloriā quasi vnigeniti a patre, id est illi⁹ qui est vni-
genit⁹ patris, sic in p̄posito ens habet quasi passiōes
id est ens habet veras passiōes, stat ergo cōclu⁹, ¶ Quin-
ta cōclusio sit ista, ens qd est, subm primū metha⁹: hēt
vās & pziopias passiōes d̄m̄rabiles de ipso, Dāc oīdo sic,
scdm p̄nc i prologo methaphice, sapiētia ē certissima
sciētia, certior autē ē scia p̄p̄ qd qz quia, pziopio poste, er-
go methaphica q̄ ē pziopia sapiētia ex p̄logo methaphi-
sice ē scia ppter qd, s; oīs scia ppter qd demonstrat pas-
siōē de subo, etiā d̄m̄stratiōē potissima vt p̄z, ¶ Pre-
terea, vt supra arguit⁹, qd est p̄fectiōis in quilibet scia nō
est negādū in sciētia perfectissima, s; p̄fectiōis est in
quacūq; scia qd demonstrat pziopias passiōes d̄ subiecto
quia scdm Aristo, pziopio poste, vna scia est vni⁹ generis
subiecti partes & passiōes eius cōsiderās, q̄ hoc nō ē ne-
gandū in scia nobilissima, Cōfirmat, quia scia est habi-
tus cōclusiōis demonstratē, ex pziopio poste, cōclusio autē
demonstrationis cōtinet passiōē demonstratā de subie-
cto, Vñ multi vidētur vilificare methaphicā: qui ne-
gāt eā posse demonstrare, maxie cū ipsa cōsiderat pziopia
demonstrationis quib⁹ vtuntur alie scie demō-
strātes, vt patz ex q̄rto & sexto methaphice, ¶ Sed cō-
tra istā cōclusiōē arguit⁹, nā i demonstratiōē potissima
oī sumi p̄ medio aliquid mediās iter subm & passiōes,
sed iter ens & suā passiōē nō cadit mediū, q̄ de ente nō
pōt aliquid demonstrari d̄m̄stratiōē potissima, p̄bo mi-
norē, inter subiectū cui⁹ cōcept⁹ est simplr simplex & su-
am passiōē nō pōt esse aliquid mediū, sed cōcept⁹ entis
est simplr simplex, q̄ &c, p̄batio minoris p̄filli, nā illud
mediū aut esset diffinitō passiōis, aut diffiō subī, aut
mixtū ex diffinitōē hui⁹ et illi⁹, sed subiectū & passiō q̄
hēt cōceptū simplr simplicē cuiusmodi sūt ens et sua
passio nō possūt diffiniri, ergo inter ens et suā propriā

passionē nullū dīmōstratiuū mediū pōt assumi. ¶ Pre-
 terea. oīs dīmōstratio ē ex p̄cipijs p̄p̄ijs. ex p̄ poste.
 Unde in dīmōstratione potissima vnū tantū mediū
 ē ad vnā cōclusionē. augēt enī cōclones vel dīmōstra-
 tiones nō per media: sed i post assumēdo. ex p̄io post.
 s̄z q̄cūq; cōsiderata a metha. sūt p̄ia r̄ nō p̄p̄ia. ergo r̄c.
 ¶ Preterea. nullū subiectū est in potētia cōtradictōis
 ad suas passiones dīmōstrabiles de ip̄o. s̄z ens ē i potē-
 tia cōtradictionis ad ea q̄ ponūtur passiones dīmōstra-
 biles de ente. ḡ illa q̄ ponūtur passiones entis n̄ sūt pas-
 siones entis dīmōstrabiles de ip̄o. maior p̄z. q̄z alr pas-
 sio contingēt in eēt subiecto. r̄ p̄p̄is nō eēt dīmōstra-
 bilis nec scibilis d̄ subiecto. minor p̄bat iductie. p̄mo i
 passionib; d̄iūctis. puta actus r̄ p̄o cā r̄ cātū cōtigēs
 vel necessariū r̄c. Nā potētia icludit negatōem actus
 r̄ conuerso. ḡ si ens ē in actu l̄ potētia pōt eē in actu r̄
 nō i actu. potētia r̄ nō potētia. ¶ 2° ostēdo in passiōib;
 vniciis. puta in vno. vnū. n. dicitur vno mō vnū cōtinuū-
 tate. ex. s̄. metha. ca. de vno r̄ decio metha. ca. p̄mo
 Cōtinuū autē oē ē d̄iūctibile r̄ pōt fieri plura. r̄ p̄ p̄is nō
 vnum. ergo vnum r̄ nō vnum. ¶ Preterea. Nulla pas-
 sio dīmōstrabilis de subiecto p̄dicatur i qd de subiec-
 to nec de aliquo contento sub subiecto. p̄z. s̄z aliqd qd
 pōt passio dīmōstrabil; d̄ eēt puta vnum p̄dicatur in
 quid de contētis sub ente. ḡ r̄c. p̄batio minoris 4° me-
 tha. capitulo 3° i sine dicit Aristō. q̄ sicut ens p̄dicat
 eādē nāz r̄ nō aliā de quāto r̄ quali r̄c. ita r̄ vnū de his
 de qb; p̄dicat: s̄z ens ita p̄dicat nāz decē p̄dicamē-
 top; q̄ p̄dicat de eis i qd. ergo r̄ vnū de his de qb; p̄-
 dicat si similitudo Aristō. valet. Et nota q̄ iste due vl-
 time rōes eque vel magis cōcludūt cōtra q̄rtā cōclusio-
 nē sicut cōtra quātā vt p̄z itūcti. ¶ Sed iste rōes nō co-
 gūt. ¶ Ad p̄mū nō cogit sciētī artē dīmōstrādi. cum d̄r
 q̄ i dīmōstratōe potissima ōz sumi r̄c. cōcedo maiorē
 s̄z minor ē falsa. Ad p̄bationē ē dicēdū q̄ diffinitio est
 duplex quedā dicēs qd ē. qdā p̄p̄ qd ē. mediū āt dīmō-
 stratōis nō ē diffinitio dicēs quid ē simplr. s̄z diffinitio
 dicēs p̄p̄ qd. ad p̄positū iter ens r̄ passiones entis pōt
 sumi diffinitio dicēs p̄p̄ qd ip̄s; passionis. non obstāte
 q̄ passio hēat cōceptū simplr simplicē. Ad cui; enidē-
 tiā notādū ē q̄ s̄m h̄is p̄les passiones sic se h̄z respec-
 tu eaz; q̄ ip̄se passiones fluūt ab ip̄o subiecto scōz or-
 dinē quedā nālē. q̄z vna mediāte aliā. ita q̄ p̄ior pas-
 sio ē cā p̄p̄ qd iherētie scōz: r̄ pōt sumi p̄ medio ad de-
 mōstrādū scōz de subiecto. Exēplū h̄re angulū extri-
 secū egpollētē duobus rectis i trisecis oppositis. r̄ h̄re
 tres angulos eq̄les duob; rectis. sūt due passiones tri-
 anguli h̄ntes se ad triāgulū s̄m ordinē nālē. q̄z vna iest
 mediāte altera. r̄ vna pōt sumi p̄ medio ad p̄bādū
 aliā dīmōstratiue. Nā p̄ h̄re angulū extrisecū p̄batur
 triāgulus h̄re tres. s̄z nūqd h̄re angulū extrisecū ē
 diffinitio h̄re tres: ē vtq; diffinitio ei;. nō dicēs qd s̄z
 p̄p̄ qd. Nā diffinitio dicēs p̄p̄ qd ē mediū dīmōstra-
 tionis. r̄ isto mō oīs cā ē dicēs p̄p̄ qd effect;. vñ Aristō.
 2° poste. iuxta p̄cipiū ait. idē ē mediū r̄ cā. r̄ ibidē iux-
 ta mediū libri. ostēdit quō p̄ oēs cās cōtigūt dīmōstra-
 re. ¶ 3° tē 7° bui; capitulo vltimo ostēdēs Aristō. q̄ que-
 stio p̄p̄ qd sp̄ q̄rit aliqd de aliquo. dicit sic. palaz igit q̄
 q̄rit cām. hoc autē ē q̄ qd erat eē vt ē dicere logice qd i
 qb;sdā qd ē cui; cā. i. finis. vt forsan i domo aut lecto
 i qb;sdā vero qd mouit p̄mū. i. cā efficiēs. Vñ exp̄sse di-

cit q̄ logice loquēdo cause etiā extrisecē p̄tinent ad q̄
 qd ē rei. r̄ p̄p̄is q̄ qlibet cā possit eē mediū dīmōstra-
 tionis sumēdo q̄ qd p̄p̄ qd. ¶ Ad p̄positū cum entis
 sint p̄les passiones nō ōz q̄rere diffinitioē qd est ad p̄
 bādū passionē de ente vt arguit rō. s̄z sufficit diffinitio
 p̄p̄ qd. h̄c autē ē vna passio respectu alteri;. s̄. p̄or respec-
 tu posterioris. Sic. n. diffinitio vel rō a. s̄. p̄mi termini
 .i. passionis ē mediū dīmōstrationis. vt dicit 2° poste.
 qd itelligēdū ē de oī dīmōstratōe potissima dīmōstrā-
 te passionē de subiecto excepta p̄ma passione que vel
 nō ē dīmōstrabilis vel dīmōstrā de subiecto p̄ diffi-
 nitionē subiecti. passiones ergo entis h̄nt quedā ordi-
 nē ad ens: r̄ vna pōt sumi p̄ medio ad dīmōstrandū
 aliā esto q̄ ens r̄ p̄p̄ia passio quelibet entis sit idiffi-
 nibilis diffinitioē dicēte qd ē. q̄z cōcept; simplr simplex
 nō est diffinibilis vt p̄z p̄ Aristō. 6° metha. cōtra plato-
 nē. ¶ S; hic ē vnū dubiū que passio sit p̄or r̄ que poste-
 rior i passionib; entis vt sic vna possit aliā dīmōstrare
 ¶ Rūdeo saluo meliori iudicio q̄ qd sit de aly; passio-
 nib; q̄z nimis proliz; r̄ difficile esset videre hoc de
 oībus passionibus entis tñ vidēt q̄ vnū sit simplr p̄-
 ma passio entis: tñ q̄z de ea specialiter p̄bat Aristō. q̄
 significat eādē naturā cū ente 4° metha. capitulo scōz
 r̄ ibidē dicit q̄ cedē sūt partes entis r̄ vnus. tñ: q̄z i. xi.
 methaph. capitulo tertio q̄ nihil differt oīa entia re-
 ducere ad ens r̄ ad vnū cū idē significēt cōuertibiliter
 vñ ibi vidēt q̄ sit log vniformiter d̄ ente r̄ vno. Post
 vnū vidēt eē 2° vey 3° aut bonū. Nā rō veritatis vi-
 det eē p̄ior ex natura rei rōe bonitatis. sicut itellect;
 naturaliter ē p̄ior voluntate. sic pōt dici de aly; passio-
 nib; cōsequēter qd subtiliori doctōri reliquo: qd si
 ita ē. ip̄sū vnū pōt sumi pro medio ad p̄bādū r̄ dīmō-
 strādū ens eē vey. r̄ vey ad p̄bādū ens eē bonū r̄ sic
 de aly;. Ip̄s; aut vnū remanet idēmōstrabile de ente.
 vel p̄pter defectū medij. vel q̄z ip̄s; icelle enti ē p̄ se no-
 tū vel p̄pter vtrūq;. ¶ Ad 2° dico q̄ p̄p̄ietas medij
 dīmōstratōis ē respectu cōclusionis dīmōstrande. vt
 vnus cōclusionis sit tñ vnū mediū s̄z aliqd eē p̄p̄iū
 vñ r̄ cōe pluribus aly; scōz aliā rōem n̄ repugnat. cō-
 siderata ḡ a metha. sūt p̄p̄ia sibi r̄ coīa aly; sciētys p̄-
 porōabilr cuilibet. Ad 3° cū d̄r nullū s̄z ē i potētia cō-
 dictōis r̄c. dicitur ad maiorē q̄ vera ē loquēdo de pas-
 sioib; vniciis r̄ n̄ d̄iūcti r̄ sic mi. ē falsa. Cōtra q̄z passio
 d̄iūctā vl ē vna vl due: si ē vna. ḡ necessario inest enti
 r̄ cuilibet enti inferiori gōē ens vl est i actu vel i p̄o cā
 vel cātū cōtingens vel nec. r̄ sic nullū ens esset altez
 d̄eterminate qd ē absurdū. Si sint due: idē qd p̄i; imo
 absurdus seq̄ q̄ cū quelibet passio superioris sit passio
 inferioris. quodlibet ens nō solū eēt cōtingens vel neces-
 sariū sub d̄iūctōe. imo d̄eterminate qdlibet ens eēt ne-
 cessariū r̄ qdlibet cōtigēs sil. ¶ Dices q̄ passiones d̄iū-
 cte n̄ sūt p̄p̄ie passiones illi; cōis cui; assignāt s̄z p̄p̄ie
 inferior;. Ex^m par r̄ ipar dicunt passiones numeri. nō tñ
 sunt p̄p̄ie passiones ip̄s; numeri i cōi. q̄z nullus nu-
 merus ē q̄ sil sit par r̄ ipar. s̄z sūt passiones d̄iūctē r̄ se
 oī s̄ inferior; numeroz. Similiter i p̄posito i passioib;
 d̄iūctis ip̄s; entis. ¶ Cōtra. oīs talis p̄p̄ia passio h̄z
 aliqd s̄z cui iest p̄ se p̄mo sic q̄ n̄ iest illi s̄z rōez alteri;
 s̄z oī aly; p̄ rōez eius ex p̄mo post. s̄z passio d̄iūctā siue
 ponatur vna siue due n̄ h̄z aliquod tale primū subm ni
 si ip̄sū cōmū. quia nullū alteri; cōuertibiliter iest. p̄z ergo

Primus

do sit ista 6^a conclusio. singulare magis vniuersalis est nobis notius q̄ singulare minus vniuersalis. hoc apparet. tū. qz illud ē p̄fusius id prius notū. tū. a signo qz pueri prius vocāt oēs hoies p̄res. tū. qz a remotis prius videt̄ aliqd eē aial q̄ hō rē. vt superi⁹ dicebat̄. ¶ Si aut̄ vtrūq; vlt̄ cōparet̄ ad intellectū. hoc cōtigit dupliciter qz vel ip̄m superi⁹ cōsiderat̄ vt est qd̄ indistinctū plura p̄tinēs p̄fuse. vel est qd̄dā distinctū diffiniens. ¶ Si primo mō sit ista 7^a conclusio. magis vniuersale est p̄ri⁹ nobis notū. hāc. p̄bant̄ p̄ime q̄ttuor rōnes prius facte in opponēdo. ¶ Cōtra. qz p̄pingus simpliciter tali est magis tale 3°. hōpi. sed singulare est nobis simpliciter magis notū ex sc̄da cōclusionē z minus vniuersale ē p̄pinquius singulari q̄ magis vniuersale. patet. ergo est magis notū. ¶ R̄ndeō regula ista de tertio thopi. est sic intelligēda si sit p̄pingus illi i eo qd̄ tale. singulare aut̄ ē nobis magis notū qz sēsibile. illud ergo qd̄ ē p̄pinquius singulari vt sensibile est nobis notius. sed i hoc magis vniuersale est p̄pingus q̄ minus vniuersale nō qz vniuersale vt sic sit sēsibile sed vt existit i suppositis. qz singulare magis vniuersale est nobis notius q̄ singulare minus vniuersalis vt dictum est. ¶ Si sc̄do mō sit ista octaua cōclusio. diffinitū ē nobis magis notū cognitōe tū idisticta. qz prius cognoscit̄ diffinitū idistictē q̄ diffiniēs. hanc oīdo sic. cōposita sūt nobis magis nota q̄ simplicia ex p̄mo. p̄bisi. qd̄ intelligēdū est cognitōe idisticta. ibi. n. dicit̄ qd̄ totū qd̄ est cōpositū est notius q̄ partes. sed minus vniuersale componit̄ ex magis vniuersali. ergo est nobis magis notū cognitōe idisticta. ¶ Cōtra. 6° thopicoz dicit̄ qz diffinitū est minus notū q̄ diffiniētia. sed diffiniētia sunt magis vniuersalia q̄ diffinitū. ergo rē. ¶ Cōfirmat̄ qz diffinitio est p̄ simpliciter p̄iora ex sexto thopicozum. sed per te talia sunt minus nota nobis. ergo p̄iora sunt nobis minus nota. qd̄ videt̄ absurdū. ¶ R̄ndeō qz diffiniētia in q̄ttū diffiniētia sūt nobis magis nota z p̄iora q̄ diffinitū z hoc quātū ad distinctā cognitionē diffiniti q̄lis est cognitio diffinitiuā. de tali loquit̄ Aristō. 6° thopicoz.

Ad argumenta ad p̄ma q̄ttuor patet ex p̄cedētib⁹. nā arguūt de cognitōe p̄fusa magis vniuersalis cōparati ad minus vniuersale z faciūt p. 7^a cōclusionē. ¶ Ad vltimū per qd̄ p̄bat̄ qz minus vniuersale est magis notū nobis. dicēdū qz v̄z est de cognitōe p̄fusa z idisticta. ¶ Ad illud i oppositū dico qz Aristō. hic i littera loquit̄ de magis vniuersalibus sc̄d̄ cālitatem. z tale vniuersale est minus z difficiliter nobis notū vt patet ex p̄ma cōclusionē. ¶ Ex hoc patet it̄tio huius textus de quibus hic i parte ista it̄dit Aristō. qz de p̄mis causis z p̄cipijs icōplexis cuiusmodi sunt substātie separate.

¶ Oportet enim hanc p̄morum p̄ncipiorum z causarum esse speculatiuā.

Queritur vtrum metba. sit scientia practica vel speculatiua. et videtur qz practica. nam omnis scientia que ordinatur ad bonum moris est vere practica. metba. est huiusmodi. quia est vt boni fiamus. ordinat̄ enim immediate ad felicitatem que est summum bonum nostrum. ergo est vere practica. ¶ Preterea ordinare est actus sciētie practice. sed metb. ordinat̄ alias vt patet

Decima

hic in littera p̄cedētī caplo. Sapientis est ordinare. ex sexta cōditione sapiētis. ergo methaphisica ē practica. ¶ Preterea. sicut se habet theologia ad perficiēdū nos in esse supernaturali: sic methaphisica ad pficiēdū nos in esse naturali. sed illa ponit̄ practica. qz perficit nos per amorē caritat̄ q̄ ē esse sup̄naturale. ergo methaphisica est practica que nos perficit in esse naturali. ¶ Preterea. methaphisica ē cōis ad practica z speculatiuā. quia vniuersalis resp̄cū oīm. ergo nec ē speculatiua. nec practica. ¶ Cōtra. Aristoteles hic i littera.

Respondeo In ista questiōe suppono vnum quod ab oībus generaliter cōceditur. scilz qz habit⁹ seu scia practica aliquo mō extenditur ad p̄xim. sic et ipse intellect⁹. iuxta illud tertij d̄ aia. intellect⁹ extēsiōe fit practic⁹. hoc supponēdo sic procedā. Primo declarabo quid sit p̄axis ad quā dicitur extēdi sciētia practica. et a qua dicitur practica. Secūdo qualiter cognitio seu scia practica extēdit ad p̄xim. Tertio dicit̄ ad q̄stionē. ¶ Quātū ad p̄mū. pono talē rationē. P̄axis ad quā dicitur extēdi sciētia practica est actus alteri⁹ potētie q̄ intellect⁹: naturaliter posterior̄ it̄lectiōe. nat⁹ elici cōformiter it̄lectui recto: ad hoc qz sit rect⁹ act⁹. Quattuor ponūt̄ in descriptionē. P̄ria cōditio est qz est actus alteri⁹ potētie q̄ intellect⁹. hoc p̄z. quia stando p̄cise in actib⁹ intellect⁹ nō est extēsiō intellect⁹. qz extēdere est extra se tendere. sic aut̄ intellect⁹ nō extra se tendit. actus ei intellect⁹ vt est eius nō respicit actū alteri⁹ potētie. Si dicas vni⁹ actū intellect⁹ extēdi ad aliū quē dirigit sicut act⁹ cognitōis logice dirigitur i actib⁹ discernēdi z argumētandi: qui etiā sūt act⁹ intellect⁹. Dico qz nō propter hoc secūdus act⁹ est p̄axis: vt modo loquimur d̄ p̄xi. a qua scilz dicit̄ scia practica. nec p̄ cōsequēs p̄mus erit cognitio practica. ¶ Ex his cōcludo correlatiōem qz logica vel rethorica nō est scia practica. ¶ Sed contra istud correlatiū arguit aureolus per sex rōnes qz logica sit scia practica. P̄rio sic. oīs h̄it⁹ actiu⁹ ē practic⁹. sed tā logica q̄ rethorica sūt habit⁹ actiu⁹. ergo practici. maior videt̄ vera. sed minor probat̄. p̄rio de rethorica. qz p̄rio ethicoz vocat̄ eā philosoph⁹ quādā virtutē vbi cōmē. eustachi⁹ dicit̄. qz est quedaz virt⁹ et quedaz potētia. Et de logica probat̄. quia rethorica est assuetiua dyaletice. si ergo rethorica ē habit⁹ actiu⁹: multo plus logica z dyaletica. ¶ Preterea secūdo sic. habit⁹ qui non caret respectu p̄ioritatis z cōformitatis actiuitatis et directiuitatis: nō est simpliciter speculatiu⁹. quia iste videt̄ur conditiones habitus practici. sed logica est huiusmodi. ergo nō est speculatiua. minor patet de p̄ioritate. qz incōueniens est simul querere sciēntiam. et modū sciēdi. idest logicam. et ideo logica p̄cedit notitiam omniū aliaz sciēntiaz. De cōformitate z alijs patet. quia omnes alie vtuntur z regulant̄ per logicā. ¶ Preterea tertio sic. habitus cuius finis proprius non est actus propri⁹ est habit⁹ practic⁹. logica est huiusmodi. ergo rē. minor patet. quia ordinatur ad alias scientias. ¶ Preterea quarto. habit⁹ qui extēditur ad actus alteri⁹ habit⁹ est practic⁹. sed logica est huiusmodi. ergo rē. maior probatur. quia intellect⁹ extēsiōe fit practicus. ¶ Preterea quinto. habitus qui diuiditur in docentē: et vtentem est practicus. exemplum de medicina. logica est huiusmodi. ergo z cetera.

¶ Preterea nullus habitus speculativus facit obiectum suum
 sed logica facit. ergo ratio maior probatur ex differentia que est
 inter habitus speculativos et actiivos positos 6° methaphisicorum. mi-
 nor probatur. quia logica facit operationes conceptuum expressivas et
 syllogisticas et habet que sunt subiectum in logica. ¶ Ex his omnibus
 infert regulam talem. omnis ille habitus est practicus quod non solum habet
 pro fine actum quem elicit; sed etiam actum quem dirigit in quantum
 potest. ¶ Sed iste ratione que omnes ex una radice procedunt
 nihil continent. sicut patebit respondendo et reducendo eas.
 ¶ Ad primam reduco eam sic. omnis habitus actiivus est practi-
 cus. hoc est maior. sed omnis habitus intellectualis est actiivus
 ergo omnis talis est practicus. quod est falsum evidenter. quia tunc
 nulla scia esset speculativa minor probatur sicut tua. quia omnis
 talis habitus est facilitas et quedam virtus secundum Aristotem. sexto
 ethico. que sapientia et sciaz enumerat inter virtutes intelle-
 ctuales. ¶ Ad formam dico quod maior vera si sit habitus
 directivus in praxim: et tunc minor falsa. quia nec logica nec
 rhetorica dirigunt in praxim. sed solum in actum intellectum vel
 speculativum quod idem est. Confirmatur. quia videtur fallacia contraria.
 est virtus ergo practica. sunt enim virtutes multe speculati-
 ve ut dictum est. ¶ Ad secundam dicendum quod maior vera est. si il-
 le habitus sit directivus in operationem que est praxis et alterius
 generis a speculativa. et sic minor est falsa. quia logica non
 est habitus. non enim dirigit nisi in actum rationis. que non est vera praxis
 de qua loquimur. ¶ Ad tertiam per idem quia maior est vera si
 habeat pro fine actum alterius generis a speculativa et sic mi-
 nor est falsa. ¶ Aliter dicitur quia minor est falsa simpliciter quia quicquid
 sit de logica videtur tamen logica docens ut sic videtur habere
 actum proprium pro fine. ¶ Ad 4^{am} per idem quia si logica extendatur
 ad actum alterius generis non tamen ad actum qui est praxis. de
 quo nunc loquimur. et sic ratio non valet. ¶ Ad 5^{am} reducitur
 assumpta maiori ad 2^{am} minorem. sed methaphisicorum. divinarum in doce-
 re et videntem. ergo est practica conclusio est evidenter fal-
 sa ergo maior quia minor etiam procedit ab ipso. probatur etiam
 quia omnes alie scie videtur methaphisicorum. specialiter quantum ad pri-
 cipia coia que sunt dignitates que accipiunt omnes scie a me-
 thaphisicorum. secundum philosophum 2° huiusmodi. 3° capitulo. ¶ Ad sextum. mi. est fal-
 sa. quia quicquid sit de logica videtur tamen logica docens presuppo-
 nit obiectum suum. puta dicibile incomplexum. in libro predicame-
 torum. et sic de alijs. ¶ Aliter data maiore et minore pro-
 cedat ab insufficienti quia illud non sufficit ad sciam practica nisi
 si sit directiva vere praxis. nam in hoc stat sciaz esse practi-
 ca. ut dicitur quod de logica non potest dici. ¶ Ad illam regulam
 quam infert dico quod est falsa. tamen quia insufficienter docet cogno-
 scere praxim. per tamen quia si quelibet talis extensio suffice-
 ret ad habitum practicum principium in speculativis
 esset practicum cum extendatur ad habitum conclusionum. quod ab-
 surdum: stat ergo prima conditio quod praxis sit actus alte-
 rius potentie quam intellectus vel quod idem est alterius generis
 a speculativa. et per consequens nec logica nec rhetorica est scientia
 practica. vadat ergo iste ratio vias suas quia contra propo-
 situm non faciunt. ¶ Secunda conditio est quod est naturaliter po-
 sterior intellectui. hoc patet. nam actus non habet ordinem
 ad intellectum ut ordinabiles et regulabiles. cuiusmodi
 sunt actus vegetativi. vel etiam naturaliter precedentes intel-
 lectionem. ut actus sensitivi non dicuntur praxes nec ad
 eos extenditur practica cognitio ut sunt priores intelle-
 ctione. Similiter actus potentie appetitive sensitive
 quatenus precedit actum intellectus non est praxis nec re-
 spectu ipsorum actuum est cognitio practica nisi pro quantum
 est aliquo modo moderativa istorum actuum. et isti actus

sequuntur intellectionem moderativam ut per ipsam sunt
 moderati. ¶ Ex duabus conditionibus supradictis sequitur
 correlativum quod praxis ad quam extenditur habitus practicus
 non est nisi actus voluntatis elicitus vel imperatus. nam nul-
 lus alius actus a voluntate est posterior essentialiter intelle-
 ctione. quia quicquid alius actus deest alijs eiusdem rationis cum isto
 posset esse prior sicut patet discurrendo per actus omnium
 potentiarum. ¶ Sed contra. quia aliqua intellectio est actus
 imperatus a voluntate. ergo erit praxis quod est contra pri-
 mam conditionem. antecedens patet. quia voluntas impe-
 rat etiam intellectui. ¶ Ratio. argumentum peccat per fal-
 laciam consequentis. hoc enim verum est quod omnis praxis est
 actus voluntatis elicitus vel imperatus. sed non conver-
 titur. licet ergo aliqua intellectio sit imperata a volunta-
 te: ex hoc non sequitur quod sit praxis. ¶ Tertia conditio est
 quod praxis est actus aptus natus conformiter elici intellectui
 recto. hoc probatur. ¶ Tunc ex sexto ethico ubi di-
 citur quod electio recta necessario requirit rationem rectam. et si
 hoc est verum de electioe que est actus elicitus volunta-
 tis pari ratione de actu imperato. ¶ Tunc ex dicto Au-
 gusti. quinto de trinitate capitulo primo. quod intellectus in-
 telligit sibi et alijs. sic ergo potest iudicare de actu suo
 ita de actibus aliarum potentiarum que sunt posteriores: et
 per consequens si recte iudicet oportet ipsum actum qui est
 praxis conformiter elici si debeat esse rectus. ¶ Ex duabus
 conditionibus ultimis ipsius praxis sequitur quod actus
 imperatus a voluntate non est primo praxis. sed quasi
 per accidens. quod patet ex hoc quia non est primo posterior
 intellectioe nec primo natus elici conformiter rationi re-
 cte. oportet ergo alium actum esse primo praxis. iste non est
 nisi actus elicitus voluntatis qui est volitio quia per volitio-
 nem habet dictas conditiones actu imperatus. et ipsa non
 per aliud. Et hec est ratio eius quod est esse primo: ex pri-
 mo posteriorum. capitulo de universalibus. ¶ Tunc ultra
 quando aliquid est primo tale constructum cum aliquo postero-
 ri adhuc esset tale si posset ab illo separari. ergo si actus
 voluntatis posset separari ab actu alterius potentie erit
 praxis etiam ab illo separatus separatur autem circa quodcumque
 obiectum circa quod potest esse actus voluntatis et non actus
 alterius potentie inferioris. cuiusmodi sunt omnia imateria-
 lia. ergo circa omne tale solus actus elicitus voluntatis
 est praxis. ¶ Quarta conditio est talis. quod praxis est actus
 qui potest recte et non recte elici. et hoc significatur cum dici-
 tur ad hoc quod sit rectus. nam si non posset recte et non recte
 elici frustra poneretur respectu eius scientia practica
 directiva: non enim indigeret directivo.

Quantum ad secundum principale dico. quod ista ex-
 tensio scientie practice ad praxim ut
 regule ad regulatum consistit in duplici respectu vel rela-
 tione aptitudinali scilicet conformitatis et prioritatis
 naturalis. de prioritate patet per illud sexto ethico. quod
 electio recta requirit rationem rectam non autem necessarium eam re-
 gret nisi esset prior. ¶ De conformitate habetur etiam ibi
 de quod veritas considerationis practice est confesse se ha-
 bere appetitui recto. ¶ Dixi aptitudinali. quia neutra re-
 latio requiritur actualis. quia enim praxis actualiter se-
 quatur considerationem cui sit conformis. hoc omnino
 accidit considerationi. nam si ab actuali extensione di-
 ceretur practica nulla scientia esset necessario practi-
 ca sed eadem quandoque practica quandoque speculati-
 va: quod est impossibile. sufficit ergo duplex extensio apti-

endialis. Ex his concludo correlarie. qd nulla scia est ve pctica nisi sit directia alic' ve praxi. mo p'p'posito.

Quantum ad tertiu dico qd methaphica e sci entia speculativa: no practica. Pro batur. tu ex auctoritate Aristo. hic in lra. 2 6: metha. Probat. etia per rone. ois sciencia practica est directia alicui' vere praxi secudu duplicem respectu predictuz. sed methaphica no e huiusmodi. ergo zc. maior patet ex precedetib'. mior probat. qz cognitio entis inquan tu ens no est nata dirigere i aliquem vere praxi. patz di scurredo per act' omniu potetiaz qui pnt esse praxes. secudu descriptione posita i prio articulo qonis.

Ad argumenta Ad primum data maiore: ad minorem dico qd scdm opinionem Aristo. felicitas consistit i speculatione dei que no est praxis. vt patz ex prio articulo. et ideo lz metha. ordinat ad felicitate: er hoc no e censenda practica. qz ex hoc no exteditur ad praxi. Si dicas qd et metha ordinatur ad amorem vltimi finis. Dico qd non ordinat ad aliquem amorem qui sit act' elic' voluntatis. maxie se cudu phm qui respectu vltimi finis no posuit aliquaz praxi. sed ille amor est quedaz dilectio nalis vel amor naturalis q sep necio e rect'. et per dñs no est praxis: quare metha. q ad tale amorem ordiatur: no ppter hoc erit practica. Ad 2m concedo qd ordinare in rone dire ctivi vel regulati e scie practice. sz sic mior est falsa cuz dicit qd methaphica ordinat: z sapietis e ordinare. di co qd veru e in ratiode finis. et sic itelligit Aristo. sed hoc no sufficit ad practica sciaz. scia eni practica no solu or dinat in ratiode finis. sed etia in rone efficietis. Aliud dicitur qd si dirigit etia effectiue: no tn in praxi. qz act' aliaz sciaz i quibus dirigit no sut alteri' generis a spe culatõe. ergo nec praxis. Ad tertiu qd e a sili dico qd no currit qtuor pedib'. qz licet sit sile i hoc qd sic theo logia supnalis pficit nos i esse supnali: ita metha. i esse nali. tn e dissile. qz theologia diuia pficit nos in amore caritati q e act' elic' voluntati. z pñs va praxi. metha phica aut pficit nos i actu amor nalis q no e praxi. cu sit necio act' rect'. z no pot recte z n recte elici. qre re ling' qd illa sit practica. ista vo no. Ad 4m dicendu qd lz metha. sit pñs oi scie rone sub i qd e ens coe oi enti. tn mod' p'fideradi n e pñs sz p'p'ri'. i. speculatiu'. nec i mo p'fideradi abstrabit ab vtraq. sz solu qtu ad subz. Maxie vo pncipalis sciaz z mag' pncipalis sub ser uiete e q cogscit cui' ea sut ageda singula. zc.

Queritur Utru speculativa scia sit nobilior practica. Utr' de q no. na cui' finis nobilior illa scia e nobilior. sz finis practice e bonu ee. finis speculatione veyz scire. pñm aut nobi li' e z: pñs. g pctica e nobilior speculatione

Prea. scia ordiata alteri' e nobilior ordiata. sz scia civilis q e pctica ordiat speculatione. vt dñ p ethico. g zc. Contra. Aristo. hic i lra. sz exp'ssius z 6: z xi: metha.

Rñdeo scdm via phi. oi practica e aliq specula tia nobilior. z io speculatione e simpli nobi lior practica. pba' hui'. qz practica e gra vsus. specula tia aut gra speculadi veyz. sz z' e nobili' prio. pba' illd e nobili' p qd couenim' cu nobilissimo. sz p intellectone vitat' queim' cu subzys sepat' q sut entia nobilissima. n ei faciut sic nos. nec agut aliq coia nobiscu. g z specula

tiva e nobilior. hoc at itelligo: nisi practica excedat spe culatiua i nobilitate obiecti. qd dico ppter vera theo logia: tenedo qd sit practica. Contra. theologia supna lis e nobilior metha. z tn illa e ve pctica. vt suppono ta qz veyz. Rñdeo. veyz e. qd g dicef ad aristo. dicit qd methaphica est nobilior omnibus alyz scietyz huani tus adiuentis. de talibus eni loquitur.

Ad argumenta Ad primu g dicendu qd bo nu simpliciter no est finis practice. de qua Aristoteles. loquitur. sed bonum ope ris. nobilior aut e bonu speculatione qz bonu operis scia eni practica est vt boni simus. no simpli: sed secun du virtutes. et illud no est bonu simpliciter. quia secun du phm ordinatur ad mag' bonu nostru. scilz vt specu lamur substantias separatas et quietemur in specula tione eaz. ista aut e speculatione est sumu bonu nostruz. quia est felicitas scdm Aristo. decio ethicoz. Ad 2m nego minore. ad probatione dico qd aliud est ordinare sciencia in se. aliud ordinare quis eaz legere debeat vel docere vel audire. civilis aut e ordinat no ista: sed quis audiat aut doceat ista. z' pertinet ad practicu. primuz non. Unde aliud est ordinare vsu alicui' z quis debet legere et exercere. qd facit civilis. aliud e ordinare ip sam sciencia in se. quod no facit practic' civilis. Exercti um ergo civilis sic ordinatis est meli' no simpliciter. sz in aliquo sesu z secudu quid mo p'p'posito. quare ra tio non concludit. Et hec de prio methaphice.

Quare sic videtur habere: vt proverbiale dicitur: ut delinquet: zc.

In circa initium secundi libri metha phice. Queritur primo. Utru pñs pñ cipia co'plexa. sic. De quolibet affirmatio. zc. z ome totu est ma ius. zc. sint nobis na liter cognita. Et vi detur qd sic. na omne. z' metha. cometo pri mo. super illud. nul lus ignorat locum ia

nue in domo dicit. qd pñs pñcipia sut nobis nali ter co gnita in quolibet gñe entiu. Preterea. pma pñcipia co'plexa no sut nobis cognita per iuetione. nec p doctri na. ergo sut nali ter nota. sequetia pñs. qz no sut plures modi cognoscendi qz isti duo. pbatio ancedetis. qz om ne cognitū per doctrina vel p iuetione cognoscit per aliquid prius notū. per illud prio poste. ois doctrina z omnis disciplina. zc. sed primis pñcipijs nihil e pri' no tu. ergo no sut cognita per doctrina: nec p iuetionem. Contra. phs tertio de aia dicit. qd aia de se est sicut ta bula rasa in qua nihil depingitur. ergo secudu sua na turā et ex se nullam habet cognitionem.

Respondeo et dico duo. Primu. qd notitia prioz pñcipioz no iest nobis a natura. Probatio huius. quia ois nostra cognitio in tellectiva habet ortu a sensu. z per pseques no inest a natura. sed cognitio primoz pñcipioz est itellectia

patet. unde respectu priorum principiorum ponitur habitus qui dicitur intellectus. ergo ratio maior declaratur. quia anima nostra nulla habet cognitionem naturalem ex natura sua. nec simpliciter nec complexam: sed omnis cognitio eius oritur a sensu. primo enim motu mouetur sensus ab objecto simplici non complexo. et a sensu motu mouetur intellectus et intelligit simplicia qui est primus actus intellectus. deinde post apprehensionem simplicium sequitur alius actus qui est componere simplicia ad inuicem. et post istam compositionem habet intellectus ex luce naturali ut assuetat illi uitati complexae. si illud complexum sit primum principium.

Secundum dicitur est. quod notitia priorum principiorum dicitur nobis iesse naturaliter. quatenus ex luce naturali intellectus sunt nobis nota habita notitia simplici terminorum. quia principia cognoscimus in quantum terminos cognoscimus. ex prioribus posterioribus.

Ad argumenta Ad illud commentatoris dicitur dicitur quod pro tanto dicitur nobis naturaliter nota pro quanto facta compositio terminorum simplicium: statim ex luce naturali intellectus adheret illi uitati. tamen cognitio terminorum accipitur ex sensibus. unde dicitur principiorum quo adheremus primis principibus dicitur intellectus. Contra si sic. tunc omnes homines illis principibus equaliter assuetirent. non est falsum. quod et antecedens. non probatur. quia quod consequitur hominem vel intellectum nostrum secundum naturam suam equaliter reperitur in omnibus hominibus. vel in omnibus habitibus intellectus. falsitas consequentis patet per commenta. qui super secundo philosophorum in principio dicit. quod aliqui propter consuetudinem negauerunt prima principia. et exemplificat de christianis qui negant illud. ex nihilo nihil fit. Dicitur quod responsio data intelligenda est de principibus simpliciter primis. cuiusmodi sunt. Impossibile est idem simul esse et non esse. omne totum est maius sua parte. et huiusmodi. circa quod impossibile est errare. secundum philosophum quarto huius. non autem procedit de his qui possunt esse conclusiones respectu priorum principiorum. talibus enim potest unum magis quam aliter assuetire. et de talibus loquitur commentator ubi supra. Ad 2^m principale dicitur quod cognitio principiorum quantum ad simplicia accipitur ex sensibus. et sic aliquantulum fuit nota ex preexistente cognitione. cum autem dicitur quod non sunt nota per doctrinam nec per inuentionem. dico quod uerum est quantum ad cognitionem complexam. et ista diuiditur acquisitionem scientie que fit per principia nota. non sic autem est de intellectu qui ponitur habitus principiorum. et hoc modo est dare tertium modum cognoscendi.

Contra autem et difficultate duobus modis existente non in rebus: sed in nobis est eius causa.

Veritur Utrum difficultas cognoscendi res sit ex parte intellectus nostri cognoscendi. vel ex parte rerum cognoscibilium. Et videtur quod sit ex parte rerum. nam res sunt cognoscibiles in quantum sunt in actu et certe in se et determinate. secundum philosophum 9° huius. capitulo ultimo. sed multe res sunt de se potenciales. ut materia. et multe incerte. ut tempus et motus. multe indeterminate. ut infinitum. ergo difficultas cognoscendi tales res est ex parte ipsarum rerum. non ex parte intellectus nostri. Confirmatur per commentatorem 2° methaphisice. capitulo primo. quod difficultas intelligendi formas materiales est ex parte ipsarum formarum. et non ex parte intellectus nostri. Preterea. sicut se habet materia summe disposita ad susceptionem forme: ita intellectus summe dispositus se habet ad intellectionem rei. sed quia materia est summe

me disposita ad susceptionem forme non est difficultas recipiendi formam ex parte materie. sic patet de luce in medio. quia enim medium quantum est de se est summe dispositum: ideo difficultas recipiendi lucem non est ex parte medij. ergo similiter se habebit intellectus summe dispositus ad intellectionem rei. sed intellectus noster est summe dispositus de se ad cognoscendum res. cum in eo non sit nisi sola priuatio cognitionis. et non aliquid contrarium cognitioni rerum. quia si sic. in parte intellectus esset propria alteratio. quod negatur philosopho quinto et septimo philosophorum. Item per hoc differt sensus ab intellectu. quia sensus corrumpitur ab excellenti sensibili. intellectus autem magis habilitatur et confortatur ab excellenti intelligibili. Cuius ratio est. quia sensus est potentia organica. non autem intellectus. ergo si intellectus non potest intelligere: iste defectus erit ex parte rerum. Contra est philosophus hic qui dicit quod difficultas vel causa difficultatis non est in rebus: sed in nobis. quod probatur. quia sicut oculi noctue. etc.

Respondeo Una opinio est commentatoris. quod rerum quedam sunt materiales. et quedam imateriales. Dicit ergo quod ex parte intellectus nostri est difficultas cognoscendi substantias separatas et non ex parte earum. sed in intellectione substantie materialis est difficultas ex parte rei. Cuius ratio assignatur. quia unumquodque est cognoscibile secundum quod est in actu. quia ergo substantie imateriales sunt omnino in actu. materiales uero non sunt simpliciter in actu. ideo non habent imateriales de se quod difficultate cognoscendi. materiales autem habent de se difficultatem cognoscendi. Contra hoc quod dicitur de subtilibus materialibus arguitur sic. si in rebus materialibus est difficultas ex parte earum. hoc ideo erit comparando illas res ad omnem intellectum. non est falsum. sicut patet respectu intellectus diuini. quod et ante. probatur. quia da oppositum. scilicet quod difficultas cognoscendi non sit respectu cuiuscumque intellectus sed respectu intellectus alicuius. scilicet nostri. tunc sic. cum iste subiectus sint eadem ad quemcumque intellectum operantur: sequitur quod non est difficultas ex parte earum. sed ex parte intellectus nostri cui operantur. Aliter ergo dicitur. quod tota difficultas cognoscendi re est tantum ex parte intellectus nostri. unde Alexander. quod videtur inuere duos modos istius difficultatis locutus est dubitatione. quia dicitur foras. ideo subdit quod determinando se quod non in rebus sed in nobis est causa huius difficultatis. Si quis. quod est perfectio cognoscendi una res quam alia. Respondeo quod difficultas non est ex parte rei. sed perfectio cognitionis potest intelligi dupliciter. vel secundum proportionem. vel simpliciter. primo modo ita perfecte intelliguntur res materiales sicut imateriales. et una res sicut alia. nam secundum proportionem ita perfecte mouetur intellectus res habentes partem de entitate. sicut habentes multam. exemplum. paruus ignis secundum proportionem sue virtutis ita perfecte comburit combustibile: sicut magnus. Sed 2° modo non equaliter perfecte cognoscuntur omnes res. sicut magnus ignis perfecte comburit quam paruus simpliciter loquendo et ceteris paribus. Ratio huius est. quia cognoscibilitas sequitur entitatem vel re secundum quod res est ens. quia potest esse ens et cognoscibile. nam sicut res se habet ad esse: ita ad cognoscibilitatem et ueritatem. ex secundo huius. Concedo ergo quod difficultas cognoscendi vel quantum ad materialia vel quantum ad immaterialia est ex parte intellectus nostri. materialia enim sunt equaliter in actu sicut immaterialia. ideo simpliciter non ita perfecte cognoscuntur. cognitio tamen que potest de illis haberi equaliter facilius habetur secundum proportionem: sicut de immaterialibus. quia ita facilius mouetur intellectus materiale sicut immateriale secundum cognoscibilitatem suam non tamen eque intense simpliciter loquendo. sicut exemplificatum est de igne magno et paruo quorum uterque secundum pri-

illud simile est ei subiectu primu. et tunc id est quod prius.
 Aliter ergo dicendum est quod passio distincta realiter vel
 quantum ad illud quod significat est unica. quoniam illa passio
 unica est ignota nobis non possumus eam nominare uno nomi-
 ne. sed circumloquimur eam per aliquod duo nomina distincta eo modo
 quo loquitur Aristoteles in metaphysice. de medio priorum ino-
 miato: quod circumloquimur per abnegationem utriusque. ut quod
 nec est bonum neque malum. Dico ergo quod per contrarios et nequius
 circumloquimur unam passionem que sit. a. et ad. a. non se habens
 in potentia contradictionis. imo neque omnino ens est. a. sicut de
 alijs. Si arguas. quod omnino ens est necessarium vel contrarios similes.
 Dico quod si per hec duo intelligis ipsum. a. concedo. aliter non.
 et sic nihil mali sequitur. non tamen omnino ens est contrarios vel nequius.
 accipiendo nequius et contrarios secundum proprium significatum.
 Ad aliud quod additur quod idem ens puta primum aliqui est
 unum. aliqui multa et non unum. Dico quod unum accipitur dupliciter.
 uno modo accipitur simpliciter. alio modo secundum quod primo modo est
 passio unica nec opponitur multitudini imo ipsa multitu-
 do est aliquod unum. sicut et ens. 2. modo est passio distincta et op-
 ponitur multitudi. multitudo. n. comparata ad unum non est unum
 simpliciter. Primo modo ens non est in potentia contradictionis. per
 2. modo dicendum est sicut dictum est de alijs passionibus distinctis
 Ad 4. dicendum est quod illa similitudo non currit quatuor pedi-
 bus: videlicet quod est sicut ens significat eadem namque realiter cum
 quolibet de quo predicatur. sicut et unum. quoniam unum cum sit propria
 passio entis non differt realiter a quocumque ente. sed est dissimile. quia
 ens est idem formaliter cuilibet inferiori de quo predicatur. et idem predi-
 cat in quod non sic unum. ideo non predicatur in quid sed in quale.
 et denotatur: sicut passio de subiecto. passio enim et si sit idem rea-
 liter cum subiecto: tamen est sibi non idem formaliter. ut dicitur per
 4.
Ad argumenta huius. Sic ad questionem.
 principalia in oppositum. maior
 concedo. quod unum scie realiter est unum subiectum reale. sed
 nego maiorem. quoniam ens ut est esse deo et creature dicitur unum con-
 ceptum reale. ut probatum est supra. et tunc 2. Ad probationem
 dico quod deus et creatura sunt seipsum totum distincta in realita-
 te. sed non in conceptu reali. sed quo modo hoc est possibile scie-
 dum est. Sciendum ad huius evidentiā quod quoniam intelligitur aliq-
 uitas cum modo suo intrinseco iste conceptus non est ita simpliciter
 simplex: quoniam possit concipi illa realitas absque modo isto. sed
 tunc est conceptus imperfectus illi rei. potest et concipi sub isto modo
 et tunc est conceptus perfectus et adequatus illi rei. Exemplum. si esset
 albedo in tertio gradu intensiois: posito est quod esset oino sim-
 plex in re: posset tamen concipi sub ratione albedinis tate. et tunc per-
 fecte conciperet conceptum adequatum ipsi rei. vel posset concipi
 precise sub ratione albedinis. et tunc conciperet conceptum imper-
 fectum et deficiente a perfectione rei. Conceptus autem iste imperfectus
 posset esse communis albedini isti. et alij. conceptus autem perfectus es-
 set proprius. regitur ergo distinctio inter illud a quo accipitur
 conceptus communis. et illud a quo accipitur conceptus proprius:
 non ut distinctio realitatis et realitatis. sed ut distinctio reali-
 tatis et modi intrinseci eiusdem realitatis. que distinctio sufficit
 ad habendum conceptum perfectum vel imperfectum de eodem. quo-
 rum imperfectus sit communis et perfectus sit proprius. Ad opposi-
 tum. conceptus entis communis deo et creature descendit in con-
 ceptum dei et creature: non per aliam et aliam realitatem. sed per
 modos intrinsecos alteri et alteri realitatis. scilicet per finitum
 et infinitum. ita quod sicut conceptus albedinis abstrahit a tanto vel
 tanto gradu albedinis: et est conceptus imperfectus et inadequatus hu-
 ic et illi albedini. ita quidem conceptus entis respectu dei et
 creature. deus ergo et creatura sunt se totis distincta in re-

alitate et in conceptu reali perfecto et adequato realitati cui-
 usque. sed hoc non obstante conveniunt in aliquo conceptu rea-
 li imperfecto et inadequato realitati. cuiusmodi est conceptus en-
 tis qui ut sic abstrahit ab omni modo intrinseco realitatis dei et
 creature. quod sunt finitum et infinitum. Unum conceptus entis forma-
 li non est finitum nec infinitus positivus. sed compositus abstrahens
 ab utroque. Ad 2. cum dicitur quod illud quod scia formaliter di-
 stinguunt. et dico quod ista maior non est universaliter vera. Ad
 cuius evidentiā sunt duo notanda. Primum est. quod scia non solum
 videtur esse circa aliquid tantum circa subiectum principale considerat-
 ratum. sed et circa casus subiecti. Exemplum. in phisica tractatur
 de natura. quantumvis nullus potest naturam esse subiectum illius sci-
 entie. sed aliquid cuius natura est principium. Sicut in libro de
 anima tractatur de diffinitione anime et passionibus et partibus eius. quoniam
 vis subiectum illius scie ponatur corpus animatum. cuius anima est princi-
 pium. et sic de multis alijs. Cōsimiliter est in opposito. nam circa
 casus altissimas est consideratio huius scie. cuiusmodi sunt sub-
 stantie immateriales. non tantum circa subiectum principale. sed tanquam
 circa principia subiecti. nam in principio sexti huius dicitur. quod
 principia et cause quod dicitur entium in quantum entia sunt. scilicet tan-
 quam principia subiecti. Unum in principio quarti methaphisice. ostendit
 hanc sciam esse circa ens. ex eo quod est circa prius casus. quod ille
 casus sunt casus secundum se effectus primi. quod est ens in quantum ens.
 Ideo conceditur quod prius casus continentur in effectu. Aliter autem
 casus secundum se continentur in entitate vel talitate entis. Cōsi-
 derat ergo methaphisice. casus altissimas: ut principia sui subiecti. vel
 et aliter considerat eas ut principales partes sui subiecti. nam
 sunt nobilissima etia. et 2. est notandum quod subiecta immateriales et
 immobiles non pertinent ad considerationem alius scie particularis
 nobis note ex partibus naturalibus. non naturalibus. quoniam non sunt mobilia.
 non mathematica. quoniam non sunt quanta. sed eorum consideratio per-
 tinet ad aliquam sciam superiorem: cuius consideratio abstra-
 hit a motu et quato. hec autem est methaphisica. Unde in ista sci-
 entia non solum consideratur tanquam casus sui subiecti: sed tanquam
 principales partes subiecti. que secundum esse sunt abstracte illa
 abstractione que propria est huic scie. que abstractio secundum
 considerationem vel rationem appetit alijs considerat in hac scia.
 Quicquid enim considerat hic: considerat non in quantum quantum
 tantum: aut in quantum mobile. Et ideo quodlibet hic considera-
 tum abstrahit secundum considerationem et a quato et a motu. et per se
 quod precipue considerantur hic illa que secundum esse abstrahunt
 ab utroque. huius sunt subiecta separate. non quod considerentur sub ratione que
 tales subiecta: sed sepe sub ratione entis considerat methaphisice. quic-
 quid considerat. Tunc ad rationem et auctoritatem phisice. sexto me-
 thaphisice de distinctioe scie speculative. Dicendum est quod secundum aris-
 totem. postea. capitulo illo. Tertior autem scia. altera autem scia est
 ab alia quocumque principio neque ex eisdem: neque ex alteri sunt
 Distinguuntur igitur scie non solum penes diversa subiecta: sed et penes
 principia diversa. et forsitan huius distinctio principia est prior et es-
 sentialior quam illa que est per subiecta. quoniam per subiecta aliqui fiat disti-
 ctio. ut probatur illa auctoritas tertij de anima. Secatur. et.
 Sic igitur intelligi potest illa distinctio vel duo sciarum specula-
 tiuarum. 6. methaphisice. Quod 13 duarum sciarum phisice et mathematicarum ponitur
 tur ibi subiecta distinguuntur. vel forte principia. tamen huius
 scie ponuntur ibi principia: non subiecta: per quod ab alijs distinguuntur. Aliter
 potest dici iuxta 2. non mobile quod ista scia considerat omnia illa que alie
 scie particulares considerant. licet sub ratione communiori et
 magis abstracta. Aliqua tamen considerat methaphisice quod
 dicitur tanta abstractio in essendo: quanta non dicitur considerat
 in alijs scijs. et idem quod distinguuntur huius scia ab alijs dicitur
 fit per illa considerabilia in quibus non dicitur cum alijs scijs. sed in quibus

distiguit. vnde hec scia e circa se pabilia z imobilia. nō tāq̄ circa suba: sed tāq̄ circa p̄cipales ptes subiecti. que nō participāt rōnē subiecti alicui⁹ alterius sciētie. Per idē respōdet ad aliā partē mioris de denoiatōne hec enī sciētia pōt dici theologia nō a subiecto. s; a cā. sicut nālis scia dī a natura: que nō est subiectū illi⁹ sciētie sed p̄cipiū illi⁹ subiecti. patz ergo ex p̄dicti q̄ illa maior nō est vlr̄ vā. licet aliquādo sit vera. ¶ Ad cōfirmationē q̄ ista sciētia dī diuina. dicit v̄ p̄. ¶ Ad tertiu⁹ nego cōnāz. ad p̄bationē dico q̄ aliqd esse p̄fectius pōt esse dupl̄. vel p̄missiue. vel positiue. p̄tio mō: q̄to v̄lius: tāto p̄fecti⁹. 2. mō. oē inferi⁹ est p̄fecti⁹ suo superiori. qz etiā includit aliqd positiue qd addit supra superi⁹. Exēplū. aial est p̄fecti⁹ musca p̄missiue: p̄ tāto qz aial pōt esse i aliquo p̄fectiori q̄ musca. puta i boie. sed musca e p̄fectior aiali positiue. iquātū includit aial: z aliqd aliud qd addit supra aial. Ad p̄posituz. notitia subiecti i scia e p̄fectior p̄missiue z v̄tual̄. nō autē o3 q̄ sit p̄fectior positiue. p̄fectior ei est cognitio q̄ scit q̄ p̄ximū ens intelligit p̄ essētiā suāz qd probat̄ duodecimo metha^c: q̄ scire q̄ ens iquātū ens e v̄nū. Cū ḡ ait Ar. decio ethicoz. q̄ i actu methaphicali cōsistit felicitas hoc habz veritatē pro quāto sube imāles sūt de p̄side ratiōe metha^c. mō p̄ exposito. i quāz cōreplatiōe cōsistit felicitas nālis scdm̄ ipsū. h̄ ei e p̄fectior notitia positiue q̄ notitia entis iquātū ens. nō obstante q̄ illa sit p̄fectior v̄tual̄ z p̄missiue. ¶ Cōtra. oē v̄tual̄ p̄tētiū alicui⁹ est p̄fecti⁹ eo etiā positiue. s; notitia subiecti cōtinēt v̄tual̄iter oē3 aliā notitiā i illa scia. ḡ zc. R̄ideo. cōtinere v̄tual̄ aliqd pōt esse dupl̄. vel v̄tual̄ actual̄iter. vel v̄tual̄ potētiāl̄. p̄tia cōtinētia arguit maiores p̄fectōnē positiue. 2. solū p̄missiue. sic e in p̄posito. maxime de vna scia v̄nitate ḡnis p̄ximi vel rēoti. de q̄ dicit̄ in sexto hui⁹. ¶ Ad q̄rtū cū arḡ q̄ si sic: tūc methaphisica oēs alias subalternaret sibi. nego cōnāz. ad p̄bationē dico q̄ p̄cedit ab insufficiēti. nā ad sciētiā subalternatā nō sufficit habere subiectū sub subo. s; plura alia regrūtur. inf̄ que e v̄nū. qz scz subm̄ scie subalternatē addat aliquā dīaz accitālē supra subz scie subalternatē. quo mō se habz musica ad arismetica. z p̄spectius ad geometriā. nō sic in p̄posito. Un̄ caueāt illi q̄ ens mobile ponūt subm̄ scie nālis. qm̄ nō poterūt eua dere qn̄ scia nālis subalternēt methaphisice. cū mobilitas sit q̄si dīa accitālis. ¶ Ad q̄ntū cū dī q̄ d̄ subo o3 scire si est. z quid e. zc. cōcedo. sed mior est falsa. Ad p̄imā p̄bationē cū dicit̄ q̄ es nō e v̄niuocū. dico q̄ falsū est. vt h̄z declāri q̄rto hui⁹. z ibidē dicit̄ ad porphiriū. entia ei z si equocant̄ realit̄ z phiceloquēdo. nō tñ equocatur i p̄ceptu ent̄ logice z metha^c loquēdo. Ad secundā p̄bationē cū dī q̄ ens nō hēt qd. cū sit p̄ssimū et trāscēdēs. dico q̄ hoc p̄cludit ḡnal̄ z eq̄l̄it̄ d̄ oī ḡnalissimō. qz nullū ḡnalissimū hēt qd̄itatē p̄p̄e dictā. z tñ qd̄libz habz qd. qz alias nō p̄dicat̄ i qd̄ d̄ aliquo. vñ p̄p̄o ista e i sufficiēs. scz q̄ si nō habz diffionē p̄p̄e dictā. ḡ n̄ habet qd. nō enī seḡt nisi de qd̄itate sp̄ci cui⁹ est p̄p̄ie diffinitō. s; ḡ ens nō hēat qd̄ qd̄ exp̄mit̄ per diffinitōnē sic arguit p̄batio illa. tñ habet quid eo mō quo habet essētiā. opozt̄3 enī i diffinitōib⁹ deueire ad aliq̄ simpl̄ s̄ diffinitibilia. qz nō e p̄cessus in infinitū in rationib⁹. s; p̄ h̄m. 4. metha^c. ¶ Ad sextū dī q̄ es h̄z p̄pas passiones demōstrabiles de ipso. vt p̄z ex. 4. z 5. p̄clusioni

bis. Ad p̄imā p̄bationē cū dī q̄ p̄a^o differt essētiāl̄iter a subo. dico q̄ falsū e. nisi per hoc essētiāl̄ itelligas idē q̄ forāl̄. Subm̄ ei et passio sūt idē essētiāl̄ z realit̄er. licet hēant nō idētitatē formales. vt dicit̄ 4. hui⁹. Ad scōdz rōnē p̄cedo q̄ passiones ent̄ p̄dicant denoiatōne de ente. z ens de passionib⁹ non nisi p̄ acc̄ns. z cū dī q̄ ens p̄dicat̄ in quid de q̄libet. dico q̄ falsū est. vt iā dixi in corpe q̄onis. ¶ Ad septimū cū dī q̄ ens iquātuz ens nō habet p̄cipia. dicit̄ q̄ p̄cipia sub̄i p̄nt̄ itelligi in duplici ḡne. vel p̄plexa. vel icōplexa. z v̄troq̄ modo ens habet p̄cipia. nā p̄cipia icōplexa entis iquātū ens sūt p̄ie cause. scz substātie imateriales. nā ipse sūt cāe p̄ximi effcūs: qui est rei entitas. ¶ Habet et p̄cipia cōplexa. i. p̄cipia p̄p̄ietatū per q̄ sue p̄p̄ietates sibi inherēt. qz de ipso pōt esse demōstratio p̄pter qd. vt iā p̄reonsū est. ¶ Tūc ad p̄bationes. cū dī q̄ ente nihil e p̄xius. p̄cipiū autē e p̄xip̄ p̄cipiāto. Dico q̄ si sit sermo de p̄cipio icōplexo: ens cōe vt sic n̄ habz p̄cipiū. qz cū sit om̄ie cause z cāto abstrahit ab v̄troq̄. z neutriū includit in sua qd̄itativa rōne. sed bñ ens habz p̄cipiū vt cōseruat̄ in suis inferiorib⁹. nā plura sūt entia q̄bus p̄uenit p̄cipiū habere z esse p̄cipiāto. z hoc mō ens habz aliqd p̄xise. Si sit sermo de p̄cipio p̄plexo. cōcedo q̄ tale p̄cipiū nō est p̄xente. sed p̄p̄ietate entis cui⁹ est p̄cipiū. vt p̄dictū e. Ad scōdz p̄bationē q̄ scz tūc om̄ie ens haberet p̄cipiū vel p̄cipia. si ent̄ iquātū ens essēt p̄cipia. R̄ideo si loq̄mur de p̄cipio icōplexo. sic dico q̄ ens iquātū ens habz p̄cipia. accipiēdo ly iquātū specificatiue: z nō reduplicatiue. z tūc e s̄sus. ent̄ iquātū ens. id est ent̄ scdm̄ suā entitatē. sic dicim⁹. hō iquātū alb⁹ videt̄. id est scdm̄ suā albedinē. et tūc cū inferit̄. ḡ qd̄libet ens habet p̄cipiū. neganda est cōsequētia. qz cōsequētia nō valet ab iquātuz ad v̄le: nisi qm̄ iquātū tenet̄ reduplicatiue. eo mō quo loq̄tur Aristo. p̄tio p̄tioz. vt allegatū est de iustitia. Si v̄o loquamur de p̄cipio cōplexo que sūt p̄p̄oes imediate ad probādū passioēs de subo. sic dico q̄ entis iquātū ens sūt p̄cipia. et accipiēdo ly iquātū reduplicatiue. z sic om̄ie ens habet p̄cipiū. quia passioēs ent̄ sūt demōstrabiles de quolibet ente p̄p̄cipia p̄plexa. nā oīs passio superior̄ est passio inferior̄ cuiuslibz per se. licet nō per se p̄tio. ergo patz q̄ argumētū accipit mior e falsam. ¶ Notādū autē ad euidentā p̄dictozū q̄ ly iquātū et quelibet alia dictio reduplicatiue: duplici accipit̄. aliquādo specificatiue. et aliquādo reduplicatiue. Reduplicatiue accipit̄ quādo denotat illud cui insūgitur esse formalē causā p̄cisā et p̄p̄riā inherētie p̄dicati ad subiectū. Exēplū. homo iquātū homo est risibilis. hic enī ly iquātū denotat q̄ homo q̄ seḡtur imediate ly iquātū. et cui p̄iugitur ly iquātū est causa p̄cisā p̄p̄ria et formalis quare risibilitas iest subiecto quod est homo. nā risibilitas iest hōi secūdū p̄p̄riā ratiōnē humanitatis vt per causā. z tūc valet cōsequētia ab iquātū ad v̄niuersale. nā si hō iquātū hō est risibilis. ergo om̄is hō. Accipit̄ autē specificatiue quādo nō notat talē cāz s; solū illud cui addit accipi secūdū ratiōnē formalē. Exēplū. homo iquātū homo est albus. est sensus. hō iquātuz homo. id est illud qd̄ est homo est albus. solū enī specificat̄ z nō reduplicat̄ sic accipiēdo ly iquātū. et tūc nō valet cōsequētia ab iquātū ad v̄le. nō enī sequitur. homo iquātū

portionē caloris sui eque faciliē calefacit. I3 n̄ simplr.

Ad argumenta Ad primū dico q̄ vnū q̄d
q̄ cognoscit̄ in quātuz ens.
illa ergo q̄ sūt iperfectiora in entitate nō habēt ita pfe
ctam cognitionē simplr. tamē cognitio eaz̄ pportioa
ta ita faciliē est de eis quātuz est ex parte lui sicut de
quibuscūq̄ alijs quātū ex parte ipsoz̄. nec plus cōclu
dit ratio. Ad 2^m dico q̄ mior est fallia. cū dicit q̄ itel
lect^o noster ē sūme disposit^o ad intellectionē rei. ad p
batōnē dicendū. q̄ ista idispō nō est ppter strariū. sic
oculus noctue nō habet cōtrariū lumī solis. sed hoc ē
propter debilitatē virtutis sue in cōprehēdēdo. Ad
tertiū de differētijs inter sēsū r̄ intellectū. dicēdū q̄ dif
ficultas ista nō est in intellectu q̄ debilitat̄ per organū.
sed q̄ virtus intellect^o debilis est i cognoscēdo: sēsus at
bz̄ vtrūq̄ ipedim̄tū. s̄. tā ex parte organi ad cui^o corru
ptionē obilitat̄. q̄ ex pte obilitati i virtute cognitua.
Sicut ei nicticozacū oculi ad lucē diei se h̄nt: sic r̄ aie
nre intellect^o ad ea q̄ sūt oīuz nature māifestissima.

Veritur Utrū substātie imate
riales possint cognosci
secūdū suas quiditates ab intellectu vi
atoris. Videtur q̄ sic. p̄io per p̄men
tatorē. qui i loco illo dicit sic. q̄ hoc exē
plū aristo. nō d̄mōstrat res abstractas
intelligere esse ipossibile nobis: sic ē ipossibile vesptili
oni asp̄icere solē. quia si ita esset natura ociose egisset.
quia fecisset illud q̄d in se naturaliter ē intelligibile nō
esse intelligibile ab aliquo intellectu. sicut si fecisset
solē nō apprehensū ab aliquo visu. P̄refea. intel
lectus nihil intelligit nisi sub rōe imaterialis. ex 3° d̄ aia.
ergo maxie intelligit simplr imaterialia. cōsequētia par
tet. q̄ vbi maxie ē ratio formalis obiecti: illud ē maxi
me apprehensibile a potētia. p̄batō aīcedētis. q̄ pro
pter hoc actio intellect^o agētis ponit̄ vt obiectū mate
riale fiat aliquo mō imateriale vt sic fiat natū ad mo
uendū intellectū possibilē. Cōfirmatur. q̄ cōmētator 3°
de aia recitat opinionē Auēpe. qui vult q̄ intellect^o p̄t
abstrahere formale a materiali. et sic quiditatez sube
materialis a singularib^o. q̄d si in q̄ditate sic abstracta
adhuc remanet aliquid materiale. adhuc p̄t vltērius
abstrahere formale a materiali quousq̄ tandē deueit
at ad quiditatē simplr imateriale. et hāc cognoscit: q̄
hāc abstrahit a singularib^o. P̄refea. de subo demō
stratiōis oportet esse notū quid ē. ex p̄io posse. s̄ d̄ sub
stātus abstracti multa a p̄his demōstrant̄. sic patz du
odecio hui^o de itelligētia p̄ia. scz q̄ sit sempiterna. r̄ q̄
moueat sic appetibile r̄ intelligibile n̄ mota. r̄ q̄ ē vita.
et q̄ seper actu intelligit. et q̄ seipsā intelligat sic obie
ctū primū. ita etiā probat numez̄ intelligentiaz̄ iuxta
numerū orbū celestū mobiliū. ergo q̄ditates omniū
istoz̄ philosophi cognouerūt. Cōtra. Aristo. hic i l̄ra.
Sicut se habet oculus nicticozacis ad lucē diei: sic itel
lectus noster ad ea que sūt manifestissima i natura. cō
sūt substātie separate. s̄ primū ē ipossibile. ergo et 2^m.
P̄refea. plus distat intelligibile increatū ab itelle
ctu creato: q̄ intelligibile creatū a sensu. sed intelligibi
le creatū nō p̄t apprehēdi a sēsū. q̄ multo min^o intelli
gibile i creatū ab intellectu creato. P̄refea. n̄ plus
se extēdit potētia passiuā q̄ potētia actiuā sibi corruis.
sed potētia actiuā intellectus q̄ est intellect^o agens nō

se extēdit vltra fantasmata r̄ sensibilia. ergo nec itelle
ctus possibilis: q̄ est potētia passiuā. P̄refea. si sic. er
go hō p̄t nāliter ad beatitudinē attigere. P̄sequēs
est falsū. ergo r̄ aīis. cōsequētia p̄bat̄ ex decio ethicoz̄
vbi dicit philosophus. q̄ felicitas consistit in specula
tione istarum substantiarum.

In ista questione sic procedā. P̄imo premitat
vnā opinionē. 2° subiūgam eius iprobati
tionē. Tertio dicā aliter ad questionē. Quantuz ad
primū est opinio q̄ aima cōiuncta corpori nō potest i
telligere substātiaz̄ abstractaz̄ quiditates. Cui^o moti
ua sūt duo. Primū est. q̄ aia cōiuncta corpori nihil itelli
git nisi abstrahēdo a fantasmatib^o. sed sube separate
nō faciūt fantasmata nec possūt cognosci ex his q̄ faci
unt fantasmata. ergo r̄. probat̄ maior. q̄ lesō organo
fātāsie intellect^o ipeditur ab adiscēdo icognita: r̄ a spe
culādo cognita. q̄d non esset: nisi i vtracq̄ operatiōe fā
tasmatib^o indigeret. tū quia cū volum^o aliquid intelli
gere formam nobis idolū quo id asp̄icim^o. vñ 3° d̄ aia
dicit q̄ sic se h̄nt fātasmata ad intellectū: sic sēsibilia ad
sensū. mior habet duas partes. p̄ia probat̄ sic. q̄ fātā
sia ē mot^o fact^o a sensu scōm actū. ex 2° de aia. sed sube
separate nō sūt sēsibiles. ergo nec fātāsiabiles. 2° pars
probat̄. Tū q̄ effect^o qui nō adēq̄t potētia cause nō i
ducit in cognitionē q̄ditate cause. quia quiditas talis
cause excedit effectū illū. sed sube sepate si cognoscan
tur per illa q̄ faciūt fātasmata i nobis tantū cognoscūt
per effect^o huiusmodi: q̄ scilz̄ nō adēq̄at potētiam sue
cause. ergo r̄. Tū q̄ finiti ad infinitū nulla ē pportō.
ergo nec alicui^o effect^o sensibilis est pportō ad quidita
tē dei. si ergo q̄ditas dei que ē p̄ia causa effect^o nō p̄t
cognosci p̄ effectū. multo min^o quiditas alteri^o sube se
parate. cū q̄libet alia min^o cāt q̄ p̄ia. scōz̄ p̄mā p̄pōez
de cātis. 2^m motiū ē. q̄ q̄ditas sube mālis ē p̄p̄i
um obiectū intellect^o n̄ i possibilis. q̄ nihil p̄t per se i
telligi a nobis. q̄d nec ē mālis q̄ditas. nec coḡscibile p̄
talē q̄ditatē. s̄ sube sepate sūt h̄s. q̄ r̄. p̄mū māifestū ē
de q̄ditate subaz̄ imaterialiū. 2^m p̄bat̄. vt p̄i^o p̄ iade
q̄tionē r̄ iproporcionē. maior on̄dit̄. q̄ obiectū pportō
natur potētie cui^o est. intellect^o aut̄ ē potētia ex̄ns i mā:
nō tñ operat̄ mediāte organo. q̄ obiectū ei^o erit ex̄ns i
materia. n̄ aut̄ cōsiderat̄ i quātū ex̄ns i māfia. talis autē
ē q̄ditas sube mālis abstracta p̄ intellectū agētē. Cōn
firmat̄. q̄ nisi q̄ditas mālis eēt obiectū intellect^o possi
bilis n̄ videret̄ nece p̄ere actionē intellect^o agēt̄ circa
obiectū intellect^o possibilis.

Quantum ad 2^m cōtra istā opinionē arḡ p̄ q̄nq̄
rōes. P̄io sic. oēs hoīes scire desiderāt. ex p̄metha.
ergo maxiaz̄ sciaz̄ maxie d̄siderabūt. sic ē in p̄logo ar
guit p̄hs. maxia at̄ scia ē circa max^o scibilia. cō sūt p̄ie
cāe q̄ sūt sube sepate. q̄ scia p̄iaz̄ cāz̄ maxie desiderat̄
ab hoīe nālī. s̄ desiderū nāle n̄ est ad ipossibile. ex p̄i
mo metha. nā alias eēt frustra. q̄ possibile ē hoī h̄re sci
entiā d̄ p̄is cātis: q̄ sūt sube abstracte vltēpate. P̄re
ferea 2° q̄ p̄hs. io. ethico. p̄bat. q̄ felicitas hoīs p̄sistit
i speculatiōe vitat̄. r̄ cōcludit i fine capli q̄ sapiens erit
vtiq̄ felicissim^o. r̄ s̄ ip̄z̄ i. 6° ethico. sapia ē circa altissi
mas cās. q̄ i speculatiōe altissimaz̄ cāz̄ p̄sistit felicitas
hoīs. ad felicitatē aut̄ hoīs. cū sit finis p̄p̄i^o hoīs nō ē i
possibile homi p̄tigere. nā vt d̄r 2° h^o. nullus conat̄ ad
f̄minū nō futur^o veire. Cōtra natura d̄dit hoī necia ad

attingēdū hūc finē. sicut potest probari a simili de stel-
lis. sicut ponit 2° de celo et mūdo. q̄ si stelle per se mo-
ueri possēt motu progressiuo: natura dedisset eis instru-
mēta et organa ad motū. ¶ Respondet ad istas duas
rationes q̄ possibile est hōi scire sciētā maxie scibilez.
quātū ad primā rationē. et speculari altissimas causas
quātū ad secūdā. nō tamē in hac vita. sicut omnes dī-
derāt in hac vita b̄titudinē. scdm Augusti. 13. de trini-
tate. ad quā nō possum⁹ pertingere in hac vita. ¶ Con-
tra. felicitas de qua loquitur Aristo. decio ethicoz. habe-
ri potest in hac vita. dicit enī sic. q̄re erit vtiq; felicitas
speculatio quedā. opus autē erit exteriori p̄sperita-
te. nō enī per se sufficiens natura ad speculari. sed opor-
tet corp⁹ sanū esse et cibū et reliquū famulatū existere
z̄: sed certū est q̄ illa nō habētur nisi in hac vita. Lō-
firmatur. quia nō est certū. tū ex intētiōe p̄bi q̄ ponat
aliā vitā esse. q̄ in diuersis locis. vt in 2° de aīa. et 12° h⁹
videf log dubitatiue. sed certū est secūdū ipsū felicitā-
tē esse finē hōis. et per dñs possibilē attingi. ergo B de-
bet poni in aliq̄ statu quē certū sit illū certitudinaliter
posuisse. ¶ Preterea. cōtra respōsiōnē in se arguit. pri-
mo sic. potētia ip̄oportionalis alicui obiecto nō pōt p̄
aliquē habitū adueniētes sibi cognoscere per se illud
obiectū. q̄ si potētia intellectina aīe cōiūcta cor̄pori sit i-
p̄oportionalis quiditati substātie separate. per nul-
lū habitū quē reciperet cū eadē reānebit separata po-
terit fieri p̄oportionalis. ergo intellect⁹ separat⁹ nō co-
gnosceret illas substas separatas. sic nec dīct⁹. p̄ba⁹ maio-
ris. quia oīs habit⁹ receptibilis in aliqua potētia. vel re-
spicit pro obiecto p̄oportionalit̄ istius potētie. puta. si
sufficiat ad eliciēdū oēm actū illius potētie in ratione
proximi p̄icipij z̄ formalis elicitui. vel respicit pro ob-
iecto. p̄prio aliq̄ particulare cōtētū sub obiecto potē-
tie. sicut patet de diuersis habitib⁹ potētie intellectiue
Exēplū primi. habit⁹ metaphisic⁹ for̄sā. exēplū sc̄di. ha-
bitus geometric⁹ vel arismet⁹. nūq; tamen habit⁹ re-
spiciēs pro obiecto aliq̄ ip̄oportionalit̄ potētie po-
terit recipi in tali potētia. ¶ Preterea. si intellect⁹ sepa-
tus cognosceret aliq̄ obiectū per se q̄d mō nō potest
cognoscere. puta. quiditatē taliū substātiāz. ergo nō
esset eadē potētia tūc z̄ mō. q̄ eiusdē potētie est idem
obiectū. ex 2° de aīa. ¶ Preterea tertio ad p̄cipale
sic. philosoph⁹ 2° huius arguit sic. si fines essent infini-
ti nullus esset agēs per intellectum. cōsequētia illa nō va-
let nisi agēs per intellectū intēderet nō solū finē. p̄xi-
mū. sed oēs fines essētiāliter ordiatos. nullū autē agēs
per intellectū intēdit agere propter finē quē nō cogno-
scit. ergo agēs per intellectū cognoscit nō solū finē p̄xi-
mū. sed etiā omnes essētiāliter ordiatos in vltimū.
si ergo nō posset illū vltimū cognoscere nō est agēs
per intellectum. q̄d p̄ba negaret. ¶ Preterea q̄rto sic.
in 2° hui⁹ arguit p̄ba sic. si cause essent infinite: nihil cō-
tingeret cognosci. illa cōsequētia nō valet nisi ad cogni-
tionē cuiuslibet oporteat cognoscere oēs cās. si q̄ nō
contingit intelligere primā causā que est maxima cau-
sa cuiuslibet effect⁹: nullū effectū cōtingit intelligere.
¶ Preterea quinto sic. veritas rei aut est conformitas
rei ad propriā mēsurā. aut nō est sine illa cōformitate.
ergo si cōtingat intelligere veritatē alicui⁹ rei natura-
lis possibile erit intelligere cōformitatē illi⁹ rei ad pro-
priā mēsurā. illa mensura est proprie idea in mente di-

uina. sed cōformitatē ad ideā nō contingit intellige-
re: nō intellecta idea. cū respect⁹ nō intelligitur sine ter-
mino. ergo si est aliqua veritas a nobis intelligibilis. p̄
consequēs et idea. ¶ Respondetur ad omnes istas q̄n-
q; rationes q̄ nō cōcludunt nisi q̄ cognoscim⁹ de sub-
stantijs separatis quia sunt vel in quātū sunt cause om-
niū istoz inferiorū. nō autem propter quid. cum effe-
ctus deficiens nō sufficiat ad causandum notitiam de
quid est cause. ¶ Aliter respondetur q̄ cognoscim⁹ de
illis substātijs quid nō sunt. quia scilicet nō sunt ali-
quid istoz inferiorū. per hoc enī cognoscimus ipsas
esse causas excedētes respectu horum. nō autem co-
gnosimus quid sunt. et hoc cōcludunt dicte rōnes. et
nō plus. ¶ Sed contra. primo cōtra vtrancq; solutionē
simul. nam scdm p̄m quarto huius. ratō quā facit no-
mē est diffinitio. diffinitio autem exprimit quid rei. er-
go vbi cūq; intelligimus rationē quam significat no-
men. ibi possum⁹ intelligere quid est res. sed vbi cūq;
imponim⁹ nomē ad significandū ibi possumus intelli-
gere rationē quam significat nomen. nullus enī signi-
ficat per vocē: quod nō intelligit. substantijs autem ab-
stractis vel separatis iponimus nomina propria signi-
ficatiua ipsaz. quod patet. quia de nullo sūt vera illa
que de deo affirmātur: nisi de illa substantia separata
cui hoc nomē iponim⁹. ergo possum⁹ intelligere quid
sunt. ¶ Secūdo cōtra primā respōsiōnē specialiter ar-
guitur sic. nā scdm p̄m 2° posteriorū. capitulo illo. Ite-
rum autē speculari dū. vbi tractat de cognitione si est. et
quid est vult exp̄sse q̄ quādo cognoscitur si est per se:
tunc cognoscitur quid est. quādo autē cognoscitur si ē
per accēs. nec cognoscim⁹ si est. neq; quid est. cū ergo
de substātijs separatis cognoscim⁹ si est secūdū te. nō
tamē per accēs. quia hoc nō est cognoscere si est. sequi-
tur q̄ de ipsis possum⁹ cognoscere qd est. maxie d̄ deo
vbi idē est si est. z̄ quid est. ¶ Preterea. ipossibile est co-
gnoscere cōpositionē aliquozum: nisi cognitio terminis
vel extremis. quia secūdū p̄m p̄rio piermenias. capi-
tulo de verbo. esse significat quādam cōpōnē: quam si-
ne cōpositis nō est intelligere. sed esse immediate uest
quiditati illarū substātiāz. ergo si cognoscim⁹ substā-
tias esse. et per consequēs esse quiditati earum inesse:
sequitur de necessitate q̄ cognoscim⁹ quiditates eaz.
¶ Tertio cōtra respōsiōnē scdm arguitur specialit̄
sic. quia in omni p̄pōnē negatiua est aliqua p̄pō af-
firmatiua p̄rior. q̄ si cognoscat de suba sepaata qd nō ē:
oportet coḡscere qd est. aīis p̄z. ex 2° pierm. caplo vlti-
mo. vbi dicit p̄ba q̄ illa p̄pō: bonū nō est malū est v̄a.
q̄ bec affirmatiua p̄rior ē v̄a: bonū ē bonū. z̄ q̄rto hui⁹
dicit p̄ba. notioz itaq; ē dictio: q̄ opposita negatio. stāt
ergo dicte rōnes iprobātes dictā opinionem.

Quantum Ad 3^m ē dicēdū ad q̄onē q̄ sube se-
parate p̄nt intelligi scdm quiditates
p̄prias ab intellectu viator scdm modū q̄ dicef. Lōclo
ista p̄z. tū ex iprobatiōe dicte opionis. tū ex nono hui⁹
capitulo vltio. vbi dic. q̄ ignorātia de illis nō ē i nobis
sic cecitas: sed talis ē in nō h̄ntib⁹ intellectū. tū q̄ si ef-
fectus ducit i cognitōnē cāe. q̄ magi i cognitōnē magi
cāe. q̄ magi depēdet ab illa. magis enī ducit in cogni-
tionem efficientis q̄ materie. quia deus posset facere
illum sine materia. nō autem posset facere sine effici-
ente. magis etiā ducit in cognitōnē efficientis remoti.

Secūdus

Tertia

quod minus potest fieri sine illo. Ad videndum autem quo modo iste substantie a nobis cognoscantur. notandum est quod sex sunt gradus cognitionis scilicet quibus correspondent alii sex gradus cognitionis intellective. Prima cognitio est intuitiva quae respicit obiectum ut patet est. 2° est abstractiva. quae scilicet est per speciem non intuitivam. sed potest esse in absentia obiecti. Tertia est per accidens contra praedictam cognitionem scilicet per privationem per se cognoscibilis. puta. cognitio obiecti praesentis oppositi obiecto primo modo. Quarta est cognitio per accidens. scilicet per privationem cognoscibilis per se secundo modo. puta. cognitio alicuius obiecti oppositi obiecto secunde cognitionis. quod in eius absentia cognoscitur per speciem tamen generatam ab opposito. Quinta est cognitio per compositionem specierum diversorum sensibilium. Sexta est cognitio alicuius per accidens. puta alicuius cui accidit obiectum per se. Exemplum primi. visus videt colorem. exemplum secundi. fantasia imaginat colorem visum. exemplum tertii. visus videt tenebram. exemplum quarti. fantasia imaginat tenebram. exemplum quinti. fantasia imaginatur montem aureum. exemplum sexti. homo videt per figuram et colorem. et cetera alia quae sibi accidunt. Similiter etiam correspondenter dicuntur sex gradus cognitionis intellective. Prima cognitio est intuitiva quae dicitur notitia visiva quae est de obiecto praesenti: ut patet est in sua existentia. Secunda cognitio est abstractiva quae est obiecti praesentis in sua specie generata ab obiecto quod potest esse absens in sua existentia. Tertia est cognitio obiecti oppositi obiecto primi modi. Quarta est cognitio obiecti oppositi obiecto secundi modi. Quinta est cognitio alicuius per conceptum aggregatum. Sexta est per accidens. cum aliquid cognoscitur per speciem illius quod sibi accidit. Exemplum primi. cognitio beatorum in patria et illa cognitio visionis est nobis forte impossibilis pro statu isto. de qua alias. Exemplum secundi. cum intelligo rosam absentem. Exemplum tertii. cum intelligo aliquid oppositum contrarie vel forte privatione obiecto intuitive viso. ut cum intelligo non visum obiectum intuitive. exemplum quarti. cum intelligitur oppositum contrarie vel privatione obiecto abstractivae cognitionis. puta cum intelligo non rosam abstractivae cognitionis. exemplum quinti. cum intelligo aliquid esse ens infinitum. necessarium. sempiternum. Exemplum sexti. suba intelligitur per speciem accitens. secundum unam opinionem. Ad propositum dico quod quiditas substantiarum separatarum non intelligitur nec primo nec secundo nec tertio. nec quarto: sed quinto modo. scilicet in conceptu aggregato. et aliquando sexto modo. scilicet per effectus suos. sube enim separate cognoscuntur per hoc quod multa apprehensa simul concipiuntur. quae omnia nunquam alibi inveniuntur. et nulli alii conveniunt. et iste est conceptus aggregatus. puta de deo quod est ens infinitum necessarium et primum. et cetera. quae omnia nulli conveniunt simul accepta nisi deo. et sic de aliis intelligitur. Et sic patet ad questionem.

Ad argumenta Ad primum fundamentum cum dicitur quod nihil intelligitur nisi abstractivum a fantasmatibus. aut intelligitur quod nihil intelligitur nisi cuius cognitionem accipimus a fantasmatibus. aut intelligitur quod nihil intelligitur nisi cuius species secundum se primum fuit in fantasia. primo modo deest maior. sed minor est falsa. sic enim de substantiis separatis possumus intelligere quid sunt. sic patet ex praecedentibus. si intelligitur secundo modo. sic illa maior est falsa. quia tunc nihil esset per se intelligibile nisi per se sensibile. quia nihil aliud facit propriam speciem in fantasia. quod est falsum. et contra omnes. nam anima multas res quiditates intelligit quae non faciunt propriam speciem in fantasia. ut incorporea. Item anima seipsam cognoscit. Unde anima diffinitur 2° de anima. co-

gnoscit etiam suas potestates et suos actus. et intentiones secundas. et multa alia. quorum nullum facit propriam speciem in fantasia. patet etiam quo modo omnia intelliguntur per abstractionem a fantasmatibus. quia nec in tertia nec in quarta nec in quinta nec in sexta cognitione veniret intellectus: nisi per se prima vel secunda. tamen multa non cognoscit primo modo nec secundo modo. et ita non abstracta. sed cognoscit ea per abstracta. quia cognoscit ea aliis modis insequentibus. Ad illud de lesione organi. dico quod causa ibi non est equalitas obiectorum utriusque potestatis. sed causa est ordo naturalis potestatum pro statu isto. quia intellectus nihil potest intelligere. nisi fantasia prima fantasmatibus circa illud. Ad illud de idolo formato. bene verum est quod inde incipit cognitio sed ultra intellectus progreditur ad non habentia idola respiciens idola. Ad illud quod adducitur. de inadequatione effectus. dico quod non plus concludit nisi quod effectus substantie separate non ducit in cognitionem perfectam suae cause. sed hoc non obstante possunt ducere in cognitionem aliquam imperfectam. Ad illud quod additur. de inproportionem finiti ad infinitum. dico quod licet finiti ad infinitum non sit aliqua proportio commensurationis. potest tamen esse proportio cognoscentis ad cognitum. quae proportio magis requirit dissimilitudinem quam similitudinem. ut dicitur. Ad 2° fundamentum opinionis dicendum. quod illa probatio. scilicet quiditas materialis est per se obiectum intellectus: est falsa. si intelligitur obiectum primum. sub cuius ratione omnia alia intelliguntur. quia ostensum est multa alia per se et secundum suam quiditatem intelligi a nobis. quorum nullum est substantia materialis. Ad probationem de proportione obiecti ad potestatem. dico quod illa proportio est movetis ad mobile quae magis requirit dissimilitudinem quam similitudinem. quod probatur. quia aliter intellectus angelicus quidem non est intellectus in corpore nec in materia secundum eos non posset intelligere quiditatem substantie materialis: quae est in materia. Item intellectus noster non posset intelligere quiditatem rose ipsa non existente. cum talis quiditas non sit tunc materialis. Item secundum Avicenam primo metaphisicorum. ens et res prima impressione imprimuntur in anima. quae tamen non sunt quiditates materiales. et sic de multis aliis posset dari instantia. Dicendum ergo quod inter obiectum et potentiam non requiritur proportio in esse nec in modo essendi. nec in natura vel essentia. quia tunc oculus corruptibilis. quo modo videret solem incorruptibilem: et quare stella vel luna non cognoscit solem: requiritur ergo proportio dissimilitudinis quae est inter motum et mobile. si autem corpus potest movere intellectum. ergo multo magis incorporeum. cuiusmodi sunt substantie separate.

Ad primum principale. de illa similitudine ad vesperationem patet quid dicendum sit secundum expositionem commentatoris positam in opponendo. quia illud exemplum Aristotelis non demonstrat res abstractas intelligere esse impossibile nobis. sic inspicere solem esse impossibile vesperationi. quia si ita esset natura ociose egisset. quia fecisset illud quod de se naturaliter est intelligibile: non esse ab aliquo intellectu intelligibile. Sed contra rationem commentatoris dicitur satis probabiliter quod in suo argumento est fallacia consequentis. non enim sequitur. si natura fecisset intelligentias non intelligentes a nobis. ergo nec ab aliquo. est etiam aliud defe-

etiam in argumēto. quia frustra dicitur: quod ad finē ordina-
tur ad quē nō pōt pertingere. sic habet 2° phicoz. capi-
tulo de casu et fortuna. s; substantie separate scōz suā in-
telligibilitatē nō ordinātur ad intellectōnē nostram vt
ad finē. q̄ nō sūt frustra intelligibiles. licet nō possint in-
telligi a nobis. Exēplū. sol ei nō est frustra. licet nō pos-
sit videri a vesperilione. ¶ Ideo dicitur aliū q̄ similitudo
illa intelligit de potētia recipiēdi propriā speciē obie-
cti genitā ab obiecto per quā fit scōa notitia que dicitur
abstractiua. et tūc ē impossibile vtrūq; sed i vesperilione est
impossibilitas simplr. in nobis autē nō simplr. sed scōm
istū statū in quo tm̄ recipim⁹ spēs a sēsibilib⁹. ¶ Aliter
dicitur q̄ similitudo intelligēda ē d̄ quito gradu notitiē i-
tellect⁹. quātū ad difficultatē. nō quātū ad impossibilita-
tē secūdū mēta. ¶ Ad 2^m cū dī q̄ plus distat intelli-
gibile increatū. r̄. dīcēdū est q̄ verū est in esse. nō tamē
in cognoscibilitate nec in pportioe obiecti. ¶ Ad 3^m dī
vno mō q̄ maior ē falsa de illa potētia actiua q̄ tantuz
est vni⁹. passiua autē est cōtrarioz. nisi loq̄mur de potē-
tia actiua prima. ¶ Aliter pōt dīcī cōcessa maiore q̄ in-
tellect⁹ in actu possibilis nō dicitur āpli⁹ passiuus. et vt fa-
ctus in actu circa effect⁹ substantiarū imaterialiū quos
apprehēdit per sēsus querit vlteri⁹ eaz cognitōnū mō
p̄p̄posito. ¶ Ad quartū cū dicitur q̄ hō posset naturalr
attingere beatitudinē. nego cōsequētiā. cui⁹ ratio est.
quia beatitudo cōsistit in notitia intuitiua eaz. qualis
nō habet a nobis pro statu isto. vt dictū est supra. Con-
tra. eiusdē potētie circa idē obiectū est eadē actio spēs.
ergo cognitio nostra pro nūc nō differt spēs ab illa visio-
ne. et tūc oēs essem⁹ beati. licet illi q̄ sūt in patria essēt
beatiores. sic etiā inter eos vn⁹ beat⁹ clar⁹ q̄ ali⁹ videt
deū. aū p̄. quia siue actio specificetur ab obiecto siue
a potētia. si vtrūq; ē idē et actō est eadē spēs. ¶ R̄ideo
illa cognitio differt specie a nra cognitioe. ad pbatōnē
dicēdū q̄ verū est q̄ potētia ē eadē et obiectū idē. et se-
cūdū eūdē modū agūt. et adiucem se hnt. aliter posset
actio specificē variari. Exēplū. aqua idē obiectū ifrigi-
dat et humectat. q̄ sūt actōnes alteri⁹ spēs. ignis ē et abu-
rit lignū p̄p̄positū. et nō remotū. sed tm̄ calefacit. Itē
ista variatō pōt esse p̄pter mediū. exēplū. aliter videt
visus per aquam. et aliter p̄ aerē. et sol videt aliū i māe
q̄ i meridie p̄p̄ mediū vaporosū. Itē ista variatō pōt
esse p̄p̄ lumē. nā aliter videt obiectū aliq̄ i luie can-
dele. et aliter i luie solis. Itē ē variatō pōt eē p̄pter rō-
nē cognoscēdi. nā aliū videt aliq̄ p̄ speciē p̄p̄riā rectā
aliter p̄ reflexā. vt p̄ de obiecto viso i speculo reflectē-
te. Ad p̄positū. illa visio q̄ ē in via. et ista q̄ ē in p̄ria: hnt
diuersa lūia rep̄ntata obi. q̄ adiucē spēs distigūt.
¶ Et manifestū ē q̄ res hnt p̄cipiū: et q̄ cause rerum
entiū nō sūt infinite. r̄.

Queritur Utrū sit ponere statū in
oī gñe causaz. ¶ Et vide-
tur q̄ nō. qz mot⁹ nūq̄ icēpit: maxie cir-
cular]. ex s^o phicoz. et si hoc. ḡ nec gñatō
vnq̄ icēpit. ex 2° de gñatiōe. et p̄ cōsequēs
fuerūt infinite gñatiōes. s; q̄libz gñatiō
habet propriā causā efficiētē. p̄ximū finē. et materialē
in his q̄ generātur p̄ p̄pagatōnē. ergo oēs cāe fuerūt i-
finite. ¶ Preterea. iter primū efficiēs et q̄libz efficiēs
et sic de alijs cāis māli forāli et finali: est distātia ifini-
ta. ergo possūt accipi media in finita. aū patz spēs aliter

de p̄rio efficiētē q̄ est infinitū. et alio efficiētē finito. s; inter finitū et infinitū est ifinita distātia. ergo r̄. p̄ba-
tio n̄. quāto aliq̄ magl distāt: tāto iter illa p̄nt eē plu-
ra media. ergo si distāt in ifinitū. in finita possūt eē me-
dia inter illa. ¶ Cōtra. philosoph⁹ hic in littera.

R̄ideo In ista questione p̄rio aliq̄ distictōes p̄re-
mittent. 2° cōclusiones aliq̄ adducen-
tur. ¶ Quātū ad primū sit ista p̄ria distictio. q̄ causa-
rū quedā sūt per se. quedā per accēs. Voco causā per
se que secūdū propriā naturā causat. et nō secūdū ali-
aliquid sibi accēs. s; cāz p̄ accēs voco q̄ n̄ scōz nāz. p̄p̄riā
s; scōz aliq̄ sibi accēs cāt. ex^m primi. edificator: edifi-
cat. et homo hominē generat. exēplū secundi. musicū
edificat. et album generat. ¶ Secūda distictio sit ista.
q̄ causarum quedā sunt essentialiter ordinate. et que-
dam accidentaliter. Exēplū primi. vt homo et sol sūt
cause essentialiter ordinate hominis generati. Exem-
plū secundi. pater et auus sūt cause filij. ¶ Differt autē
ista distictio causarū a prima. nā aliud est loq̄ de cau-
sis per se. et per accidens. et aliud ē loqui de causis es-
sentialiter ordinatis. et accidentaliter ordinatis. nā in
primo est tantū cōparatio vnus ad vnū. scilicet cause
ad causatū. in secundo est cōparatio duarū vel pluriū
causaz inter se. inquantū ab eis est causatū. ¶ Notan-
dum autē q̄ cause essentialiter ordiate differūt a cau-
sis accidentaliter ordinatis tripliciter. Prima differē-
tia est. quia in causis essentialiter ordatis: secūda in-
quātū causat dependet a prima. licet non in esse. vnde
causa secūda nō agit nisi in virtute prime. sed in accēs-
taliter ordinatis: secūda non dependet a prima in quā-
tum causa. licet dependeat in esse suo. vel i aliquo alio
patet de filio qui potest generare p̄re mortuo. Secun-
da differentia est. q̄ in causis essentialiter ordinatis est
causalitas alterius ordinis et alterius rationis. quia su-
perior semper est perfectior. sed in accidentaliter ordi-
natis non est sic. Ista differentia sequitur ex prima. nā
nulla causa dependet essentialiter in causādo: a causa
eiusdē rationis. quia in causatiōe alicuius sufficit vnū
vnus rationis. Ex ista differentia sequitur manifeste
q̄ cause essentialiter ordinate sunt alterius ordinis et
speciei. cause autem accidentaliter ordinate eiusdem
speciei. Tertia differentia est. q̄ omnes cause essentia-
liter ordinate simul necessario concurrunt et requirū-
tur ad causandū. Alioquin aliqua per se causalitas deef-
fer effectui. sed in accidentaliter ordinatis nō necessa-
rio requiritur simultas omniū in causando. et bec ter-
tia dīca ex prima et secūda sequitur: si bene attendat.

Quantum Ad secūdū ostendam tres conclu-
siones. ¶ Prima conclusio sit ista.
In causis essentialiter ordinatis est impossibile simplici-
ter infinitas. Hanc probō sic. Causa vt causa habet ra-
tionē primi. si ergo cause sint infinite: non est dare pri-
mā. et per cōsequēs nec vltimā. et sic omnes erūt me-
die. tota ergo vniuersalitas causatorū essentialiter or-
dinatorum est causata. vel ergo ab aliqua sui ordinis et
vniuersitatis. vel ab aliqua causa que non est aliq̄ sui
ordinis et vniuersitatis. non primo modo. quia tunc il-
la esset causa sui. cū tota illa vniuersitas ponatur cau-
sata. ergo est secūdo modo. nam tota vniuersitas de-
pendentium dependet non ab aliquo illius vniuersi-
tatis: illa ergo causa a qua dependet erit prima. et etiā

essēcialiter ordinata. et sic habeo ppositū. ¶ Preterea si in causis essēcialiter ordinatis ē processus in infinitū. ergo dabit infinitū in actu. Quis ē falsū qd nullū possit. ¶ Sequētia p3 ex 3° dīa supradicta. qz oēs cāe essēcialī ordi nate sūt siml et cōcurrūt ad effectū. ¶ Preterea. p1^o ē qd ē ppiquū p1^o. ex 5° meth. caplo de p1^o. qz vbi nullus est primū: ibi nihil ē essēcialī p1^o. si g cāe cēntialī ordi nate essēt infinite nulla eēt p1^o et essēcialī ordinata. qd e vīe oppositū i adiecto. ¶ Preterea. i essēcialī ordinatis sēper superior ē pfectior in cādo. ex 2° dīa supradicta ergo si in infinitū ē superior i infinitū est pfectior. et per Quis infinite pfectōis in cādo. g nō cāns vīute alterius qz qdlibet cāns vīute alteri^o est depēdēs ab alio et im perfecte cāns. illa g q est infinite pfectōis ē simplr pma et habet ppositū. ¶ Secūda^o sit ista. in causis accītalī ordīatis est impossibilis infinitas. nisi ponat stat^o in essen tialī ordīat. Hāc oīdo sic. qz accītalī infinitas si po nitur: hoc erit nō siml sed successiue tātū. vt altez post altez. Tūc sic. oīs infinitas successiua h3 cāz perpetu ante ipsā. que cā in infinitū durat. illa cā ppetuās nō po test esse aliqd illi^o successiōis. qz oīa successiua sūt eius dē rōnis. g ē aliqd p1^o essēcialī. et alteri^o ordīs a q d pē det qdlibet cā illi^o successiōis. Et tunc illa cā erit p1^o et essēcialiter ordīata. et habet ppositū. Maior pbat. qz nulla difformitas ppetuā nisi in vīute alicui^o pmanēt is qd nihil ē illi^o difformitatis vel illi^o successiōis. ¶ 3° Delu^o sit ista q si neget in causis essēcialis ordo: adhuc infinitas i cāis est simplr impossibilis. Hāc oīdo sic. cer tū est q i entib^o aliqd est effectū. g a se. vel ab alio. vīa nullo. nō a se. qz scdm Augusti. p1^o de trinita. nihil est qd seipsū gignat vt sit necerit a nullo: qz a nullo nihil est effectū. g ab alio illud aliud erit p1^o cā. et per cō sequēs i illa erit stat^o. Si dicat q illa agit in vīute alte rius p1^ois. Cōtra. qz erit essēcialī ordīata. qd nega bas. ¶ Sic ergo patz ad qonē q infinitas i causis esse tialiter ordīat est impossibilis simpliciter.

Ad argumenta Ad primū. cōcedit q possi ta gnatōne i finita q cause sūt infinite. s3 iste sūt accidētaliter ordīate. vt predi ctū. est. ¶ Sed ē dubius de cā materiali. vtrū materie sint infinite. Rūdeo. posito q materie essēt plures for sā nō esset icōueniēs ipsas esse i finitas successiue. sicut pceditur de alyc cāis accītalī ordīat. tenēdo tñ cūz p1^o q tātū vna ē mā oīm formaz. vt p3 p1^o p1^ois. et p1^o de gnatōe. Dico tūc q nō sūt infinite. sed manet vna materia nūero in gīato et corrupto. qz gnatō vni us ē corruptio alteri^o. et cōuerso. ¶ Cōtra. septio hui^o dicit q generans gnat aliud p1^o materiā. ¶ Rūdeo q intelligit q alia ē materia i gīante et genito. tñ cū p pōt stare q sit eadē successiue in gīato et i corrupto. et hoc in infinitū. ¶ Ad 2° dīcēdū q duplex ē distātia. q dā dimēsiua. et quedā pfectiua. si loqmur de distātia pfectiua. sic cōcedo aīis. q inter primū efficiēs et qdli bet aliud est infinita distātia. sed tūc nego cōsequen tiam. sicut patet de cōtrarijs que maxime distānt tali distātia. et tamē aliq sūt p1^oria nō habētia medium Ad probationē cōsequētie patet q procedit de distā tia dimēsiua. d q aīis est negādū. sic p3 d se. qz iter vcl et creaturā nō ē distātia dimēsiua. s3 p1^oalis.

¶ Sed si infinite essent pluralitate: species causarū nō esset ita cognoscere.

Veritur Utrū infinitū possit co gnosci a nobis. ¶ Et vi detur q sic. nā de^o est infinit^o. sed deuz possum^o cognoscere. sic pbatū ē superi us. g infinitū cogscit a nobis. Cōfirmat qz cognitio rei est p oēs cās. scdm p1^o m hici 2° ergo per primā causā. s3 p1^o cā ē infinita. g infi nitū cognoscit a nobis. ¶ Preterea. illud cui^o diffinitō et passioēs assignātur a nobis et ei nomē iponim^o intel ligit a nobis. s3 infinitū est huiusmodi. sic p3 tertio p1^o coz. caplo d infinito. g rē. ¶ Preterea. oēs spēs quozun cūqz genēz sūt itelligibiles a nobis. qz diffinibiles. sed spēs nūeri et figure sūt infinite. qz vītra vna speciē da tā pōt accipi alia. et sic i infinitū. g possūt cogsci. Si di cas q iste nō sūt vere spēs quia nō existūt. Cōtra. spēs rose ē vere spēs. licz rosa nō existat. ¶ Preterea. arist: q1^o p1^o coz. caplo de vacuo arguit sic. si duo corpora pnt esse simul. g i infinita. ergo a fili si due spēs possūt esse fil intellectū. vt clarū ē q sic. ergo et infinite. et qdli bet ē p1^o p1^o cognoscēdi. ergo infinita possūt cogno sci a nobis. ¶ Cōtra. 2° huius. si cause formales essēt in finite nihil cōtingeret scire. Idē dicitur p1^o p1^o cozuz d Anaxagorā ponētē p1^o p1^o infinita. qz tūc nihil esset cognoscibile. rō p1^o nō valet si infinitū possit cognosci.

In ista qone p1^o p1^o p1^o vna opinionē. 2° dīcā alī ad questionē. ¶ Quātū ad primū dīci tur q infinitū non potest intelligi a nobis secūdū intē tionē p1^o in littera. ¶ Pro qua opinionē arguit sic. ob iectū p1^o intellect^o nostri est qditas rei materialis g nihil ē a nob cognoscibile nisi sub rōe qditat rei mā lis. s3 infinitū nō est aliquid materiale nec contētū sub quiditate materiali. ergo nō est a nobis cognoscibile. ¶ Preterea. si infinitū posset intelligi a nobis. vel hoc esset vna intellectōne. vel plurib^o. sed neutro modo est a nobis cognoscibile. vt ostendā. ergo rē. maior pa tet a sufficiēti diuisione. mior probatur. quia non vna. quia tunc cognosceret per speciē vnam genitā ab obie cto. Tūc sic. omne agens agit secūdum q est ens. ergo quod causat vna speciē est vnu in actu. omne autē tale habet vna formam. infinitum autem non habet for mā. quia forme est terminare. infinitū autē non termi natur. ¶ Secūdo probatur q infinitū nō posset pluri bus intellectōnibus cognosci. quia si sic. tunc essent in intellectu plures species simul. sed plures species itel ligibiles iunt plures forme eiusdē rationis. et per cōse quēs sūt icōpossibiles i codē. ex 5° hui^o. nō ergo possūt simul p1^oficere intellectū. g rē. ¶ Preterea. obiectū et po tēria pportionātur. s3 iter finitū et infinitū nō ē pportō. ergo intellect^o noster cū sit finit^o i effēdo: et p1^o i opā do nō poterit itelligere infinitū. ¶ Dis pmissis rūdeē scdm istā opionē ad rōes i oppositū. ¶ Ad primū d deo dī q vīcū de^o est infinit^o et pōt cognosci a nobis. nō tñ sub rōne i finitū. qd pbat. qz de^o nō cogscit nisi p effectum nullus aut effect^o adequr ei. et per cōsequēs nō pōt du cere in cognitionē eius scdm q infinit^o. ¶ Ad cōfirma tionē per idem. quia licet prima causa sit infinita: non tamen cognoscitur a nobis secūdū q i finita. ¶ Ad ali ud dicit q multis iponim^o nomina q tamē nō sūt itel ligibilia. Exēplū. significam^o enī nihil. et tamē nihil nō est itelligibile. Cū ēt dī q infinitū diffinim^o. rē. dicit q diffinitio est duplex. quedā est diffinitō qd rei. qdā vō

quid nota. prima bene arguit diffinitum esse cognoscibile. sed 2^a non. quia potest esse tantum entis quam non entis. et tamen non ens non est intelligibile. talis enim diffinitio infiniti est posita tertio philosophorum. Contra aliud cum dicitur de speciebus numeri et figure. Respondet quod sole ille species qui in suis singularibus posuit per se ipsum apprehendi sunt a nobis cognoscibiles. tales autem sunt finite. Contra ultimum cum arguitur a simili. dicitur quod non est simile hic et ibi. quia locus est terminus corporis. et habet rationem forme in quantum terminas ipsum corpus. corpus autem locatum est sic materia. forme enim est terminare. et materie terminari. species vero intelligibiles habent respectu intellectus modum forme informatis et perficietis. intellectus vero modus materie et perfectibilis. nunc autem si una forma potest terminare et informare duo. pari ratione infinita. quia terminatio et informatio est a parte eius. ideo sequitur quod si unum locus potest terminare et recipere duo corpora. pari ratione infinita. et propter hoc illud ans est impossibile. sed si materia potest perfici a duobus formis non oppositis. non propter hoc sequitur quod ab infinito. quia hoc argueret ipsum materiam infinitam capacitatem. licet ergo intellectus possit informari duabus speciebus simili: non propter hoc sequitur quod ab infinito. Contra dicitur quod si philosophus est intelligenda quando est tanta repugnancia respectu paucorum: quanta est respectu plurium. sic est in proposito philosophus. quia est tanta repugnancia ex parte loci si in eodem loco sint duo corpora. quanta si sint plura. ideo sequitur quod si duo corpora possint esse simili. ergo infinita. non autem sic est de speciebus. quia non est tanta repugnancia esse sicut duas species in intellectu. sicut plures vel infinitas. Contra istas solutiones arguitur. et primo contra primam. cum dicitur quod deus non potest cognosci a nobis secundum quod infinitus. Contra. quia nos intelligimus deum ut creatorem. sed ut est creator est infinitus. quia potentia creativa est infinita. ergo intelligimus eum ut infinitum. Preterea. deus intelligitur a nobis ut est finis ultimus sed ut sic est infinitus. ergo intelligimus eum ut infinitum. probatio maior. quia ut in hoc dicitur. omne agens per intellectum cognoscit ultimum finem. ut ultimum est. arguitur enim ibi sic. si fines essent infiniti. ergo nullum agens per intellectum est. quia omne tale cognoscit finem ultimum propter quem agit. probatio minoris. quia omni bono finito contingit intelligere aliud magis bonum. si ergo deus secundum quod ultimus finis non sit bonum infinitum. ergo possumus intelligere magis bonum deo secundum quod ultimus finis. ergo aliquid aliud propter deum erit ultimum finis. quod est hereticum et absurdum. Preterea. omnis cognitio complexa presupponit cognitionem terminorum. sed infinitum attribuimus deo et reouemus a creatura. dicendo quod deus est infinitus et creatura non. ergo cognoscimus ipsum infinitum secundum quod est alterum extremum illius complexiois. et ut sic attribui deo: et reouemus a creatura. Contra scilicet cum dicitur ad argumentum quod nihil significat. et tamen non est intelligibile. Arguitur. quia voces sunt signa reum mediatis conceptibus. ergo nihil significat quod prius precocipiat et intelligat. ans patet primo periermenias. voces sunt signa passionum que sunt in anima. et ibidem dicitur quod sic voces sunt signa passionum. sic passionum sunt signa rerum. Confirmat. quia quarto huius dicitur. quod si nihil intelligitur: nihil significat. Preterea. impossibile est intelligere differentiam extremorum. nisi ipsa extrema intelligantur. sed nos intelligimus differentiam in ens et nihil. ergo cognoscimus ens et nihil. Confirmat. quia priuationes et negationes sunt intelligibiles. cum de ipsis formetur aliquid propositiones. et tamen priuationes et negationes sunt fortiter nihil. Contra tertiam solutionem de speciebus numeri.

videtur quod possumus intelligere numeros infinitos. quia per speciem unam unitatis potest intelligi alia unitas. sicut vult Augustinus quod per speciem unam solis possumus intelligere quot volumus soles. per speciem ergo unam unitatis possunt intelligi numeri infiniti per replicationem unitatis. non dico sicut et successive. sed hoc sufficit. Contra solutionem quartam. licet enim similitudo non valeat oino. tamen si videtur esse aliqua repugnancia ex parte intellectus quod possint infinite species esse intellectu in actu primo. sicut centrum potest terminare infinitas lineas. potest enim intellectus ut videtur scire infinita in habitu si esset quod imprimeret infinitas species in ipso. verum est tamen quod intellectus non potest naturaliter infinitas species acquirere. Luit ratio est. quia oportet quod acquireret illas species ex actibus suis. et per omnes quod procederet actus infiniti. quod est impossibile. tamen quod intellectus habeat infinitas species per infusionem: non videtur inconueniens. sicut forte habuit anima christi. de qua alias. quia magis est alteri nego. nec rationes facte pro opinione cogunt. Et ideo ad primam cum dicitur quod proprium obiectum intellectus nostri est quod dicitur rei malis. dico quod falsum est. sicut ostensum est supra. quod de cognitione subiecti separata. potest tamen pronunciarum una ratione sic. nullus habitus potentie potest aliquid habere pro obiecto diuis obiecto illi potentie. quia nunquam habitus excedit potentiam cuius est. sed habitus metha. habet pro obiecto ens in quantum ens. ut ipsemet concedit quod est alteri opinionis. ens autem in quantum ens est diuis quod dicitur malis. ergo quod dicitur malis non est obiectum adequatum intellectus. Ad 2^m rideo quod infinitum potest intelligi unica intellectioe. Ad probationem cuius dicitur quod haberet cognosci per unam speciem. concedo quod potest cognosci per unam speciem. non tamen genitum ab eo. sicut probatio procedit. vel dato quod gigneret unam speciem. non sequitur ex hoc quod infinitum esset terminatum. quia forma terminat illud in quo est. illa autem species genita ab infinito non esset in infinito. sed in ipso intellectu finito cognoscere. Contra illud etiam quod dicitur quod nihil intelligitur a nobis unica intellectioe nisi per unam speciem. arguitur sic. omne quod potest esse unum extremum unius propositionis apud intellectum potest intelligi unica intellectioe simplici. sed possibile est aliqua duo quorum due species sunt in intellectu esse unum extremum unius compositionis apud intellectum. ergo tamen maior probatio. quia intellectus tantum illud apprehendit simplici apprehensione primo quod proponit cum alio. probatio minoris. quia mons aureus non intelligitur una specie. cuius nihil unum tale sit in re extra: quod una specie facit in seipso. et per omnes nec in intellectu. et tamen constat quod mons aureus est extremum unius propositionis. ut si dicatur quod mons aureus est figuratum. vel aliquid tale. Preterea. multa possumus simili scire. ergo simili intelligere. Prima pars. quia cuiuslibet sciri in actu: est species in intellectu in actu. ans probatur. quia si considero unam conclusionem per speciem in actu. et cognosco per possibile alias duas conclusiones in habitu. si non habeo species illarum conclusionum. sed pono per possibile quod singulare non sit ex in re quod possit facere speciem in sensu et per omnes nec in intellectu. vel tunc nunquam intelligam illam conclusionem. vel habeo illam speciem in actu. sicut de prima conclusionem. nec ex virtute fantastica potest abstrahi species illius conclusionis. quia ibi non possunt esse simili due species secundum te. sicut in intellectu. nec est inconueniens plura accidentia et plures species eiusdem rationis et generis secundum esse intentionale esse in eodem subiecto simili. sicut duo luita sunt in eadem parte medii. de quo dicitur amplius quito huius. Ad tertium dicitur pro:

Secundus

tionem obiecti ad potētiam dicēdū sicut prius. et potest sic argui contra eū: et quod de quod proportio loquaris, quod vel de proportione numerali, vel de proportione perfectōis vel de proportione finiti ad finitū. primo modo non potest, quod eadem potētia numero potest in plura obiecta numero. secundo modo non, ut intelligitur proportio perfectōis quod aliquātes sūptū reddit aliud, videlicet sius. n. infinites sūptū non reddet solē quod est alteri ratio. 3. modo non, quod proportio potētie et obiecti est proportio mouētis et moti. et tū si aliquid mouetur a finito potest etiam moueri ab infinito. sic celū potest moueri a deo quod nūc mouet ab angelo. Ad formā iam supradictā dicitur fuit quod illa proportio eū sit motui ad mobile magis regit dissimilitudines quod similitudinē. Opinio ergo predicta non cogit quod ad rationes nec valet quod ad responsiones.

Quantum ad scōs pncipale pmo pmittā quod dā distinctōes: 2. onā aliq̄s cōclusiōnes. Quātū ad primū sit ista prima distinctio quod infinitū potest tripliter accipi. scilicet negatiue: p̄uatiue: et cōtrarie. primo modo dicitur infinitū quod non est aptū natū finiri scilicet repugnat sibi eo modo quo dicitur 3. p̄bisi. quod p̄uct. est infinitū. sic vox est inuisibilis. Infinitū p̄uatiue dicitur quod p̄uatiue finē vel finitāte in apto nato finiri. et hoc sonat vocabulū. Infinitū cōtrarie est quod negat finitāte ponēdo ei oppositū. et isto modo loquitur aliter et boetius supradictamēta. capitulo de q̄litate: ubi dicit sic p̄bisi. q̄litate inest h̄re p̄riū sicut iniustitia cōtraria iusticie. iniust. n. cōtrarie dicitur eo quod h̄z bitū cōtrariū exactib⁹ generatū. sic infinitū cōtrarie negat finitāte cū positōe cōtrary. puta infinitū extēsū sine terminis. et sic loquitur p̄bisi. p̄tra parmenidē et melissū. Istud infinitū cōtrarie dicitur potest dupl̄ter intelligi. vno modo quod sit actu existēs sine terminis. alio modo quod sit i potētia. quod diffinit p̄bisi tertio p̄bisi. scilicet infinitū est cui⁹ q̄ritate accipiētib⁹ sp̄ est aliquid extra accipere. ita quod q̄ritatē accipiētib⁹ sp̄ est aliquid extra si tū esset p̄uatiue vel negatiue non sp̄ esset aliquid extra accipere. ergo infinitū duob⁹ modis vltimis. scilicet p̄uatiue et cōtrarie sp̄ est i q̄ritate molis vel virtutis. q̄ritas autē oīs dicta p̄prie vel methaphorice est magnitudo vel multitudo dicta p̄prie vel methaphorice. ergo oīs infinitas talis est i magnitudine vel multitudine p̄prie vel methaphorice. Secūda distinctio sit ista quod infinitū potest dupl̄ter accipi. vno modo p̄rōe i finitatis i se. alio modo p̄ substrato rōni i finitatis. et p̄ eo quod subē tali rōi. aliud est. n. q̄rere de rōne i finitatis in se. et aliud de eo quod subē tali rōi i finitatis sicut aliud est q̄rere de ente p̄ acciōs. aliud est q̄rere de eo quod subest vel est sub ente p̄ acciōs. p̄bisi. n. sexto hui⁹ p̄bat q̄dā de ente p̄ acciōs. ex quo sequitur quod de ente p̄ acciōs potest esse sciētia. et tū ibi p̄bat quod de ente p̄ acciōs non potest esse sciētia. p̄imum intelligitur de ratione entis i se. scōm de illo cui inest. sic in proposito dicitur de infinito.

De secundo declarabo. scilicet cōclusiōnes. prima cōclusiō sit ista. Infinitū cōtrarie i magnitudine vigoris vel perfectōis a nobis est intelligibile. hāc ondo sic. dicitur est i infinitus cōtrarie i magnitudine perfectōis. sed dicitur est a nobis intelligibilis. ergo et. maior p̄z. quod dicitur est infinitus et non negatiue nec p̄uatiue. ergo cōtrarie. minor est onsa superior. Secūda cōclusiō sit ista. Infinitū cōtrarie i multitudine non potest cognosci a nobis sicut tanq̄m vnu obiectū. hāc ondo sic. intellectus quod includit cōtradictionē est impossibilis. sed intellectus intelligēs infinitū cōtrarie i multitudine est huiusmodi. ergo

Quinta

et. maior est euidentis. sed minor p̄z ex precedentibus. tūz quod non est dare infinitū i re i actu. tūz quod infinita multitudo ne sūt intelligibilia i finitis actibus: quod repugnat intellectui nostro. Tertia cōclusiō sit ista. Infinitū cōtrarie i multitudine non potest intelligi a nobis successiue. puta intelligēdo vnu post aliud. hāc ondo sic. Si infinitū i multitudine potest intelligi successiue. ergo cōtingit infinitū p̄rāfire. p̄ns est euidenter falsū. ergo et aī. p̄batio onē quod si cōtingeret intelligere infinitū i multitudine successiue. oporteret totā istā multitudinē p̄rāfire. No tādū autē est quod ista cōclusiō videat ire ad mētē p̄bisi: et certū est quod de actibus intellectus actu i finitis siue sūt siue successiue. quod virtus non sufficit ad tot actōes h̄ndas sūt siue successiue. et hoc modo loquitur p̄bisi. habitualiter autē intelligi infinita p̄ spēs p̄pas non quidem naturalit̄ acq̄sitas s̄z a deo impressas forte non est impossibile. d̄ quo alias. Quarta cōclusiō sit ista. infinitū cōtrarie i magnitudine quātitatis molis non potest intelligi a nobis. hāc ondo sic. intellectus quod includit cōtradictionē est impossibilis. sed intelligere infinitū i tali magnitudine includit cōtradictionem p̄ q̄to non est dare tale infinitum in re. ergo et. Quinta cōclusiō sit ista. infinitū p̄uatiue i magnitudine molis non potest intelligi a nobis. ista p̄bat sic precedēs. quod non est dare aliquā talē magnitudinē quod sit apta nata finiri. et non sit actu finita. et iō intellectus intelligēs tale infinitū repugnat rei. Sexta cōclusiō sit ista. infinitū p̄uatiue i multitudine non potest intelligi a nobis hoc p̄z sicut precedēs. quod nulla est multitudo quod sit apta nata finiri. et non actu finita. quare intellectus intelligēs multitudine i finitā repugnat rei. Aduertēdum quod oēs predictae cōclusiōnes accipiūt infinitū p̄ re substrata et quod subicit rōi i finitatis. Si autē q̄rat de infinito accepto p̄rōe i finitatis in se. sit ista septima cōclusiō. scilicet quod infinitū isto modo potest intelligi a nobis: quā sic ondo. impossibile est aliquid intelligere in eē vel non in eē alteri nisi ipsū prius apprehēdat ab intellectu simplici. s̄z infinitū oī modo dicitur possumus cognoscere alicui in eē vel non in eē. ergo necessario ipsū infinitū ut sic prius est apprehēdēdū ab intellectu. Ex oīb⁹ p̄dictis cōcludo correlatiue quod infinitū acceptū p̄ re subtracta sic est impossibile intelligi. vel non intelligi. sicut est possibile eē vel non eē ex pte rei. vñ infinitū p̄fectōe sic est d̄s est intelligibile a nobis. Infinitū autē i magnitudine molis vel i multitudine fm̄ actū nō. Itē infinitū i eēntialr ordinatis vel i actu vel i potētia seu p̄uatiue seu cōtrarie non potest intelligi a nob. cui⁹ rō est quod repugnat rei. infinitū at siue i multitudine siue i magnitudine: siue i q̄buscūq̄ acciōnalr ordinat̄ si i potētia accipiētib⁹ potest intelligi a nob et p̄ potētialr acceptū. ut sic sp̄ intellect⁹ cōformē rei. Octaua cōclusiō sit ista. Infinitū negatiue potest intelligi a nob. p̄z. quod p̄uct. vel vnitās potest intelligi a nobis. s̄z ipsa sūt infinita negatiue. ergo infinita negatiue p̄nt a nobis cognosci. Ex predictis patet quid sit dicendum ad questionem.

Ad argumenta ad p̄mū et ad cōfirmationē p̄z quod v̄z cōcludūt. quod arguunt de infinito i magnitudine perfectōis. quod est d̄s. vñ Damascen⁹ q̄rto sentētiaz. quod hoc solū possumus scire de deo quod est infinitus et incōprehēnsibilis. Ad aliud cui⁹ arguit quod infinitū potest diffiniri et p̄ssiones de eo demōstrari. dicēdū quod p̄bat de infinito accepto non p̄ re subtracta s̄z p̄rōe i finitatis in se. Ad aliud de infinitate

spes numeri 7 figure. dico qd oes sunt intelligibiles a nobis non sicut successiue: tamen non contingit praesire. Ad vltimu cum arguitur qd si duo corpora etc. dictum est qd infinite spes sunt esse sicut in intellectu actu primo. non naturaliter. sed si a deo infundantur sicut superiori tactu est. et tamen non sequitur qd intellectus in actu secundo possit intelligere infinita. Ad auctoritates philosophi in oppositum dico qd intelligit qd infinitas in multitudine quae intelligitur per diuersas spes non potest intelligi a nobis. esto qd intellectus habet infinitas spes apud se. quia non posset elicere sicut infinitos actus et operationes. nec posset intelligere vnum post aliud quia non posset ea praesire. Et hec de secundo me habebis.

Amplius autem multis existentiis non insunt oibus oia: quo namque non possibile est vnum principium esse in immobilibus: aut boni naturam: etc.

Ircu tertiu

librum metha. Queritur vtrum in immobilibus sit causa efficiens et finalis. et videtur quod sic. nam medium demonstrationis reducitur ad genus cause efficientis. sed scilicet mathe. quod sunt de immobilibus vere demonstrant. ergo in immobilibus est vere inuenire rationes efficientis.

maior est nota ex secundo philosophico. vbi philosophus principia demonstrationis enumerat inter causas efficientes ratione medii. Tercio primo posteriorum dicitur qd principia demonstrationis sunt cause conclusionis. medium autem non est causa materialis: quia non intrat conclusionem. nec est causa formalis nec finalis. relinquitur ergo qd sit causa efficiens. Preterea immobilia sunt entia. ergo habent rationes finis. autem per se. sed contra philosophum. quia quod habet rationes entis habet rationes boni: cum bonum et ens conuertatur. finis autem et bonum sunt idem. vnde dicitur hic. Contra Aristoteli. hic in littera.

Respondeo

ad questionem. primo premitte aliquas distinctiones. secundo dicam ad quoniam. Quantum ad primum sit ista prima distinctio qd immobilia sunt in duplici genere. quodam sunt immobilia mouentia vt deus et intelligentie. quedam que non mouent nec mouentur vt mathematica. Secunda distinctio sit ista qd duplex est efficiens. quodam dicitur esse sine motu. quodam dicitur esse cum motu. exemplum primi. deus qui non agit iterueniente motu. exemplum secundi. oes agens philosophici. Tercia distinctio sit ista. quod duplex est finis quodam quod attingit mediante motu. quodam quod attingit sine motu. primo finis corrumpit secundo efficiendi. scilicet finis primo. Quarta distinctio sit ista. quod motus reperitur in aliquo triplici. scilicet vel effectiue. vel sibiue. vel terminatiue. exemplum primi. deus et intelligentie. exemplum secundi. celum et quodlibet mobile. exemplum tertii. albedo et quelibet forma motum terminans. Quinta distinctio sit ista: qd finis reperitur in aliquo duplici. vno modo quia ipsum est finis. alio modo quia ordinatur ad finem. exemplum primi. deus qui est finis omnium. exemplum secundi. creatura omnia que ad deum vt ad finem ordinatur.

Quantum ad secundum videndum est primo de efficiente. 2o de fine. de primo si sit sermo de immobilibus primo modo quod scilicet sunt immobilia mouentia. sic dico

duo. primum est qd deus est efficiens immobile sine motu. secundum dicitur esse. oes efficiens immobile aliud a prima causa est efficiens per motum. Si autem sit sermo de immobilibus secundo modo. quod scilicet nec mouetur nec mouentur vt sunt mathe. sic dico qd nullo modo reperitur in eis realiter loquendo ratio efficienti. nec cum motu nec sine motu. nam mathe. vt talia non habent esse aliqd reale. De secundo quod est de fine si sit sermo de immobilibus primo modo: quod scilicet sunt mouentia sic dico duo. primum est qd loquendo de fine primo modo quod est ipsum quod est finis. sic finis reperitur in prima causa quod est omnium finis. 2o dicitur est qd loquendo de fine secundo modo putat finis reperitur in aliquo quia ipsum ordinatur ad finem. sic dico qd finis reperitur in omni creatura siue mobili siue immobili. Si autem sit sermo de immobilibus secundo modo. sic potest dici qd in eis non est finis aliquo modo realiter loquendo. Vel posset dici qd in eis est finis secundo modo vt finis reperitur in aliquo secundo quod ipsum ad finem ordinatur. nam mathe. eodem modo quo sunt aliqd circa primam causam ordinatur ad ipsam ad quam oia entia vt ad finem naturaliter ordinantur

Sed hic est vnum dubium vtrum in immobilibus possit motus reperiri. Dicendum est qd motus sibiue aliter est secundo via philosophi. aliter secundo via theologi. nam secundo philosophus nec deus nec intelligentie possunt esse subiectum motus sed sunt simpliciter immobiles. Sed secundo via theologorum oes intelligentie preter primam possunt moueri etiam localiter. quia moueri de loco ad locum non repugnat angelo. De immobilibus autem mathe. per quod in eis nullo modo est motus sibiue realiter loquendo. Si autem loquimur de motu terminatiue simpliciter negandum est motum in immobilibus esse. de deo quidem per se. quia est omnino interminabilis. de intelligentiis etiam per se. quia licet sint producibiles in esse non tamen per motum. quia deus a quo producite sunt non producit aliqd per motum. De mathematica. autem patet. quia non producutur in esse per motum. Si autem loquimur de motu effectiue. sic dico tam in deo quam intelligentiis esse reperire motum. quia oes mouent vel mouentur re possunt. De mathe. autem patet. quia nec mouent nec mouentur realiter loquendo. sic ergo patet ad quod est. Ad primum in oppositum dicitur est qd per se medium respectu conclusionis dicatur habere rationem efficientis non tamen est hoc realiter loquendo et per motum. sicut loquitur hic philosophus. Contra. quia discursus demonstratiue vnde esse quodam motus. Ratione. quod non est motus realis. quia fit per intellectum. Ad secundum dicitur est qd non oes bonum habet rationem finis nisi illud ad quod oia alia ordinantur. mathe. autem per se aliqd possunt dici esse ordinata ad finem extrinsecum. tamen in eis non est finis ad quem aliud ordinatur. ita quod vnum sit finis alterius proprie loquendo.

Non autem est possibile genus existentium vnum esse: neque vnum: neque ens. nam necesse differentias cuiuslibet generis esse et vnum esse qualibet. impossibile est autem predicari: aut species generis de propriis differentibus: aut genus sine suis speciebus. Quare si est vnum genus: aut ens: nulla differentia: nec vnum: nec ens erit. etc.

Ueritur

Utrum genus predicet de differentia per se. Et videtur quod sic. nam homo per se est rationalis. generum rationale per se est homo. generum rationale per se est animal. contra prima probatur. quia per se necesse conuertitur in necessarium. exemplum primo. generum per se ipsum est animal. contra probatur. quia homo per se est animal. si generum rationale per se est homo. sequitur quod per se est animal. Preterea. homo per se est animal. homo per se est rationalis. generum rationale per se est animal. ista illatio probatur. quia sicut ex premissis necesse sequitur conclusio necessaria. ita ex per se per se. Preterea septimo huius dicitur: quod quando aliqd de alio predicatur per se primo modo. vnum predictum

Tertius

catur de alio. etiā i abstracto. ergo iste sūt vere. huma-
nitas est rōnalitas: et hūanitas est aīalitas. qz iste sūt p
se in pzo mō. hō est rōnalis. hō est aīal. ergo seqt qz ra-
tionalitas ē aīalitas. et tūc cōcretū predicabit de pcre-
to per se pzo mō. dicēdo qz rōnale ē aīmal. ¶ Prefea.
si gen^o per accidēs predicat de dfa. ergo p accidēs pdi-
catur de specie. cōsequēs ē falsū: ergo et antecedēs. pro-
batio cōsequētie. qz quādo aliquid pdicat de aliq per
accidēs: predicat per accidēs de quocūqz in quo illud
formaliter includit. dfa aut formaliter includit i specie.
ergo si gen^o predicat per accidēs de differētia. ergo p-
dicat et d specie per accidēs. ¶ Cōtra. qz si sic. ergo vnū
aīmal erit multa aīmalia. cōsequēs est falsuz. ergo et
antecedēs. pbatio cōsequētie. quia aīal et rationale i-
cludūtur i cōceptu speciei. puta hoīs: aut ergo idē ani-
mal ipotatur per gen^o et differētia. aut aliud. et aliud.
si primū. ergo erit nugatio in diffinitione hoīs. si 2^m.
babetur ppositū. qz homo erit duo animalia.

Respondeo qz gen^o non predicatur per se de
differētia. qd patz p hūicēnā qn-
to methaphice dicētē. qz licet gen^o et differētia predi-
centur de toto. id est de specie. nō tamē significat totū
per se. sed gen^o significat māle. differētia aut formale.
vtrūqz autē significat partē speciei per modū totius.
et sicut materiale est extra formale: sic cōceptus gene-
ris est extra cōceptū differētie.

Ad argumenta Ad primū neganda est cō-
sequētia. sed ē fallacia cō-
sequētis. per seitas autē significat causā predicati esse
in subiecto. superi^o autē nō habet causā quare inferi^o si-
bi insit. sed magl ecōuerso. in subiecto ergo pōt esse cā
inherētie pdicati. licet in predicato nō sit causa qz sub-
iectū sibi insit. Ad probationē dico qz nō valz similitu-
do de ppōne per se. et necia. Ratio hui^o est. qz antece-
dens nō potest esse verū vel necessariū: nisi etiā conse-
quēs sit verū vel necessariū. aliogn posset esse verū si-
ne illo. ppō ergo cōuersa nō pōt esse vera seu necessa-
ria que se habet vt antecedēs: nisi propositio cōuertēs
que se habet vt cōsequēs sit vera seu necia. verū tamē
antecedēs potest habere causā quare pdicātū vel cōse-
quēs sibi insit. licet nō ecōuerso. vt dictū ē. aliogn vni-
uersalis affirmatiua cōuertēret simpliciter. quia per se
presupponit de omni. ppō ergo per se nō necio cōuert-
titur in per se. ¶ Ad 2^m per idē. qz licet ex premissis ne-
cessarijs que se hnt vt antecedēs in sillogismo nō pōt se-
qui cōclusio nisi necessaria que se habet vt cōsequēs.
alioqui premissis possūt esse vere sine cōclusiōe. tamē
ex premissis per se potest sequi cōclusio p accidēs. licz
necessaria. ¶ Cōtra. pzo posterioz dicūt. qz si per acci-
dēs. ergo nō necessariū. ¶ Rōdeo. illud ē vez de acci-
dētibus cōparat ad subiectū. predicatio enī p accūs
generis de differētia: nō est aliqs modus per accidēs
qui opponit ad necessariū. de quo per accidēs habet
pzo posterioz. quādo scz predicat accidēs de accide-
te. vel accidēs de subiecto. vel subiectū de accide-
te. et de tali verū est qz si p accidēs. ergo nō necessariū. dfa
autē nō est proprie accidēs generis. nisi accipiēdo acci-
dens alicui^o quod est extra cōceptū quiditātū et for-
malē. et ideo talis predicatio per accūs potest simul sta-
re cū necio. ¶ Ad tertiū dicēdū qz pmissis sūt false. scilz
humanitas ē aīalitas. et silt hūanitas est rationalitas.

Tertia

Ad probationē est sciēdū qz duplex est concretio. et du-
plex est abstractio. vna cōcretio ē ad subiectū. puta qn
aliquid denoiat aliud qd est extra suā essentiā. alia ē ad
suppositū. puta quādo aliquid significat aliquid per
modū denoiat aliquid pprie nature. exēplū primi.
albū quod denoiat subiectū. exēplū secundi. vt bec al-
bedo est albedo. Silt est duplex abstractio correspon-
dēs. vna a subiecto. alia a supposito. pprio. exēplū pri-
mi. cū albedo abstrahit ab hoīe. exēplū scdi. cū albedo
abstrahit ab hac albedine. et hō ab hoc hoīe. ¶ Ad for-
mā ergo rationis dico qz dictū phi septimo hui^o verū
est de cōcretis et abstracti scdo mō. sed nō primo modo
vnde si bec ē vera. hic hō est hō: bec ē vera: bec hūani-
tas est hūanitas. nō tamē sic se habet i cōcreti et abstra-
ctis pzo mō. nō enī valet. si hō est alb^o. ergo hūanitas
est albedo. Ratio huius est. quia in predicatōne per se
pzo modo ē predicatio rōne quiditatis. quādo autem
predicatū est intra quiditātē subiecti: presciso quocū-
qz alio adhuc est de intellectu subiecti. sed si sit concretū ad
subiectū: subiectū est extra. nec predicatū est idē sub-
iecto. Ad propositū dico qz rōnale in cōcreto ideo pre-
dicat de hoīe. quia ratōne suppositi significat per mo-
dū totū. in abstracto autē auferi iste modus: et signifi-
cat per modū partē. pars aut nō predicat de toto. qre
iste abe sūt false. hūanitas ē aīalitas. hūanitas ē ratio-
nalitas. ¶ Ad quartū nego cōsequētia. ad pbationem
dicēdū qz ista maior ē vera: si illud dat itelligere et fa-
cit vnū per accidēs cū alio. differētia autē cū genere nō
facit vnū per accidēs. sz vnū per se. ¶ Aliter dicūt et est
idē. qz si gen^o predicat de differētia p accidēs: pprie nō
est predicatio per accūs. qz nō est in aliquo isto: triuz
modoz qui ponūtur pzo postz. sz ē p accūs largo mō.
eo qz predicatū est extra rationē subiecti. et sic per acci-
dēs didit strā p se pzo vel scdo mō.

¶ Similiter aut se habet circa nūc i tēpore. nō enī hoc
cōtingit fieri et corripit: attamē videt aliquid semp es-
se. non substātia aliqua existens. et.

Veritur Utrū idē nūc vel instās
sit in toto tēpore. ¶ Et ē
vna opinio sat cōis qz orit ex hoc tertio. et
etiā ex qrtō phicoz. caplo de tēpore. qz
est idē scdm substātia i toto tēpore: licet
sit aliud et aliud scdz esse. Qd onidit sic.
substātia ipsius nūc corripdet sube ipsius mobilis. va-
riatio autē ipsius nūc scdz esse corripdet variatōi mo-
tus. vñ scdz defluxū mot^o variat nūc scdz eē. licz māe-
at idē secūdū substātia ppter idētitatez mobilis i toto
motu. ¶ Sz cōtra istā opionē inquātū vba vidētur so-
nare argi. p duas rōes phi qrtō phicoz. pzo sic. illa of-
cūtur sil que sūt in eodē nūc idisibili. si g idē ē nūc i to-
to tēpore. g illa q fuerūt i millesimo āno: et q sūt hodie
erūt simul. qd ē falsū euidenter. ¶ Rōdet qz oia pnt es-
se in eodē nūc realiter. sic vnū mobile realit p suū mo-
tū hz esse i oibz ptib^o spacy. nō tñ oia sūt in eodē nūc se-
cūdū rōne. sic nec ē idē mobile scdz rōne. vt habz esse i
diuersis ptib^o spacy. ¶ Cōtra. vniformitas siltat acci-
piēda ē corripdēt idētitati ipsius nūc. vt q sūt i eodē
nūc realiter sūt siml realit. et q sūt i eodē nūc scdz rōne:
sūt siml scdz rōne. si g i toto tēpore ē idē nūc realit: et al-
terū secūdū rōne. seqt qz illa q fuerūt i millesimo āno
et q sūt hodie erūt sil realiter et secūdū veritatē. licz nō

sint si scōz rōez. qd nullus sane mētis diceret. ¶ Pre-
 terea scōo. cuiuslibet p̄tinui sūt duo t̄mini distincti. sed
 t̄ps ē qdā p̄tinuū cui⁹ t̄mini sūt ip̄a nūc. ḡ ip̄a nūc sūt
 distincta: ista rō d̄clarat. qz ip̄z nūc s̄z s̄baz ē aliq̄d idiu-
 sibile d̄ genere q̄titat̄. tūc q̄ro cui⁹ p̄tinuū sit t̄min⁹ vel
 cui⁹ discreti sit ps. qz oē idiuisibile qd ē p se d̄ genere q̄-
 titat̄ v̄l ē t̄min⁹ p̄tinui. v̄l ps discreti. si p̄oif ps discreti.
 ḡ t̄ps ponit discretū. qd p̄hs nō p̄cederet p̄prie loquē-
 do. Si ponit t̄min⁹ p̄tinui ōz ḡ q̄ sit aliud ⁊ aliud scōm
 q̄ terminat aliā ⁊ aliā p̄tē p̄tinui. qd ē p̄positū. R̄ n̄de
 tur q̄ v̄nū ⁊ idē nūc scōm rem potest terminare aliq̄d
 t̄ps ex v̄traq̄ parte sicut v̄nū ⁊ idē mobile p̄ suū motū
 terminat aliq̄d spaciū ex v̄traq̄ parte. qz prius existēs
 in principio alicui⁹ spaciū fit postea p̄ motū in fine illi⁹
 spaciū. ¶ Cōtra. qz illa eē accidūt illi nūc eidē scōm sub-
 stātiā ⁊ scōz rē. qz p̄ te illud nūc manet idē sub diuersis
 eē. ⁊ p̄ p̄ns illa eē accidūt sibi. ergo nūc t̄ps nō p se s̄z p̄
 accūs ē termin⁹ t̄ps. qd ē falsū. nā oē idiuisibile de ge-
 nere q̄titatis p se terminat q̄titatē vel ē pars discreti
 q̄re seq̄t q̄ tale idē nūc nō sit idiuisibile p se de gene-
 re q̄titatis. ¶ Preterea illa eē q̄ro cui⁹ generis sunt: si
 sint idiuisibilia de genere q̄titat̄. ergo sufficiūt ad ter-
 minādū p̄p̄riū p̄tinuū absq̄ illo nūc scōz s̄baz. qd nul-
 lus diceret. Si aut̄ sint alteri⁹ generis pura q̄litas.
 ergo q̄litas p se ē rō terminādū p̄tinuū i genere q̄tita-
 tis. qd ē falsū. vident̄ ergo rōnes p̄h̄stare. nec ipse eas
 aliq̄n soluit. ¶ Preterea ad p̄ncipale. si idē nūc scōm
 s̄bam fluere p̄ totū t̄ps. ergo totus ei⁹ fluxus cōpone-
 ret ex idiuisibilib⁹. ⁊ p̄ p̄ns t̄ps cū scōm eos nūc fluēs
 causet t̄ps. p̄ns ē manifeste falsum. ergo ⁊ āns. p̄batio
 p̄ns. qz nūc idiuisibile nō posset fluere nisi scōm esse di-
 uersa q̄ necessario sūt idiuisibilia: p̄bat aut̄ p̄hs sexto
 p̄h̄si. q̄ idiuisibile nō p̄t moueri. qz tūc mot⁹ ei⁹ cōpo-
 neret ex idiuisibilib⁹ qz prius p̄trās̄ minus vel ēq̄-
 le q̄ maius. ergo t̄ps eēt cōpositū ex idiuisibilib⁹. qd
 est cōtra p̄hm. ¶ Preterea ois mutatio h̄z aliquā mē-
 surā. si ergo idē nūc scōm s̄bam mutat̄ scōz diuersa eē.
 ōz ip̄si⁹ vel suoz eē q̄rere aliq̄ mēsurā. illa vel erit t̄ps
 vel erit nūc. ⁊ sic ī finitū. ¶ Dicēdū ergo aliter q̄ nūc
 ē aliud ⁊ aliud scōm s̄bam i toto t̄pe. sicut ē ali⁹ ⁊ ali⁹ p̄
 et ī tota līnea. sed ad saluādū p̄hm q̄ p̄ma facie videt̄
 dicere oppositū ē notādū q̄ nō ē int̄tio p̄h̄i q̄ idē nūc
 maneat i toto t̄pe. sed qd cūq̄ v̄nū nūc de p̄h̄i⁹ p̄side-
 ratū scōm se ē idē. ⁊ hoc ē dicere eē idē scōm s̄bam. cō-
 sideratū aut̄ i ordine ad t̄ps p̄teritū ⁊ futurū n̄. sed cū sit
 t̄min⁹ p̄teritū ⁊ p̄ncipiū futuri d̄r̄ distigui secūdū eē. qz
 alia ē rō finis ⁊ p̄ncipiū. vt sic. v̄nū ḡ nūc h̄t identitatē
 secūdū s̄bam. i. a se ⁊ scōm se ⁊ h̄t diuisionē secūdū eē
 respectu partiū t̄ps. ⁊ nō ē tāta identitas istātis i toto
 t̄pe cū sint ī finita istātia q̄tra ē identitas v̄ni⁹ istātis. ḡ i
 toto t̄pe necesse ē eē aliud ⁊ aliud nūc scōm s̄baz. ¶ Et
 ad hoc valet declaratio p̄h̄i quā isti addūt p se de mo-
 bili qd manet idē: n̄ qdē mobile vt absolute p̄cedit mu-
 tationē qz h̄ mō nō ē t̄ps mēsurā ei⁹ nec aliq̄d p̄tinens
 ad t̄ps. sed forte vt sic eū ē mēsurā ei⁹. de quo alias. s̄z
 mobile vt est sub vna mutatōe est idē scōz s̄baz. i. scōm
 esse illi⁹ mutatōis p̄siderate i se vel scōz se. ē aut̄ aliud
 secūdū esse. i. vt sub illa mutatōe t̄minat p̄teritū ⁊ ini-
 tiat futurū. ⁊ scōz hoc d̄r̄ alibi ⁊ alibi esse nō qdē actu s̄z
 i eodē v̄bi medio iter extrema in q̄tū illud t̄minat mo-
 tū scōm prius v̄bi ⁊ i choat motū secūdū posterius v̄bi

dicitur aut̄ alibi ⁊ alibi esse quatinus mutari est aliq̄d
 v̄triusq̄ extremi. ¶ Et hec de t̄tio methaphisice.

¶ Ens aut̄ multis modis d̄r̄: s̄z ad v̄nū ⁊ ad v̄nā ali-
 quam naturam. sed non equiuoce. ⁊c.

Intra quar

tū libzū methaphi-
 sice. ¶ Querit̄. Utz
 ens v̄niuoce p̄dicet̄.
 de oib⁹ entib⁹. vide-
 tur q̄ nō. p̄ p̄p̄h̄iri-
 um. Si ḡ igt oia en-
 tia vocet equoocē nū-
 cupabit. ¶ Cōfirma-
 tur. qz nihil v̄nū p̄di-
 cat̄ v̄niuoce de oib⁹
 p̄ p̄ finitātē entū in
 nā. ¶ Cōtra p̄hs bic

i l̄ra. d. q̄ ens multipl̄r d̄r̄ nō t̄n̄ equoocē. ergo v̄niuoce.
 si v̄niuocum ⁊ equiuocum sunt immediata.

¶ R̄ndeo In ista q̄dē p̄mo recitabo v̄nā opinionē
 secundo dicam aliter ad questionem.

¶ Quātū ad p̄mū sciēdū ē q̄ est vna opinio antiq̄ quā
 etiā sequunt̄ aliq̄ moderni tenētes p̄tē negatiuā. p̄ q̄
 arguit̄ multipl̄r. p̄mo auctoritatib⁹. nā. 4. b̄uius dicit̄
 p̄hs q̄ ens d̄r̄ de entib⁹ sic sanū de sanis. ⁊ q̄ metha. ē
 vna scia nō qz oia illa de q̄b⁹ ē dicant̄ scōz v̄nū s̄z ad v̄nū
 .i. nō v̄niuocē s̄z analogicē. ḡ s̄z metha. qd ē ens nō est
 v̄niuocū s̄z analogū. ¶ Preterea ⁊ hui⁹ d̄r̄ q̄ q̄litates
 ⁊ cetera. accūs sūt entia sic logici d̄nt̄ n̄ ens eē ens ⁊ n̄ sci-
 bile eē scibile. ⁊ sic vas d̄r̄ salubre ⁊ corp⁹: s̄z i oib⁹ ist̄i n̄
 ē v̄niuocatio ei⁹ qd d̄r̄ d̄ p̄h̄i⁹. p̄z. ḡ. ⁊c. ¶ Preterea p̄mo
 p̄h̄i. dicit̄ p̄hs q̄ p̄ncipiū p̄cedēdi cōtra Parmenidē ⁊
 Melissū ē qm̄ ens d̄r̄ multipl̄r. ¶ Arguit̄ etiā p̄ rōes ⁊
 p̄mo sic. si ens ē v̄niuocū ad oia entia. ḡ ens ē gen⁹. p̄ns
 ē falsū ⁊ s̄ p̄h̄z: metha. ḡ ⁊ āns. p̄batio p̄ns. qz tūc ens
 diceret̄ i qd de p̄h̄i⁹ differētib⁹ sp̄e. qd ē p̄p̄riū generi
 ¶ Cōfirmat̄ rō. q̄ sciēs ē h̄z. ḡ p̄dicat̄ de entibus scōz
 rōez alicui⁹ v̄l̄is. nō d̄r̄. qz nō p̄dicat̄ i q̄le. nec p̄p̄riū.
 nec accūs. qz hec sūt eē cētia eius de quo d̄r̄. nō sic
 ens. nec etiā p̄dicat̄ vt sp̄s vt p̄z. ḡ reliquit̄ q̄ p̄dicat̄
 vt gen⁹. ¶ Preterea si ens ē v̄niuocū ad decē genera. ḡ
 descendit̄ i illa p̄ aliq̄s d̄rias. sint. a. ⁊. b. aut̄ ḡ. a. ⁊. b. iclu-
 dūt ens aut̄ nō. si sic. ḡ i cōceptu cuiuslibet generis ge-
 neralissimi icluderet̄ bis ens: ⁊ p̄ p̄ns nugatio. Si nō. ḡ
 a. ⁊. b. nō sūt entia. ⁊ tūc nō ens erit de intellectu ent̄. nā
 a. ⁊. b. icludunt̄ icōceptib⁹ decē genēz. ¶ Preterea il-
 la q̄ sūt total̄. ⁊ imediate sub extremis d̄dictōis nihil
 ē cōe v̄niuocū. s̄z d̄s ⁊ creatura. s̄ba ⁊ accūs sunt h̄z. nā
 sūt sub ist̄i extremis d̄dictōis. depēdere ⁊ nō depēdere
 cātū ⁊ nō cātū. eē ab alio ⁊ non eē ab alio. p̄z ḡ q̄ nihil
 ē eis cōe v̄niuocū. p̄bat̄ maior. qz ois p̄cept⁹ cōis ē neu-
 ter respectu illoz q̄b⁹ ē cōis. s̄z nullus p̄cept⁹ respectu
 d̄dictōioz ē neuter. s̄z ē necario alter illoz. aliogn d̄di-
 ctoria h̄rent mediū. ¶ Preterea. q̄ sūt p̄mo diuersa i
 nullo p̄ueniūt: sed de⁹ ē p̄rio diuersus a creatura ⁊ v̄nū
 p̄dicat̄ tū ab alio ḡ nec de⁹ ⁊ creatura nec decē gene-
 ra p̄ueniūt i aliq̄. nec p̄ns in aliq̄ p̄ceptu cōi v̄niuoco
 maior ē euidēs sed p̄ia ps minor i de deo ⁊ creatura p̄-
 bat̄. qz aliogn de⁹ h̄ret q̄ p̄ueniret ⁊ q̄ differret a crea-

tura. et ita non est simpliciter simplex. 2° ps de decem generibus probatur. quia aliter non esset negatiua immediata quam negatiua unum generum generalissimum ab alio. 3° non est falsum. et 4° probatur primo postea. probatio 3^one. quia tunc extrema illius negatiue conueniunt in aliquo toto. puta in ente. quod non potest esse in proposito immediata negatiua. sicut dicitur primo postea. ubi supra. ista generalis negatiua. quod sit non est substantia. non est immediata. ¶ Preterea ubi tamen est unitas attributi non potest esse unitas uniuocatiouis. sed omnia entia attribuuntur ad substantiam in ratione entis: ut dicitur in 1° libro quarto. Item creaturae ad deum in ratione entis oportet ponere unitatem attributi. sed ens non est uniuocum predictis.

Quantum ad secundum est alia opinio. quam teneo tanquam veram quod ens est uniuocum deo et creature. substantie et accidenti: et generaliter omnibus entibus de quibus predicatur. ¶ Ad cuius euidentiam primo premitur una distinctio. 2° ostendit triplicem conclusionem. ¶ De primo sciendum est quod uniuocatio est triplex. quodammodo est uniuocatio physica. quodammodo logica. et quodammodo metaphysica. uniuocatio physica est unitas nature ex natura rei circumscripto omni opere intellectus. de illa uniuocatio loquitur philosophus 7° physice. quod dicitur quod in specie spaliissima est proprie comparatio et non in genere. quatenus species dicitur una natura et uniuocum. non autem generum. sed latet equuocatioes in generibus: generum. non dicitur equuocum equuocatioe opposita uniuocatioui physice eo quod non contradicit sibi una natura vel postposita est. sed plures sunt quod dicitur comen. et themisti^o super primum de anima. uniuocatio ista soluta est in specie spaliissima que vere dicitur una natura unitate reali: minore tamen quam sit unitas numeralis. sicut declarabitur in 7. ¶ Uniuocatio logica est unitas alicuius realitatis vel intentionis prime sub una intentione logica concepte. ubi gratia. sub intentione generali vel dicitur vel alicuius alterius scilicet intentionis. Logicus. non considerabitur habet intentiones secundas adiunctas primis. ¶ Ex quo concludo correlarie primo quod aliquod transcendentis est proprie uniuocum uniuocatioe logica. quia licet nulla secunda intentio in genere puta generum et dicitur appetit alicui transcendentis et existenti est generum. sicut patet: aliquid tamen appetit sibi. puta intentio vilitatis que est logica et 2° intentio. ¶ 2° concludo quod aliquid est uniuocum uniuocatioe logica et equuocum equuocatioe physice non repugnat. patet. non ex predictis quod generum est equuocum equuocatioe physice. et tamen est uniuocum uniuocatioe logica. ¶ Uniuocatio metaphysica est unitas alicuius prime intentionis abstrahibilis per intellectum a pluribus ex natura rei circumscripta que cum intentione 2° vel logica. et hoc modo transcendentibus non repugnat uniuocatio. ut dicitur: ex quo concluditur correlarie quod aliquid est uniuocum metaphysice. quod non est uniuocum proprie physice loquendo. ¶ De secundo sit ista prima conclusio. Ens coiter sumptum non est uniuocum omnibus entibus uniuocatioe physice: habet ostendit sic: conceptui entis coiter sumpti non contradicitur una natura in re est. sed conceptus entis non est uniuocum uniuocatioe physice. autem est euidentis. quia conceptui entis in coiter sumpti omnia entia de quibus certum est quod non dicitur aliquid una natura. 3° autem etiam patet ex procedentibus. ¶ 2° conclusio sit ista. ens coiter sumptum est vere uniuocum omnibus entibus uniuocatioe logica. habet ostendit sic. illud quod dicitur aliquid una realitate vel prima intentione concepta sub aliquo intentione logica est uniuocum uniuocatioe logica: sed ens coiter sumptum est habet. 2° maior patet ex diffinitione uniuocatiouis logice posite superius. minor etiam est euidentis. quia licet ens coiter sumptum non concipiat sub intentione generali vel dicitur vel alicuius alterius scilicet intentionis in genere: concipit tamen vel potest concipi sub intentione vilitatis que vilitas est intentio secunda vel logica. ¶ 3° conclusio sit ista. ens coiter sumptum est vere uniuocum omnibus entibus uniuocatioe metaphysice. sicut intelligendo quod ens di-

cit aliquem unum conceptum reale abstrahibile. ab omnibus entibus participantibus ens generalitatem. 3° que conceptum ens est predicabile de omni ente uniuoce et reali et in quod habet ostendit sic: omnis intellectus certus de uno conceptu et dubius de duobus quibus ille certus generalitatem includit: habet conceptum illum de quo est certus alium a conceptibus de quibus est dubius et uniuocum illis. sed intellectus hominis potest esse certus de aliquo quod sit ens dubitando utrum sit deus vel creatura: substantia vel accidentis. et sic de aliis in quibus conceptus entis generalitatem includit sicut patet: ergo conceptus entis est alius a conceptibus dubijs et uniuocum eis ita quod ex se est neutrum et includit in utroque istorum. maior probatur. quia impossibile est eundem conceptum eundem intellectui simul esse certum et dubium. ergo vel est alius et habetur propositum vel nullus. et tunc non est certitudo de aliquo conceptu. est ergo alius. et si generalitatem includit in illis sequitur quod non tamen est alius sed etiam uniuocum. minor declaratur: primo de deo et creatura. quia quilibet philosophus antiquus fuit certus illud quod ponebat primum principium esse ens. puta vnus qui posuit ignem principium: alius aqua. quilibet. non erat certus ignem vel aquam esse ens. erat tamen dubius utrum esset ens creatum vel increatum primum vel non primum. non. non. erat certus quod esset ens primum. quia tunc fuisset certus de falso: falsum autem non contingit scire nec erat certus quod esset non primum quia tunc non posuisset oppositum. ¶ 2° probatur de substantia et accidente. Nam philosophi diuersi diuersimode opinati sunt de lumine quorum vnus ponit quod sit accidentis. alius quod sit corpus et substantia. et ille quod ponit quod sit substantia est certus quod est ens. sed non est certus quod sit substantia quia tunc esset certus de falso. nec quod non est substantia quia oppositum ponit. ¶ Rursus dicitur quod quilibet talis philosophus habet duos conceptus in intellectu suo proprios quod propter pinguitatem analogie videtur esse vnus conceptus et propter istam pinguitatem que videtur vnus conceptus videtur esse certus de vno hoc est de illis duobus dubie conceptis. ¶ Contra. quia ex ista euasione videtur destrui omnis via probandi unitatem uniuocam alicuius conceptus. Si. non dicitur homines habere unum conceptum comitem ad sorte et platonem. negabit tibi et dicit tibi quod sunt duo conceptus. sed videtur vnus propter magnam pinguitatem et similitudinem. ¶ Confirmatur ratio principalis. quia omnis conceptus predicabilis de pluribus secundis vnus nomen et vnus ratio est vnus unitate uniuocatiouis. hec. non est descriptio uniuocati in antepredicamentis. sed conceptus entis est huiusmodi. nam predicatur in quod et includit generalitatem in entibus inferioribus de quibus dicitur quod patet. et per omnia predicatur secundis nomen et diffinitionem. ergo conceptus entis est uniuocum. ¶ Preterea prima dignitas seu primum principium non est multiplex. ergo nec ens. et per omnia uniuocum. autem patet. quia primum principium non est distinguendum cum sit notissimum et firmissimum ex 4°. huiusmodi. 3° autem probatur. quia primum principium constituitur ex ente. que si primum principium non est multiplex. ergo nec ens ex quo constituitur. ¶ Preterea probatur specialiter quod sit uniuocum ad substantiam et accidentem sic. si ens non est uniuocum substantie et accidenti. ergo intellectus noster non potest habere conceptum quiditatum de substantia. consequens est euidenter falsum. ergo et antecedens. probatio consequentie quia substantia non imutat immediate intellectum nostrum ad intellectionem sui cum non intelligitur per statum isto nisi per speciem accidentis sensibilis sed nullus conceptus quiditatus substantie potest haberi per imutationem accidentis sensibilis nisi possit abstrahi a conceptu accidentis: et ille necessario sic abstractus est uniuocum. alias non esset abstrahibilis. talis autem conceptus

maxie videt esse conceptus. nā nullus alius esset qd
ditatiuus. maior p3. qz qd p3 presens et imediate imu-
tat intellectū illi' absētia potest nāliter ab intellectu co-
sci qm nō imutat. sic appet in 2° de aia. qz visus ē perce-
ptiuus tenebre qm lux nō est presēs: nec visus imutat.
ergo si intellect' imutat a suba imediate ad actus circa
ipsū: seqret qz quādo suba nō esset presēs posset ei' ab-
sētia nāliter cognosci. et ita posset nāliter cognosci in
hostia cōsecrata nō esse substātiā panis. qd est manife-
ste falsū. nullus ergo cōcept' qditatiu' habet de suba
nāliter imediate a suba causat': sed tantū causat' ab-
stract' p3io ab accidere. et talis nō est nisi cōcept' entis.
¶ Preterea. signū distributiū nō distribuit terminū eg-
uocū. p suis significatis. qz termin' eguocus nō habet
vnū cōceptū qui sit dimisibilis in plures. s3 signū distri-
butiū additū enti ipsū ens distribuit p3o suis inferiori-
bus. seqt enī oē ens. ergo suba. ergo accns. qz ens nō est
eguocū. ¶ Preterea. vni' potētie ē vnū primū obiectū.
s3 primū obiectū intellect' est ens vt cōe oib'. qz ens sic
cōe ē aliqd vnū. et per cōsequens vniuocū. maior p3. qz
potētia mouet ab obiecto scōz formā obiecti. et nisi ha-
beat vnā formā nō mouebit. et ideo dī q3to hui' qd itel-
lect' qui nō itelligit vnū: nihil itelligit. pbatō mior'. qz
illud ē p3mū obiectū itellect' sub cui' ratiōe oia intelli-
gunt'. sic patz de obiecto visus. s3 nec ratio sube nec ac-
cidētis: sed sola ratio ent' reperit in oibus itelligibili-
bus. ergo ens ē primū obiectū itellect' nostri. ¶ Pro
ista cōclusiōe faciūt oēs ratiōes adducte p3ia et 2° cō-
clusiōib' p3ie q3tionis isti' scripti posite in p3io. et id iste
rationes sufficiāt. licet multe possent adduci.

Ad argumenta alteri' opionis. ¶ Ad illud
q3ti metha. de sano. et. di-
co qz p3a q3to metha. dedit ordinē essentialē iter spe-
cies eiusdē gnis. nā ibi vult qz in q3libet gne ē vnū p3mū
qd ē mēsurā oim alioz. mēsurata autē hnt ordinē esse-
tialē ad mēsurā. et tñ nō obstāte tali attributiōe null'
negat cōceptū gener' esse vnū. qz p3dicat in quid d' plu-
ribus differētib' specie. Si ei ge' nō hēret vnū cōceptū
aliū a cōceptibus specierū: nullus cōceptus diceretur
in qd de plurib'. sed q3libet de seipso. et sic idē p3dicat
retur de eodē. et nō gen' de specie. Cōfirmat'. qz philo-
sophus septio phicoz. vt iā allegatū est dicit. qz i gni-
bus latēt eguocatiōes. propter qd nō potest esse ppara-
tio secūdū gen'. nō tamē ē ibi eguocatio in gne quātūz
ad logicū. sed quātū ad realem phisi. qz nō ē ibi vnitas
nature. oēs ergo auctoritates qz essēt de illa materia. si-
ue i metha. siue i phica possēt exponi p3p diuersitatez
realē illoz in qbus est attributiō. cū qz diuersitate stat
vnitas cōcept' abstrahibilis ab eis. sicut p3 de gne. cō-
cedo ergo qz accns habet attributiōē essentialē ad sub-
stātiā. et per dñs qz ens ē analogū ad ea. et tñ ab hoc et ab
illo pōt abstrahi vn' cōcept' cōis vniuoc'. nā analogia
realis et vniuocatio methaphicalis: realī nō repugnat
i eodē cōceptu. ¶ Ad illud qd adducit d' septio metha:
dicēdū qz argumētū de fili nō cludit. p3tāto ergo est
verū qz accidētia sūt entia sic logici dicūt nō ens esse
ens. et. q3ten' inter substātiā et accns ē analogia scōz p-
fecti' et imperfecti'. cū qz tñ stat vā vniuocatio. vt dictuz
est. vñ ibidē dicit Aristo. qz talia nō dicūt eguocē. sed
ad vnū. ¶ Ad aliud de p3io phicoz p3tra parmenidē et
mellissū. dicēdū qz p3bologtur de mltitudine supposito

rū. qz nō repugnat vniuocatiōi. vt est dictū i exponen-
do litterā. P3icipiū enī p3tra eos ē accipere. qz ens mul-
tipl' dī. nō eguocē. s3 multipl'. idest de mlt'. ad iquirē-
dū de quo itelligūt. sic si diceret oia esse vnū aial. con-
tra eos esset distinguēdū de aiali. et querere d' qz aiali i-
telligit. idest querere. vtrū oia essēt vn' bō. vel vnus
asin'. ¶ Ad primā rōnē. nego cōsequētiā. qz ens est ge-
nus. Ad p3bationē. dicēdū qz pcedit ab insufficienti. nam
aliqd deficit entirōne cui' nō pōt esse gen'. s3 qz ens d'
alibus p3ibus differētis p3dicat'. de illis sc3 qz sumūt
ab alia re qz sit res a qua sumitur gen'. tales enī diffe-
rentie sic est forte rōnale includūt ens qditatiue. s3 b'
est cōtra naturā generis p3dicari. sc3 qditatiue de d'ra.
¶ Ad cōfirmationē de illis qz vniuersalib' posita
p3p3biriō. dicēdū qz p3p3biri' ordiat libzū suū ad p3di-
camēta Aristotelis. sicut ipsemet p3mittit in p3bemiō.
loquitur ergo d' illis vlibus que aliquo mō iueniūtur i
linea p3dicamentali. sed p3ter illa est aliquod v'le qd ē
trāscēdēs. qd nō pertinet ad aliqd p3dicamētū. ergo
ens ē v'le trāscēdēs p3dicatū i quid. nec tñ ē genus
nec spēs. nec p3p3iū. et. ¶ Ad aliud cōcedo qz ens d'cē-
dit in decē genera p3 aliqua cōtrahētia qz p3p3ie nō sunt
differentie. cū autē querit'. aut includūt ens. aut nō. di-
co qz nō includūt ens formal'. sic nec p3ssiones ent'. nec
v'le differentie. vt inferi' ostēdā. et tamē nō sunt nihil.
cū ergo arguit qz nō sunt entia. dicēdū qz nō sunt entia
formaliter. sūt tñ entia realiter et essentialiter. qz autē
illud qd nō est ens formaliter dūmō sit ens realiter sit d'
intellectu entis nullū ē icōueniēs. sicut rōnale qd si est
aial formaliter. est tñ de intellectu hois: qz est v'le aial. ¶ Ad
aliud d' extremis p3radictōis. et. aut itelligit qz illa sūt
sub extrēis p3radictōis totali. b' est. qz illa p3cise sūt extre-
ma p3radictionis. et tñ mior ē falsa. qz deus vel substā-
tia nō ē p3cise hoc qd ē eē nō ab illo accipiēdo. p3p3tōa
biliter. qm illa necio d' ēt de chimera. sicut nec creatu-
ra ē p3cise illa necio nō necē esse. qz b' etiā p3ueit chime-
re. s3 tā de' qz creatura tā suba qz accns ē aliqd cui p3ue-
nit altez extremū p3radictōis. si qz sic accipias ma. qz
qbuscūqz p3ueniūt extrēa p3radictōis: ipa nō vniuocāt in
aliq' coi. illa maior ē falsa. nā oia vidētia p3 se aliqd cōe
sūt talia qz de ipis dicūt extrēa p3radictōis. et tñ vniuocā-
tur i ipo coi d'iso. Sicut i p3posito de' et creatura: suba et
accns p3nt recipe p3dicatōē p3radictōis. et tñ hnt aliquod
substractū cōe illis extrēis p3radictōis. rōne cui' p3nt h're
aliqd cōe. ¶ Ad aliud. dictū fuit i p3ia rōne p3ncipali b'
scripti de deo et creatura s3 sint p3io diuersa i realitate.
qz i nulla realitate p3ueniūt. nō tñ sūt p3io diuersa i cō-
ceptu reali. quo mō autē possint eē cōueniētia i cōceptu
reali et nō i realitate: dictū fuit ibi. Qd aut d' qz nega-
tiua i qz negat vnū gen' gñalissimū ab alio nō esset ime-
diata. nego p3ias. Ad p3bationē cū d' qz extrēa essēt i a-
liq' toto. dico qz nō sūt i aliq' toto qd possit eē mediū i ali-
qua figura fillogistica rēouēdo vnū ab alio. cū d' vtro-
qz affirmatiue ipsū ens p3dicat'. p3 b' cuilibet sciētī artes
fillogizādi. ¶ Ad vltimū d' attributiōe dico. qz attribu-
tio sola nō pōt vnitate vniuocatiōis. qz vnitas attribu-
tiōis mior ē vnitate vniuocatiōis. mior autē vnitas nō
arguit maiorē. tñ mior pōt stare cū maior. sic qz sūt vnū
gne: sūt vnū spēs. s3 vnitas gnis sit mior vnitate speciei
Sicut i p3posito dico qz s3 vnitas attributiōis nō arguat
vnitate vniuocatiōis. tñ cū vnitate attributiōis stat vni-

tas yniuocatiōis. lz vna nō sit alia forālī. Exēplū. spēs eiusdē generis habēt essētiālē ordinē ⁊ attributōnem ad primū i illo gñe. ex decio methaphice. ⁊ tñ cū h stat ynitās yniuocatiōis cōcept⁹ ipsius generis respēcū spe cieriū. Silr in pposito i rōne entl i q̄ est ynitās attribu tionis ipsa attributa hnt ynitātē yniuocatiōis. Ad argumētū in oppositū de pportōne dī vno mō q̄ ipse allegat aliū dicēdo si q̄s. ⁊c. ita q̄ nō videt̄ log scōz itē tionē ppiā. Aliter dī q̄ verū est accipiēdo equocū sic accipiē apud phiscū realē. sic etiā gen⁹ realit̄ dī eg uocū. ⁊ de tali equocatiōe logt̄ porphiri. Cōtra. ipe fuit logic⁹. ⁊ ita logice videt̄ loquutū fuisse. Rñdeo q̄ multa dicūt in logica nō logice. sic in 2. metha. q̄ in oī moto ē materia. ⁊ tamē hoc cōsiderare magl̄ p̄inet ad phiscū: q̄ ad methaphiscū.

Quedā enī dicuntur entia quia sūt substātie: et qdā etiā quia sunt passiones: et quedā accidētia: et quedāz qz sūt vie ad subaz: aut ad rōnē: aut qz sūt nō ens. ⁊c.

Veritur Utrū negatō habeat di stinctā forālitatē: ab af firmatiōe cui opponit̄. Et videt̄ q̄ nō nā qd nō habet distinctā intelligibilitatē nō habet distinctā forālitatē. lz negatiō ē huiusmodi. ḡ ⁊c. p̄batio mioris. qz n̄ ens nō est obiectū intellect⁹. ⁊ p̄ cōsequēs nō pōt̄ distictē itel ligi. ens enī ē obiectū adeq̄tū intellect⁹. illud ḡ qd sub terfugit rōnē entl subterfugit ratiōnē obiecti intellect⁹ sed negatiō nō est ens. ḡ nō pōt̄ itelligi distictē. Cōn firmatur. qz p̄uatiō cognoscif per habitū. ⁊ negatō p̄ affirmatiōē. scōz doctrinā phi. vñ affirmatiō itelligit̄ in negatiōe. C̄ p̄terea: iter affirmatiōē ⁊ negatiōēz nō est dare mediū. cū sint p̄radictoria. lz si negatō pos set distictē cōcipi. qd o3 cōcedere si habeat distictā fō malitatē. tūc affirmatiōi ⁊ negatiōi esset aliq̄d cōmūe ⁊ mediū. scz posse cōcipi. C̄ p̄terea. ois forālitas ē ali quid positiuū. qz act⁹ intellect⁹ cū sit positiu⁹ nō videtur posse terminari ad obiectū qd nō est positiuū. lz negatō nō est aliqd positiuū. ḡ nō habz p̄piā forālitatē. Cō tra. illa dicūt habere distictas formalitates ex natura rei: quoz altez manet in aliq̄: altero nō manēte. lz illa negatiō manet i hoīe ex natura rei: hō nō est asin⁹. cui⁹ opposita affirmatiō. scz hō ē asin⁹. nō manet i hoīe. sic patet. ergo illa affirmatiō ⁊ negatiō opposita distictas habēt formalitates ex natura rei.

Rñdeo p̄rio p̄mittā aliq̄ necessaria. 2. dicā ad q̄ stionē. Quātū ad primū p̄rio p̄mittam ratiōnē forālitatē. quā describo sic. Forālitas ē ra tio obiectalis in re app̄bēsa ab intellectu ex natura rei quā nō o3 sēper mouere intellectū: dūmō actū intellect⁹ possit terminare. Qd dico p̄ tāto. qz licz aliqd possit ter minare actū intellect⁹. nō tñ sēp potest intellectū ad sui i tellectionē mouere. sic cōiter dicif q̄ ratiōēs n̄ mo uēt intellectū ratiōe depēdētē. et quia non sunt aliqd absolutū. ⁊ tamē termināt actū intellect⁹. Silr p̄p̄ri etates idiuuales ex eo q̄ nō habēt rōnē qd: iō n̄ mo uēt intellectū. et tñ termināt actū ei⁹. silr negatiōēs ter mināt licet nō moueāt intellectū: q̄ten⁹ non sūt entia. Ita q̄ tria regruntur ad hoc q̄ aliqd moueat itelle ctū. primū. q̄ sit ens. 2. q̄ sit absolutū. tertiū. q̄ habe at ratiōnē quid. vel essētie. p̄pter primū: remouētur negatiōēs. p̄pter 2. relationes. p̄pter tertiūz. omnis

proprietates ypostatica. vel proprietates personalis in di uinis. et proprietates indiuiduales. que oia: licet actus intellectus terminent. nō tamen mouēt intellectum. Ex ista descriptione p̄cludo correlariē. q̄ quecunq̄ possūt distictē concipi per intellectū habēt distictas formalitates ex natura rei. Sed contra vltimū poss tum in descriptione. scilicet q̄ aliqd possit termina re actum intellectus: quod nō potest mouere intellectū instatur. nam visus videtur moueri a ratiōe quā di cis non posse mouere intellectū. nā ex alio ⁊ alio ordine obiectoz sit alia ⁊ alia visio. qd non esset: nisi ille ordo moueret visū. ordo autē ē ratiō. si ḡ ratiō pōt̄ mouere visū. pari rōne ⁊ intellectū. C̄ p̄terea. vni⁹ potētē ⁊ act⁹ vni⁹ rōis ē vna rō obiectalis ⁊ vni⁹ rōis. lz oēs act⁹ in tellect⁹ sūt vni⁹ potētē. ⁊ sūt act⁹ vni⁹ rōis in rōne talis act⁹. ḡ eo3 ē vna ratiō i obo. lz h̄ n̄ potest eē rō f̄mātia disticta a motiua. qz sic essēt alie ⁊ alie rōēs obiectales ḡ ille rōēs n̄ sūt sic distictē qn oē obm f̄māns intellectū moueat ēt intellectū. C̄ p̄terea. si rō terminādi sufficit ad obm intellect⁹. ḡ vbi aliqd terminabit actū intellect⁹ ex nā rei: illud eēt obm reale intellect⁹. lz 2. itētōēs termi nāt actū intellect⁹. ⁊ tñ null⁹ diceret q̄ sūt obz reale in tellect⁹. Rñdeo ad p̄mū q̄ ille ordo n̄ mouet visū lz extrēa illi⁹ ordis q̄ hnt rōnēz absoluti. lz ille ordo sit q̄ dā rō p̄nēta ⁊ sine q̄ nō. vñ ordo ille. cū n̄ sit obz p̄puz nec cōe sēsus: iō n̄ solū n̄ mouet sēsū. lz nec ēt terminat. vñ cognitio ei⁹ p̄inet ad altiorē potētiaz q̄cūq̄ sit illa siue sēsus cōis. siue intellect⁹. vel dato q̄ ille ordo aliq̄ mō p̄cipiat a sēsū. dico q̄ ex h̄ n̄ segt̄ q̄ moueat sēsū: lz sufficit q̄ terminet actū ei⁹. Ad 2. dico q̄ rō obiecti nō ē p̄cise mouere. lz accidit. sic p̄z i potētia nutritiua ⁊ augmētatiua. ⁊ i alijs potētys mere actiuis. hnt ei obm nō motiuū potētē: lz terminatiuū tñ act⁹ potētē. cū ḡ i oī obo sit rō terminatiua. segt̄ q̄ obm vt obm hz rōnē terminādi n̄ mouēdi cui alludit nomē obi. nā obm vi det̄ significare illud qd obycif p̄. ⁊ circa qd terminat̄ act⁹ alic⁹. Ad aliud de 2. itētōib⁹ dico q̄ 2. itētōēs n̄ termināt ex nā rei. nā ipe fabricat̄ p̄ actū intellect⁹ ne gociat̄. iō n̄ frustra posui q̄ forālitas sit ratiō repta in re ex nā rei. C̄ 2. qd p̄mitto ē h̄. q̄ distict⁹ forālitas siue p̄ forālitates iportat nō idētitatē aliq̄z qz vñū exclus dit aliud a suo p̄ceptu forālī i p̄mo mō dicendi p̄ se. vt omne illud dī distigui ab alio forālī qd nō est idē sibi in p̄rio mō dicēdi p̄ se. Tertiū qd p̄mitto ē h̄. q̄ negatō p̄parat̄ ad duas affirmatiōēs. qz vñā icludit ⁊ p̄sup ponit. aliā vō destruit ⁊ excludit. vbi ḡra. homo n̄ ē asin⁹: respicit affirmatiōē istā hō ē asin⁹. ⁊ istā hō ē hō. p̄mā d̄struit sic p̄z. scdaz sup̄pōit ⁊ icludit vtualf in suo subo. nā p̄ tāto ista ē vā. hō nō ē asin⁹: p̄ quāto hō ē hō. nega⁹ aut̄ distiguit ⁊ p̄lificat̄ scōz distinctionē ⁊ p̄lifica tionē affirmatiōis quā destruit. ⁊ sic ē vna vni⁹. scōz p̄hm p̄piā. qz vni affirmatiōi vna ne⁹ oppōit̄. n̄ at sic f̄m affirmatiōē quā icludit. qn imo vni⁹ affirmatiō nis sint p̄les negatiōēs. vñ illi⁹: hō ē homo. sūt ille ne gatiue. hō nō est asin⁹. hō nō est lapis. ⁊ sic d̄ alijs q̄bus cūq̄ in quibus negat̄ aliqd vere de homine.

Quantum ad 2. respōdeo ad questionē secū dū duas cōclusiōēs. C̄ p̄rima con clusio est ista. negatiō nō habz distictā forālitatē ab affirmatiōe quā icludit et supponit. Danc ostendo sic. qd nō habet distictā cōceptibilitatē ex natura rei

a conceptibilitate alteri: nō habet distinctā formalitā-
tē a formalitate illi. s; negatio ē huiusmodi respēu af-
firmatiōis quā icludit et supponit. g̃ rē. maior p̃z ex p̃ce
dētib⁹. p̃batio m̃ioris. nihil ē distincte conceptibile ab eo
quō icludit i rōne sua intrinseca. s; negatio icludit in sua
rōne affirmatiōe quā supponit. nā de rōne negatiōis ē
nō tamē tātū predicatū negatū. sed etiā subiectū. quō ē
virtualit̃ ipsa affirmatio supposita. ¶ Cōfirmat̃. qz im-
possibile ē intelligere negatiuā hāc: hō nō est asin⁹. nisi
intelligat hō qui subicit̃ in illa ppōne negatiua. itelligē
do autē hōiem itelligit̃ virtualit̃ quō hō est hō. q̃re ne-
gatio illa nō pōt̃ itelligi sine illa affirmatiua quā suppo-
nit. ¶ Secūda cōclusio sit ista. negatio habz distinctam
formalitātē ab affirmatiōe quā d̃struit et excludit. hāc
ōndo sic. illa quoz vnū dicit p̃fectionē simplr. et aliud
iperfectionē ex natura rei: habēt distinctas cōceptibili-
tates et formalitates. sed in deo nō esse asinū dicit p̃fe-
ctionē simplr. et sua affirmatiō quā excludit dicit imp̃fe-
ctionē ex natura rei. scilz deum esse asinū. et hoc ex na-
tura rei. sic p̃z. g̃ negatio et affirmatiō habēt distinctas fō-
malitates. ¶ Similr pōt̃ poni exēplū i creatur. nā illa
negatiua: hō nō est asin⁹: dicit p̃fectionē i hōie. affirma-
tiua autē opposita dicit ip̃fectionē. scz: hō est asin⁹.
¶ P̃refea. illud quō nō ē idē alteri in p̃rio mō dicendi p̃
se distiguit̃ ab eo formalit̃. et p̃ cōsequēs habet distinctā
formalitātē. sed negatio ē h̃ respēu affirmatiōis quā ex-
cludit. g̃ rē. maior p̃z. ex p̃cedētib⁹. m̃ior etiā p̃z. qz nul-
la negatio icludit̃ i conceptu affirmatiōis. nec est sibi idē

Ad argumenta in primo modo.

Ad primū dico quō minor ē
falsa. ad probationē dico quō ens est obiectū adeq̃tū in-
tellectus secūdū totū ābitū analogie sue quā habet se-
cūdū ordinē entū ad primū ens. et hec ē intētio p̃bi i
hoc quarto. vbi pōit̃ subiectū methaphisic⁹: ens vt ens. et oñ
dit hoc debere itelligi secūdū analogiam entū ad pri-
mū ens. inter q̃ enumerat negatiōes et p̃uatiōes. que
dicūt̃ur entia secūdū aliquā reductiōe ad primū ens.
¶ Ex quo p̃z quō scia methaphisice extēdit se nō tantum
ad entia positiua. sed etiā ad negatiua et p̃uatiua. qz ens
quō est ei⁹ subiectū extēdit se ad vtraq̃. quō si inferi⁹ p̃bi
losof⁹ distiguit̃ ens a nō ente. vbi loq̃t̃ de p̃rio p̃inci-
pio. qz ip̃ossibile ē idē esse et nō esse. intelligēdū ē quō loq̃-
tur de ente vt determinat̃ ad ens positiuū. sic enī ens et
nō ens se excludūt̃. ¶ Ad cōfirmatiōe dicēdū quō si p̃bi
losof⁹ dicit negatiōe cognosci p̃ affirmatiōe. et p̃ua-
tiōe per habitū. hoc ē vt p̃ quāto per speciē habit⁹
cognosci⁹ p̃uatiō. et per speciē affirmatiōis cognosci⁹
negatiō. nihilomin⁹ tamē nō seq̃t̃ quō possint distincte co-
gnosci. De negatiōe vō posset dici specialit̃ quō ipsa co-
gnosci⁹ per affirmatiōe quā icludit. et ab illa nō cogno-
sci⁹ seorsū. ¶ Ad aliud dico quō iter p̃radictoria realit̃ n̄
est mediū reale. s; ē eis aliq̃ rō cōis et itētio rōis q̃ dici
pōt̃ de vtroq̃. scz posse d̃cipi ex parte obiecti. nec h̄ ē i-
cōueniēs. cū necesse sit cōcedere cōradictoria posse itel-
ligi. quocūq̃ mō ponāt̃ur. ¶ Ad aliud dicit̃ vno mō quō
nō oportet si act⁹ intellect⁹ sit positiu⁹: quō illud quō emi-
nat sit positiuū. ¶ Cōtra. quia actus specificat̃ ab obie-
ctis. R̄ n̄ deo. licet act⁹ arguāt̃ur distigui ex obiecti. tñ
nō specificat̃. qz nihil specificat̃ formalit̃ p̃ illud quō
est sibi extrinsecū. vel dicā quō specificant̃ ex obiecti mo-
tiuis solū. ¶ Aliter dicit̃. quō formalitas attēdit̃ penes ipi-

sum cōcipi abstracte sūptū. et illud est quid positiuū. li-
cet ipsū subtractū huic quō est cōcipi sit positiuū vel ne-
gatiuū. ita quō in re quō d̃cipitur. vel ē positiuū. vel ne-
gatiuū. sed hoc quō dico cōcipi penes quō attēdit̃ forma-
litas abstrabit ab vtroq̃. sic ens cōsideratū a metha-
phisico est ens positiuū. et tamē est cōmune saltē cōmu-
nitare analogie enti positiuo et negatiuo. qz vt habetur
hic in littera. methaphisic⁹ cōsiderat negatiōes et p̃uati-
tiones. quō nō esset vt p̃: nisi cōtinrentur sub ente. quō
est subiectū methaphisice. alias obiectū non esset adeq̃
tū scie. ¶ Ex quo cōcludo correlarie. quō quō obiectū ha-
bit⁹ nūq̃ excedit obz potētie. idcirco obiectū intellect⁹
extēdit se ad ens positiuū et negatiuū. quare negatiōes
et p̃uatiōes poterūt vtiq̃ distincte cōcipi ab intellectu
cū nō subterfugiat̃ obiectū eius. cōcedo ergo quō ois fō-
malitas ē aliqd positiuū. et tamē negatio ē intelligibi-
lis: nō itellecta affirmatiōe. qz cū ex natura rei ab ea di-
stinguat̃. ideo cogit̃ itellect⁹ ad eam distincte cōcipien-
dū. ¶ Ex oibus dictis patet quō subiectū methaphisice. et
obiectū intellect⁹. et formalitas sūt eq̃lis ābit⁹ et extēde-
tia se ad oē ens tā positiuū quō negatiuū.

¶ Si igitur ens et vnū idē et vna natura: eo quō se adiui-
cem cōsequūt̃ur sic p̃ncipiū et causa: sed nō vt vna ra-
tione ostēsa: nil autē differt nec si similiter suscipiam⁹
sed p̃reopere magis. de ei et vnus hō. et homo. et ens
hō: et nō diuersū aliquid ostēdit secūdū dictionē repe-
titā. homo. et ens homo. et vnus homo.

Veritur

Utrū vnū et ens signifi-
cent eandē naturā. ¶ Et

videē quō nō. qz si sic. ista erit va: tñ vnū
est ens. cōis ē falsū. g̃ r̄ añs. falsitas p̃nt̃
p̃z. ex p̃rio phisic⁹. vbi ip̃robat̃ parme-
nides quō posuit tātū vnū esse. p̃batio p̃se
quētie. quādo aliqd p̃dicat̃ de aliq̃ cōuertibiliter: p̃di-
cat̃ de eo cū dictione exclusiua. sic si hō et risibile cōuer-
tūt̃ur: verū est quō hō tantū est risibile. ¶ P̃refea. diuisi-
ōes nō significat eandē naturā cū diuiso. s; vnū diuidit
ens. g̃ nō significat eandē naturā cū ente. p̃bat̃ maior.
qz da oppositū. tñ vnū vidēs ex q̃ oppōit̃ cōdidētī nō
p̃ciparet diuisū. si ei rōale diceret eandē naturā cū ai-
mal: irrodale nō p̃ciparet aial. Si r̄ i p̃posito. cū vnū
et mltā didāt̃ ens: si vnū significaret eandē naturā quā
ens. g̃ mltitudo eēt nō ens. et sic vnū et mltā n̄ essēt d̄re
entl. ¶ P̃refea. vnū ē d̄fmiati g̃nis. ens aut̃ n̄ ē d̄ter-
miati g̃nis. g̃ n̄ significat eandē naturā. p̃batō maioris.
qz cui⁹ spēs oēs sūt d̄termiati g̃nis: ipsū ē d̄termiati ge-
neris. s; oēs spēs vni⁹. scz sile et dissile. eq̃le et ieq̃le. sunt
d̄termiati g̃nis. qz de g̃ne relatōis. ¶ Cōtra. p̃ba i l̄ra q̃
dicit quō ens hō: et vn⁹ hō idē significat. Quō p̃bat̃ dupl̄
tū qz non separant̃ i g̃natiōe et corruptiōe. tñ qz ens et
vnū p̃dicat̃ eandē naturā et essētiā cuiuslibz p̃ se. et nō p̃
accidens. ergo significat eandē naturam.

In ista

q̃stioe sic p̃cedā. p̃rio q̃da opio p̃mitterē.
et ip̃robatio appōet̃. 3. ad q̃stiones alif
diceē. ¶ Quātū ad p̃mū sciēdū ē quō est vna opio Auicē.
cui⁹ p̃clo ē. quō es et vnū significat aliā naturā. ¶ In sua
aut̃ pōne dicit̃ tria. p̃mū dictū ē. quō ens et vnū p̃dicat̃
d̄ oib⁹ entib⁹. 2. quō nō sūt idē scōz naturā: licz sint idē
subo. sic passio et subz. q̃ sūt idē subo. 3. d̄cm ē quō vnū ē
d̄termiati g̃nis. s. d̄ g̃ne q̃stiatl. et per p̃ns nō p̃uertit̃ cū
ente. ¶ P̃mū dictū supponit tāquā vt p̃. 2. dictum

Quartus

probatur tripliciter. tū quia si vnū et ens significat eādem naturā. ergo multitudo non est ens. Quia probatur sicut prius i opponēdo. tū scōdo. qz dicēdo ens vnū: esset nugatio. qd est falsū. cōsequētia patz. quia tūc idē bis diceret. tū tertio. qz qd significat idē alicui pdicāf de eo in quid. sed vnū nō pdicāf in quid de ente. sed tantū denotatiue. ergo rē. ¶ Tertiu dictus probat sic. ois vnitas est de genere quātitat. ergo vnū nō ē conuertibile cū ente. nec dicit eādē naturā cū eo. añs pbat. qz ois vnitas que cū alia cōstituit numerū ē de gñe quātitat. sic et ipse numerū cōstituit. nā si cōstituitur est in genere quātitatis: sequitur qz cōstituentia sūt in genere quātitatis. sed qz vnitas ē huiusmodi. ergo rē. cōsequētia patet. qz ens ē transcēdēs. qz nihil quod est determinati generis est cōuertibile cū ente.

Quantum Ad 2^m sciendū est qz cōtra Auicēnā arguit suus emulus cōmētator cōmēto tertio. Si vnū nō dicit eandē naturā cū ente: sed aliqd additū. accipio istā qz hō est vnus. vnū quod est autē est vnū sua vnitate. tūc sic. aut homo est vnus per se. aut per accidēs. si per se. habet ppositū. quia hō qz ē quoddā ens est vnus. nō per aliqd additū. si homo est vnus per accidēs. ergo p aliqd additū. et tūc querā de illo addito. quia vel ē vnū per se. vel per aliud. si p se. pari ratione stādū ē in pzo. si per aliud. querā de illo alio sic prius. et sic vel erit processus in infinitū. vel stabit i aliquo qd est vnū p se. et nō per aliquid additū. S3 qz quid sit de cōclusiōe. ista ratio tamē nō cōcludit. s3 peccat dupliciter. pzo. per fallaciā figure dictionis. mutat quo in qd. sic homo est alb. per se vel per accidēs. si per accidēs. ergo per aliud. et tūc querā de illo alio vtrū sit albū per se. vel per accidēs. si per accidēs. g per aliud. et tūc qz de illo alio. et sic pcedēdo. vt pzo. qz sequitur qz homo sit alb. per se. Iste modus arguēdi nō valet. quia cōcludit euidenter falsū. mutat eni quo i qd. nā albedo ē picipiū quo hō est albus. nō tamē habet rationē quod. quia albedo nō ē alba pōpe loquēdo. iō dato qz hō sit alb. per aliud. quia p albedinē. nō tñ dōz vltimū queri. vtrū albedo sit alba p se. vel p accidēs. nisi mutet quo i quod. Si in pposito ipsū vnū dato qz sit aliud ab ente. nō pōt qri. vtrū sit vnū per se. vt p aliud sed mutat quo i qd. nā ipsū vnū sic habet rationē quo ens est vnū: qz nō pōt habere rationē qd. vnitas ei non est vna pōpe loquēdo. 2° peccat ratio p equocationē. nā sic per se dōz dupl. scz pzo mō. et 2° ita etiā per accidēs dicit dupl. vno mō. vt opponit p se pzo mō. alio mō: vt opponit p se 2° mō. ens ergo denotatū ab vno ē vnū per accidēs. vt opponit pzo mō per se. nō tñ vt opponit scōdo mō. nā vnū cū sit passio ent. pdicāf de ente per se scōdo mō. si ergo iferas. si per accidēs. g p aliud. ¶ R. nō deo. qz per aliud dōz dupl. vno. per aliud ab vtroqz extrēo. alio. per aliud ab altero extrēo rātū. ens g ē vnus per aliud. nō pzo mō. s3 2° mō. sic hō ē risibili: nō p aliud ab ipso hoie. s3 per aliud a risibili. qz p formā pziā q est aliud a risibili. et nō aliud ab ipso hoie. ita dōz i pposito. ¶ Dimissa ergo ipugnatiōe cōmēta. Aliter arguo cōtra Auicēnā. et pzo cōtra primū dictū. cū eni dicit. qz ens et vnū pdicātur de oib. quero an pdicāf de oibus vniformit. aut difformiter. nō vniformit. qz vnus se per pdicāf denotatiue. cū sit passio. ens aut pdicāf qditatiue. licz forā aliqñ possit denotatiue pdicari. si dōz

Tertia

cas qz pdicāf difformiter sic itelligendo qz ens pdicāf qditatiue de oib. vnū vō de oibus denotatiue. ¶ Cōtra primū instatur et arguit. qz ens nō pdicāf quiditatiue de vltimis dntus. qd probat dupl. pzo sic. Sint due differētie. a. et. b. tūc vel. a. et. b. includūt ipsū ens quiditatiue. vel nō. si nō. habet ppositū. qz ens nō pdicāf de eis in qd. Si vero includūt ipsū ens. cū non sint oino idē inter se habet quo pueniūt. et quo differūt. g. a. et. b. nō erūt pzo diuersa nec vltie dnt. sed dntes. g differūt alyis differētus. sint ille alie. c. et. d. tūc arguit de istis. sic de pzoib. quia vel includūt ens qditatiue. vel nō. et sic pcedēdo. vel erit ire in infinitū i differentus. vel stabitur ad aliqñ oino nō includētes ens qditatiue. qd ē ppositū. qz sole ille erūt vltie. ¶ Preterea 2° probat idē a sili. sic ē in cōpositiōe reali: ita ē i cōpositiōe pceptū. qz sic ens cōponit ex actu et potētia i re: ita cōcept^o cōposit^o per se vn^o cōponitur ex cōceptu potētia i re et actuali. seu determinabili et determinate. Sic ergo resolutio ent. cōpositi stat vltio ad simpli simplicia. scz ad actus vltimū et potētia vltimā que sūt pzo diuersa. ita qz nihil vni^o includit aliquid alteri. alioqñ nec esset pzo act^o. nec illud esset pzo potētia. nā qd includit aliqd potētia i re. nec ē pzo act^o. nec ecōuerso. Si rōz ē i pceptū qz ois cōcept^o cōposit^o per se vn^o resoluit in cōceptū determinabile et determinate. ita qz illa resolutio stat ad cōcept^o simpli simplices. scz ad cōceptū determinabile tantū qz nihil determinabile includit. et ad cōceptus determinate tantū qz nihil determinabile includit. cōcept^o ille determinabilis ē cōcept^o ent. cōcept^o autē determinabile ē cōcept^o vltie differētie. isti ergo cōcept^o erūt pzo diuersi. ita qz vn^o nihil includit alteri. et sic ens nō poterit pdicari i qd de vltimis dntus. ¶ Si aut logē Auicēnā de pdicatiōe a parte ent. siue sit qditatiue siue denotatiue forte verū dicit. ¶ Cōtra 2^m dictū arguit sic. qz cūqz sūt idē realiter dicūt eandē naturam. sed ens et vnū. subiectū et passio. sūt idē realiter. ergo rē. pbatō minoris. illa quoqz separatio includit cōtradictionē sūt idē realiter. sed ens et vnū. subiectū et passio sūt huiusmodi. quia eoz separatio includit cōtradictionē. ergo rē. maior patet. quia sicut ex separatōe aliquoz arguitur distinctio realis. alioqñ cōtingeret eidez simul esse et non esse. qd est oppositū pzi picipi. ita econtra rō ex impossibili separatōe aliquoz sine cōtradictione probat eoz identitas realis. probat minor. ex quarto huius de vno et ente. que se cōsequūt in generatiōe et corruptiōe. ¶ Probat etiā generaliter de omni passione. nā si propria passio esset separabilis a subiecto: tūc inesset sibi contingēter. et per cōsequēs cū scia sit de necessarijs. sillogismus cōcludēs passionē de subiecto nō esset scientific^o. quod est manifeste falsū. ¶ Cōtra tertiu dictum arguitur multipliciter. ¶ Pzo sic. si vnitas esset de genere quātitat. ergo quātitas erit posterior oibus alyis predicamentis. consequēs est falsū. tū quia quātitas ponitur pzo oibus predicamentis accidentalibus. tū quia imediatius inest substantie qz aliqñ aliud predicamentū. cōsequētia probatur. qz quicquid est pzius pzo: est pzius posteriori. sed vnus cum sit passio omniū predicamentoz. et passio sit naturaliter posterior quocūqz subiecto. sequitur qz omnia alia sunt pzo ipso vno. vnum autē ponitur pzius ipsa quātitate. cum sit pzius in genere quātitatis.

quare seq̄ q̄ alia predicamēta sunt priora quātitate. ¶ Preterea, substātia prior ē oī accidēte, ex septio huius, s; prius in suo priori ē cognoscibile sine posteriori, ergo suba in suo priori est intelligibilis sine quātitate, et itelligit̄ vt vna, quia indiuisa a se, et diuisa a quocūq; alio, talis ergo vnitas ē sine quātitate. ¶ Preterea, nullū trāscēdēs est determinati generis, sed vnū ē trāscēdēs, quia cōuertitur cū trāscēdēte, sc; cū ente, ergo vnū non erit alicui⁹ determinati generis. ¶ Preterea, nihil vni⁹ predicamēti est passio alterius extra illud p̄dicamētū, sed vnitas ē passio oīs entis, ergo nō est alicui⁹ in determinati p̄dicamēti, maior patet, q; passio est eadē realiter cū subiecto, predicamēta autē sunt realiter

Quantum distincta et i permixta, ergo rē. ad tertiū p̄cipale sic procedā, p̄mo premittā aliq̄s distinctōes, 2° ostēdā aliquas cōclūsiōes. ¶ De prior sit hec p̄ria distinctio, q; vnū dupl̄r dicitur, quoddā ē ei vnū quod est p̄cipiū nūeri, et quoddā qd cōuertitur cū ente, primū vnū ē in genere quātitatis, 2^m vnū ē trāscēdēs et passio entis. Et quia qdlibet vnū est p̄cipiū alicui⁹ nūeri, ideo sit ista secūda distinctio, q; numer⁹ est duplex, vnus de genere quātitatis, alius trāscēdēs, prim⁹ numer⁹ causatur ex diuisiōe cōtinui, 2^m numer⁹ causatur ex diuisiōe seu distinctiōe essētiāz, p̄cipiū primi nūeri est vnū de ḡne q̄titat̄, p̄cipiū secūdi ē trāscēdēs: qd cōuertit̄ cū ente, et ideo p̄m⁹ nūerus ē quātitatū, 2^m est quiditatū. ¶ Tertia distinctiō sit ista, q; vnū qd cōuertit̄ cū ente potest accipi dupl̄r, vno mō cōiter large et simpl̄r, et sic ē passio vnica entis cōuertibilis cū ente simpl̄r. Alio mō pōt accipi stricte determinate, et scōz qd, et hoc mō opponit̄ multitudini, et est passio entis nō vnica, sed distincta, et est passio cōuertibilis cū ente nō simpl̄r, sed cū distinctiōe. ¶ De 2° sit ista p̄ria cōclūsiō: ens et vnū nō dicūt eadē naturā cōuertibiliter, si vnū accipiat̄ proprie stricte et scōz quid, si autē accipiat̄ vnū cōiter et simpl̄r, sic vnū et ens dicūt eadē naturā cōuertibiliter. P̄ria pars cōclūsiōis probatur sic, q; si ens et vnū sic acceptū dicerēt eadē naturā cōuertibiliter: de quocūq; predicaret̄ vnū et altez, sed ens predicat̄ de multitudine, ḡ et vnū, qd ē falsū de vno sic accepto, 2^m pars cōclūsiōis sic patz, q; de quocūq; predicat̄ ens, de illo predicat̄ vnū large et p̄ter sūptū, et hoc mō multitudo est vnū sic ens. ¶ Secūda cōclūsiō sit ista, ens et vnū nō dicūt eadē naturā quiditatie et formaliter. Hāc ostēdo sic, tū prior, q; esset nugatio dicendo ens vnū, sic quādo dicim⁹ hō aīal, vel ecōtra, tū secūdo, quia predicaretur de se in abstracto, et sic ista eēt vera, entitas ē vnitas, qd ē falsū, cōsequētia patet, quia que sūt idē quiditatie vidētur de se in abstracto p̄dicari adiucē, vt forte verū ē dicere, hūanitas ē aīalitas, nō curo de exēplo, exēpla enī ponim⁹, rē, prior prioruz; tū 3° q; ens et vnū nō predicantur de se iucē in qd, ergo nec dicūt eadē naturā quiditatie et formaliter, 2^m p̄ria p̄ria, s; aīas p̄bat, q; cū vnū sit passio entis p̄dicat̄ de ente p̄ se in 2° mō, ens autē de vno per se nullo mō: s; per accidens p̄dicat̄, q; scōm p̄m prior posterior, p̄dicatōes per se nō cōuertūtur, tū q̄rto, q; illud qd nō cōtinetur in aliq̄ eoz q; diuidūt ens sufficiēter et includūt ipsū quiditatie: nō includit ens quiditatie, s; vnū et alie passiōes entis sūt huiusmodi, ḡ vnū et alie passiōes entis nō includūt ens quiditatie, maior p̄ria, sed minor p̄batur, q; ens suffi-

ciēter videt̄ diuidi tāq; i illa q; includūt ipsū quiditatie in ens icreatū, et i decē ḡna, et i partes essētiāles decē generū, s; vnū et passiōes entis nō ē aliq̄ decē generū vt patz, nec ēt est ens ex se icreatū, q; dūenit entib⁹ creatis, nec ē spēs i aliquo ḡne: vel p̄cipiū essētiāle alicui⁹ generis, q; omne tale includit limitationē, nullū autē trāscēdēs de se est limitatū: alioqui repugnaret entis infinito, nec posset de ipso dici formaliter, qd ē falsū q; oīa trāscēdētia dicūt perfectionē simpl̄r, et cōueniunt deo in sūmo, tū quito, q; si vnū includit ens quiditatie, vel includit ipsū precise, vel addit aliquid aliud, nō prior mō, q; tūc illud ens eēt passio sup̄suis, si scōdo mō illud aliud qd addit sit, a, ergo, a, includit ens, vel nō, si includit, ergo vnū includit ens bis, et sic esset, p̄cessus in infinitū, vel vbicūq; stetur illud erit vltimū qd erit dō rōne vni⁹, si nō includit ens: voce ē, a, tūc sic, vnū rōne entis nō est passio, q; idē nō est passio sui, ergo illud aliud inclusū qd est, a, est passio entis prior, et ē tale qd nō includit ens quiditatie, p̄ria ergo ex p̄dictis q; ens et vnū nō significāt eadē naturā formaliter et quiditatie, si ē de alijs passiōib⁹ entis. ¶ Tertia cōclūsiō sit ista, ens et vnū dicūt eadē naturā realiter, licz distigunt̄ formaliter, vt ostēdū est i p̄cedēti cōclūsiōe, ista cōclūsiō patet per p̄ria in l̄ra, tū q; nō separāt quātū ad ḡnationē et corruptiōnē, tū q; sūt idē realiter i tertio dō quo p̄dicat̄ p̄ se, nō p̄ accidens, ḡ iter se sūt idem realit̄. ¶ Quarta 2° sit ista, vnū qd ē passio entis dicit formalit̄ aliqd positiuū. ¶ Ad cuius euidentia sciēdū q; quidā doctor tenet oppositū: dices, q; vnū vt distinctū formalit̄ ab ente: nō dicit formalit̄ aliquid positiuū, s; dicit formalit̄ duplicē negationē, p̄ma negatio ē sup̄suis, seu a seipso idiuisio, et hec negatio fūdat̄ sup̄ idētitatē eiusdē a se: qua sc; ipsū ē ipsū, Secūda negatio ē diuisio a quocūq; alio qd nō ē ipsū, et h̄ negatio pōt dici nō idētitas alteri, ita q; p̄ria negatio ē negatio diuersitat̄, et 2° idētitat̄. ¶ Pro ista cōclūsiōe sua arḡ prior sic, illud positiuū qd dicit formalit̄ ipsū vnū secūdū te vt distiguit̄ ab ente, vel ē vnū, vel non vnū, nō ē dicēdū q; nō vnū, ergo vnū, tūc sic, vel ē vnū positie seipso, vel aliq̄ alio, si aliq̄ alio de illo q̄rat, et sic i infinitū, si seipso, ḡ sua vnitas nō addit aliqd supra se ipsū, ergo si ē de ente, sc; q; seipso positie est vnū, et p̄ d̄ns vnū vt formalit̄ distiguit̄ ab ente nō dicit aliqd positiuū. ¶ Preterea, ens vt secūdū suā rōnē formalit̄ distiguit̄ ab vno, vel ē vnū, vt nō, et oīz dicere q; ē vnū, aliogn secūdū suā rōnē formalit̄ si distiguerēt ab altero, tūc vt prior, si illa vnitas dicit aliqd positiuū, q̄ro de illo, et sic in infinitū, vel stādū est in hoc q; ens positie seipso ē vnū, ḡ vnitas nō addit supra ens aliqd positiuū. ¶ Preterea, q̄cūq; i creatur̄ formalit̄ distigunt̄ et qdlibet ē positiuū distiguit̄ realit̄, ḡ vnū et ens formalit̄ distiguntur et qdlibz ē positiuū: distiguit̄ etiā realit̄, s; h̄ est falsū, ḡ illud ex q; seq̄r, maior p̄ria, q; cū neutrū istoz positioz sit infinitū itēsiue nō includit p̄ idētitatē realit̄ alteri⁹. Et cōfirmat̄, quia aliter hō nō esset vnū secūdū suāz, vt dicit hic littera. ¶ Sed cōtra hāc op̄ionez arguit̄, et prior cōtra cōclūsiōnē in se, 2° reduco rōnes in cōtrariū, cōtra cōclūsiōnē sic, nulla negatio est idē realit̄ alicui p̄ se positiuo, s; vnū per te ē idē realit̄ ipsi entis, ergo vnū nō est negatio formalit̄, maior p̄bat, q; aliter idē esset realit̄ positiuū et realit̄ negatiuū, qd videtur implicare cōtradictionem. Scōdo reduco ra-